

ศึกษาดัชนีแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการ
ของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

พฤษภาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง เรื่อง “ศึกษาด้านแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนบ้านผ่านการบริหาร
จัดการของ ๓.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำธร ธรรมพิทักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2555

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำธร ธรรมพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระและเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้จนสามารถดำเนินการให้เสร็จเรียบร้อยและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ สำนักโครงการธนาคารชุมชน สังเกต ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ ที่ได้ให้แนวคิดองค์ความรู้เกี่ยวกับโครงการธนาคารชุมชน คุณยุพเยาว์ อินตะ ผู้ช่วยผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาดอกคำใต้ที่สนับสนุนให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถาบันการเงินและกองทุนหมู่บ้าน คุณเพชร ชัยศร หัวหน้าศูนย์ภาคเหนือตอนบน(พะเยา) ที่ให้ความรู้ในส่วนขงรายละเอียดของโครงการธนาคารชุมชน คุณอนุชา หงษ์ทอง พนักงานพัฒนาธุรกิจ 8 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพะเยา ที่คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา คุณปริศนา ศรีนวลดีบ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารของโครงการ ตลอดจนคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 6 แห่งในจังหวัดพะเยาที่กรุณาให้ข้อมูลของสถาบันอย่างถูกต้องและครบถ้วน อีกทั้ง ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้แนวคิดและวิธีการ ขอขอบคุณเพื่อนๆสำนักโครงการธนาคารชุมชนทุกคน ที่ให้กำลังใจ รวมถึงแนวคิดต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ฉบับนี้ จนแล้วเสร็จสมบูรณ์

ประโยชน์คุณค่าและความดีของการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ หากบังเกิดต่อการศึกษาและสังคม ด้วยประการใดๆ ผู้ศึกษาขอขอบคุณความดีเหล่านั้น เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความรักความเคารพและตอบแทนพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้ให้ชีวิตและการศึกษาอบรมแก่ผู้ศึกษา รวมทั้งขอขอบคุณความดีเหล่านั้นแก่พี่ชายและพี่สาว ตลอดจนเพื่อนมิตรสหายที่ได้ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมา

ชื่อเรื่อง	ศึกษาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุน หมู่บ้านผ่าน การบริหารจัดการของ ธ. ก. ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัด พะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า	รุ่งนภา กัลยา
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำธร ธรรมพิทักษ์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บค.ม. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555
คำสำคัญ	โครงการธนาคารชุมชน, สถาบันการเงินชุมชน

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มอาชีพผ่านการบริหารจัดการของ ธ. ก. ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชนจังหวัดพะเยา โดยทำการประเมินค้นหาจากจำนวนสถาบันการเงินชุมชนที่เข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ. ก. ส. ในจังหวัดพะเยาจำนวน 6 สถาบันการเงิน การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและสังเคราะห์

การค้นหาค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชนกระทำภายใต้การประเมินปัจจัย 4 ปัจจัย คือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการ การค้นหาค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จึงหลักการที่ว่า สถาบันการเงินชุมชนที่จะเป็นต้นแบบที่สามารถพัฒนาเป็นธนาคารชุมชนได้จะต้องมีคะแนนการประเมินสูงที่สุด รวมคะแนน 100 คะแนน

จากการศึกษาการประเมินผลสถาบันการเงินชุมชน ภายใต้โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ. ก. ส. จำนวน 6 แห่งในจังหวัดพะเยา จากปัจจัย 4 ด้านคือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการ เพื่อค้นหาค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนที่พัฒนาเป็นธนาคารชุมชน พบว่า สถาบันการเงินที่ผ่านเกณฑ์ 65 คะแนน 4 แห่งคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า หมู่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.

พะเยา สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา และสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา มีคะแนนการประเมินรวมสูงที่สุดคือ คะแนน 86 คะแนน จาก 100 คะแนน จึงสามารถสรุปได้ว่าเป็นสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบที่จะสามารถพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา สถาบันการเงินชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้แก่สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยาและสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา ผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ สาเหตุมาจากปัจจัยด้านความมั่นคงทางด้านการเงินและด้านความสำเร็จของการสะสมทุน

Title	THE BEST PRACTISE MICRO-FINANCE COMMUNITY MANAGEMENT OF BAAC ENCHANCING TO THE COMMUNITY BANK AT PHAYAO PROVINCE
Author	Rungnapa Kanlaya
Advisor	Assistant Professor Kamthorn Thambhitaks
Academic Paper	Independent Study M.B.A., University of Phayao, 2012
Keywords	The Community Fund, Micro-finance

ABSTRACT

This study is aim to find the best practice micro-finance community that developed from the village fund. The group of Saving and the group of profession for develop to community band of Phayao. The method of the study is evaluate the 6 Institutions of Finance community that attend the community Bank project which belong to BAAC of Phayao.

This study is a Qualitative study which consist of the analysis, The comparison ant the Synthesis.

The finding of the model of Financial Institution for developing to the community Bank was evaluated in 4 factors those are 1. Antenatal Management factor 2. Financial Factor 3. Member factor and 4. Learning and development of the committed factor.

The result of the study of the evaluation of 6 community financial institutions under the community bank project belongs to BAAC in Phayao. From 4 factors found that The community financial Institution of Naprong Sub district Pong District Phayao has highest evaluating score. That is 86 score from 100 score.

In this study can conclude that The community financial Institution of Naprong is the secondary of the financial institution is the financial institution of Maetum Village M.4 Namwan Sub district Chiangkham district, Phayao, the others for 2 financial Institution are have the lower score from the criterion. The cause of the lower score are form the are not dong the procedure of

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
แผนภาพความคิด	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการศึกษา.....	8
แนวคิดการจัดทำ Balanced Scorecard (BSC)	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
3 ระเบียบวิธีวิจัย	18
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	18
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน	22
เกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับชั้นสถาบันการเงินชุมชน	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา	36
ผลการประเมินการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน 6 แห่ง	36
ด้านกระบวนการภายในของสถาบันการเงิน	44
ด้านการเงินของสถาบันการเงินชุมชน.....	56
ด้านสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน.....	60
ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน	63
5 บทสรุป	65
สรุปผลการวิจัย	65
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก คู่มือปฏิบัติสืบทอดโครงการธนาคารชุมชน	77
ภาคผนวก ข แบบรายงานการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชน.....	91
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	104

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับชั้นสถาบันการเงินชุมชน.....	30
2	แสดงตารางระดับชั้นอัตราดอกเบี้ย.....	35
3	แสดงการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (35 คะแนน)	50
4	แสดงการประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัด สวัสดิการให้แก่สมาชิก (30 คะแนน).....	53
5	แสดงการจัดทำบัญชี/จัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับ สถาบันฯ เป็นปัจจุบันหรือไม่.....	54
6	แสดงสถานะทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ณ ปีล่าสุด.....	56
7	แสดงการประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี (10 คะแนน)	58
8	แสดงการประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้ (25 คะแนน).....	60
9	แสดงการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสมาชิก	62
10	แสดงการสรุปคะแนนรวม ทั้ง 4 ด้าน	63
11	แสดงระดับชั้นอัตราดอกเบี้ย.....	66

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงแผนภาพแนวคิด	3
2 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษา	19
3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ หมู่ 4 ต.น้ำแวน..	44
4 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา.....	45
5 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา.....	46
6 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา.....	47
7 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา.....	48
8 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา.....	49

อักษรย่อ

- ธ.ก.ส. = ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ส.ธ.ช. = สำนักโครงการธนาคารชุมชน
BAAC = Baltic Audiovisual Archival Council

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันจำนวนประชากรที่มีรายได้น้อยในสังคมมีอยู่เป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบสถาบันการเงินได้ เนื่องจากไม่มีหลักประกันเงินกู้ จึงต้องพึ่งพาเงินกู้ยืมนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงและเงื่อนไขการกู้เงินที่ไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดปัญหาในหลายๆ ด้านตามมา กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ซึ่งถือใช้ในปี พ.ศ. 2553-2557 โดยมีเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ มีโอกาสและสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการ และมีต้นทุนที่เหมาะสมมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยหรือผู้รับจ้างทั่วไป ผู้มีรายได้น้อยด้วยโอกาส สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบได้ เพื่อลดภาวะการกักตุนเงินนอกระบบโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ส่งเสริมองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างงานเสริมรายได้ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และเสริมบทบาทของ ธ.ก.ส. ในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ สามารถปิดช่องทางการให้บริการด้านการเงินเชิงพาณิชย์ของนายทุน ซึ่งเป็นปัจจัยในการกีดกันนอกระบบแก่บุคคลกลุ่มเหล่านี้ โดยการให้บริการทางการเงินในรูปแบบ “สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน”

“โครงการธนาคารชุมชน” เป็นโครงการหนึ่งที่ธนาคารได้ดำเนินการ โดยการจัดตั้งสำนักโครงการธนาคารชุมชน (Office of Community Banks Project) หรือ “ส.ธ.ช” เพื่อสานต่อนโยบายของรัฐฯ อีกช่องทางหนึ่งที่มุ่งสู่ผู้มีรายได้น้อย รับจ้างทั่วไป หาบเร่แผงลอย และผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ ตัวอย่างเช่น ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ HIV เป็นการตัดช่องทางแหล่งทุนนอกระบบที่อัตราดอกเบี้ยแพง

โครงการธนาคารชุมชน ดำเนินการตามมติเห็นชอบของคณะกรรมการ ธ.ก.ส. ในการประชุมครั้งที่ 1/2553 เริ่มดำเนินการถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 1 ปีบัญชี (เมษายน 2553-31 มีนาคม 2554) ล่วงมา สามารถให้สินเชื่อกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวได้ จำนวน 63 องค์กรฯ ตามรูปแบบ สถาบันการเงินชุมชน จากชุมชนจำนวน 487 ชุมชน แนวทางการดำเนินงานไม่ได้เน้นที่ตัวเงินแต่เน้น กระบวนการให้สมาชิกได้รับการปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือการฝึกรอบมก่อนรับสินเชื่อ มีการอบรมเพื่อสวัสดิการสำหรับสมาชิกและครอบครัวของสมาชิก ต้องมีการถือหุ้นต่อสถาบันการเงินชุมชนเป็นสำคัญจำนวนเงินสินเชื่อที่จ่ายทั้งสิ้น 221,917,821 บาท สมาชิก

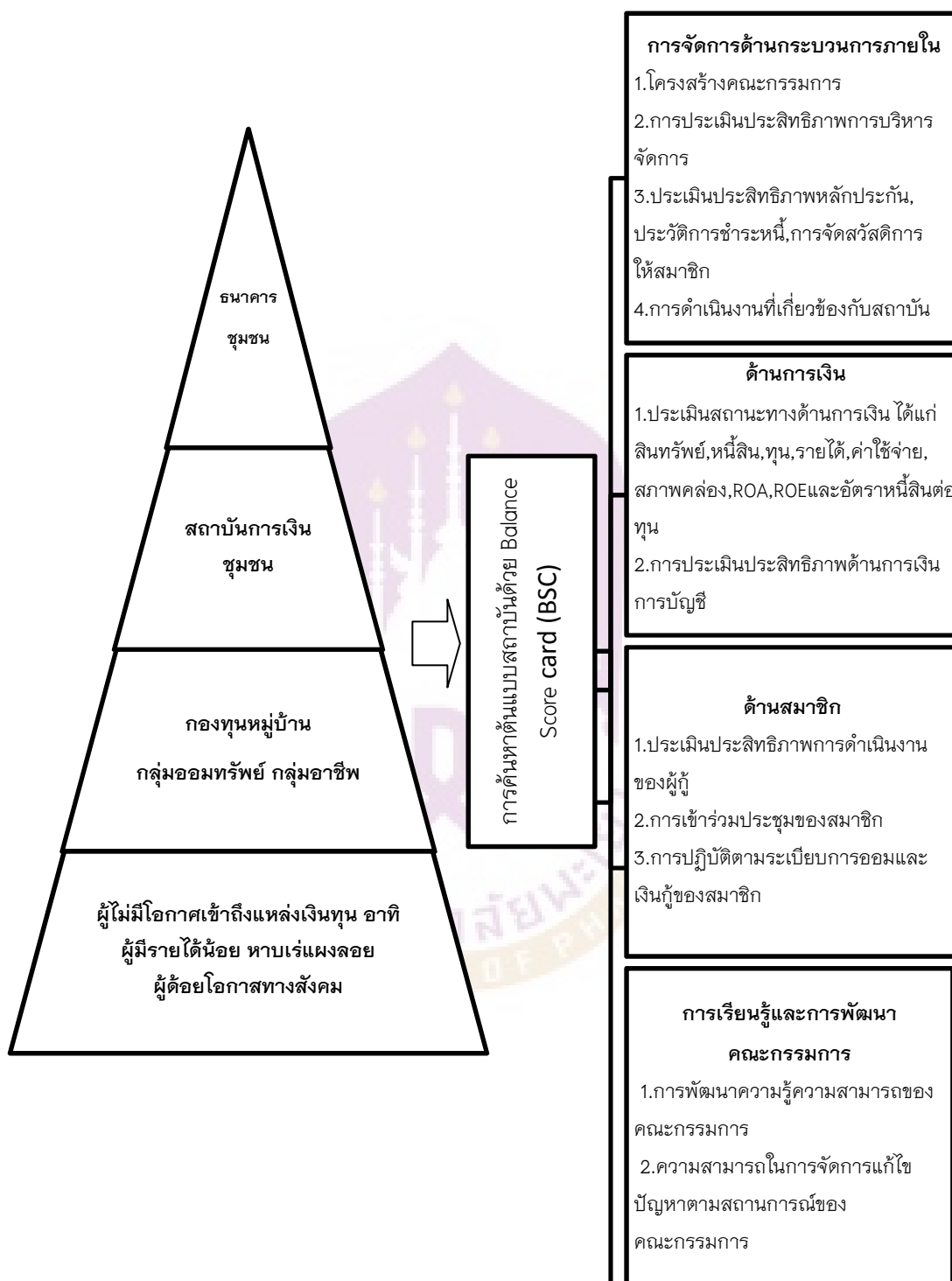
ได้เข้าถึงแหล่งทุน จำนวน 28,454 ราย มีเงินออมสวัสดิการ 6,706,222 บาท เงินค่าหุ้น 8,886,375 บาท สมาชิกทุกรายต้องชำระหนี้เป็นรายเดือนตามกฎหมาย ระเบียบของสถาบันการเงินชุมชนทุกแห่ง ทำให้การดำเนินงานของโครงการธนาคารชุมชน ไม่มีตอกเบี้ยค้างรับ และไม่มีหนี้ค้างชำระตามงวดการชำระ ณ 31 มีนาคม 2554

ในส่วนของจังหวัดพะเยาการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน ผ่านการให้สินเชื่อในรูปแบบของโครงการธนาคารชุมชนซึ่งมี ธ.ก.ส. เป็นผู้สนับสนุนในส่วนของแหล่งเงินทุนและองค์ความรู้ตามหลักการ “พัฒนานำ สิ้นเชื่อตาม” ณ ปัจจุบัน มีสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดพะเยา จำนวน 6 สถาบัน ซึ่งได้แก่สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง, สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 อ.เชียงคำ, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ, สถาบันการเงินชุมชน ตำบลนาปรัง อ.ปง, สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน และสถาบันการเงินชุมชน บ้านจิวใต้ อ.เมืองพะเยา การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มอาชีพผ่านการบริหารจัดการของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการเป็นต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชนอื่นได้นำรูปแบบการดำเนินงานที่มีศักยภาพสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาเพื่อเป็นธนาคารชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆจากแนวการประเมินประสิทธิภาพขององค์การด้วย Balance Score Card เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา

แผนภาพความคิด

ภาพ 1 แผนภาพแนวคิด

จากภาพ 1 แผนภาพแนวคิด ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินประสิทธิภาพขององค์การด้วย Balance Score Card และจัดลำดับชั้นสถาบันการเงินชุมชน 9 ระดับ จากลำดับอัตราดอกเบี้ย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โครงการธนาคารชุมชน เป็นโครงการหนึ่งใน สำนักโครงการธนาคารชุมชน สังกัดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ แบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น ศูนย์ภาค โดยมีการดำเนินงานทั้งหมด 15 ศูนย์ภาค คือ ศูนย์ภาคเหนือตอนบน(เชียงใหม่), ศูนย์ภาคเหนือตอนบน (พะเยา), ศูนย์ภาคเหนือตอนล่าง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (เลย), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (สกลนคร), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อุดร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน(ร้อยเอ็ด), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (โคราช), ภาคกลาง, ภาคตะวันออก, ภาคตะวันตก, กทม. และปริมณฑล, ภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนล่าง

จากการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งประเด็นการศึกษาสถาบันการเงินในความรับผิดชอบของศูนย์ภาคเหนือตอนบน (พะเยา) ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 จังหวัด คือ จ.พะเยา, จ.เชียงราย, จ.แพร่และ จ.น่าน แต่จากการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาสถาบันการเงินที่อยู่ในพื้นที่ จ.พะเยา ใช้ประชากรในการวิจัยในนี้ จำนวน 6 สถาบันการเงิน ได้แก่

1.1 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิว ต.บ้านสา อ.เมือง จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกลุ่มออมทรัพย์

1.2 สถาบันการเงินชุมชน ต.เชียงม่วน อ.เมือง จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.3 สถาบันการเงินชุมชน ต.นาปรัง อ.เมือง จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.4 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.5 สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.6 สถาบันการเงินชุมชน ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา เดิมพัฒนามาจากกลุ่มต้นกล้าอาชีพและกลุ่มการเงิน(กลุ่มออมทรัพย์)

โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2554 – 31 มกราคม 2555

2. ด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา ดังนี้

2.1 ชุมชนบ้านจิว ต.บ้านสา อ.เมือง จ.พะเยา

2.2 ชุมชน ต.เชียงม่วน อ.เมือง จ.พะเยา

2.3 ชุมชน ต.นาปริง อ.เมือง จ.พะเยา

2.4 ชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

2.5 ชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

2.6 ชุมชน ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

“สถาบันการเงินชุมชน” หมายถึง สถาบันการเงินชุมชนที่จัดตั้งขึ้นโดยการรวมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ตั้งแต่ 2 แห่ง รวมทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ ในชุมชน เพื่อให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองของความต้องการแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงและใช้บริการทางการเงินทั่วไปตามวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และรูปแบบ ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา, สถาบันการเงินชุมชน ต.เชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา, สถาบันการเงินชุมชน ต.นาปริง อ.ปง จ.พะเยา, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา, สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา และสถาบันการเงินชุมชน ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

โครงการธนาคารชุมชน หมายถึง เป็นโครงการหนึ่งที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ดำเนินการ โดยการจัดตั้งสำนักโครงการธนาคารชุมชน (Office of Community Banks Project) หรือ “สธช” เพื่อสานต่อนโยบายของรัฐฯ อีกช่องทางหนึ่งที่มุ่งสู่ผู้มีรายได้น้อย รับจ้างทั่วไป หาบเร่แผงลอย และผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ อีกทั้งเป็นการตัดช่องทางแหล่งทุนนอกระบบที่อัตราดอกเบี้ยแพงอันเป็นภาระหนักของผู้ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในระบบหรือการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบในชุมชนที่เป็นปัญหาเรื้อรังของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ต้องแก้ไขมาจนถึงปัจจุบันนี้

สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน หมายถึง เป็นรูปแบบการให้บริการสินเชื่อแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย/ด้อยโอกาสและบุคคลทั่วไปที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ และมีความประสงค์ในการประกอบอาชีพเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม โดยขอสินเชื่อผ่านองค์กรการเงินชุมชนที่ตนสังกัดเป็นสมาชิกหรือขอเข้าสังกัดเป็นสมาชิกใหม่ในองค์กรการเงินชุมชนที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือเป็นแหล่งที่ตนประกอบอาชีพหลักเป็นสำคัญ “สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน” จึงถือเป็นสินเชื่อที่ปิดช่องว่างและสานรอยต่อจากสินเชื่ออื่นทุกประเภทที่ ธ.ก.ส. มีอยู่เพื่อเชื่อมโยงไปยังผู้ที่มีรายได้น้อยและด้อยโอกาส หรือบุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะประกอบอาชีพที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่เพิ่มหนี้ซ้ำซ้อนให้กับลูกค้าของ ธ.ก.ส. รายเดิม

สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน กำหนดหลักการเป็นลูกค้ากลุ่มเป้าหมายไว้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มียรายได้น้อย กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มผู้ผ่านการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐมาแล้ว และกลุ่มผู้จบการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ปวช. ขึ้นไป ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นบริการทางการเงินฐานราก (Microfinance) ได้อย่างทั่วถึง ตรงกับความต้องการ และสามารถลดภาระการกู้ยืมเงินนอกระบบได้ โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ส่งเสริมองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างงานเสริมรายได้ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และเสริมบทบาท ของ ธ.ก.ส. ในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ สามารถปิดช่องทางการให้บริการด้านการเงินเชิงพาณิชย์ของนายทุน ซึ่งเป็นปัจจัยในการก่อหนี้นอกระบบแก่บุคคลผู้มีรายได้น้อยในชุมชน โดยมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อ 5 ผลิตภัณฑ์ คือ 1. สินเชื่อเติมฝันตามอาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพทุกประเภท 2. สินเชื่อทอฝันบ้านอาศัย เพื่อที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการ 3. สินเชื่อสานฝันเพื่อการศึกษา เพื่อการศึกษาตนเองและบุตร 4. สินเชื่อเพื่อชีวิตที่ดีกว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม 5. สินเชื่อสานเยื่อตัดใย เพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

การประเมินเชิงคุณภาพ หมวดยุทธศาสตร์ภาพด้านการบริหารจัดการ” หมายถึง การประเมินในส่วนของการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ, การประชุมคณะกรรมการบริหาร, การประชุมใหญ่สามัญประจำปี, กองทุนสวัสดิการ, แผนระดมทุนประจำปี, การตรวจสอบการใช้เงินกู้และการเตือนชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดและติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ

การประเมินเชิงปริมาณ หมายถึง ในส่วนที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของผู้กู้หัวข้อที่ใช้ในการประเมิน คือผลตอบแทนจากการดำเนินงาน, อัตราหนี้ค้างชำระของสมาชิกและร้อยละดอกเบี้ยรับจริงต่อรายได้ดอกเบี้ยในส่วนที่ 2 ประเมินประสิทธิภาพของหลักประกัน ประวัติชำระหนี้ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในส่วนนี้จะประเมินในหัวข้อสัดส่วนของเงินฝาก และประวัติการชำระหนี้ในรอบปีบัญชี ส่วนที่ 3 ประเมิน

ประสิทธิภาพด้านการเงิน การบัญชี ในส่วนนี้จะทำการประเมินในหัวข้อ การจัดทำบัญชี, การปิดบัญชีและการจัดทำงบการเงินและบัญชีย่อยลูกหนี้รายคน

ต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชนมี 9 ระดับ โดยระดับที่ 1 ถึง 9 มาจากการประเมิน 2 ด้าน คือด้านคุณภาพและด้านปริมาณ โดยระดับที่ 1 คะแนนที่ได้จากการประเมิน > 86 คะแนน ระดับที่ 2 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 83-85 คะแนน ระดับที่ 3 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 80-82 คะแนน ระดับที่ 4 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 77-79 คะแนน ระดับที่ 5 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 74-76 คะแนน ระดับที่ 6 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 71-73 คะแนน ระดับที่ 7 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 68-70 คะแนน ระดับที่ 8 คะแนนที่ได้จากการประเมิน 65-67 คะแนน ระดับที่ 9 คะแนนที่ได้จากการประเมิน < 65 คะแนนหรือมีปัญหาการดำเนินงาน (ตามบันทึก ที่ ผสบ/73065 ลว 22 กันยายน 2554)

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา
2. ทำให้ได้ต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อให้กับสมาชิกโดยสถาบันการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในคะแนนที่มากที่สุดก็จะได้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นๆ และเป็นข้อมูลในการพิจารณาสันับสนุนในด้านเงินทุนให้กับสถาบันการเงินชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา มีแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ประกอบด้วย แนวคิดระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย แนวคิดการจัดทำ Balanced Score Card และคู่มือปฏิบัติงานโครงการธนาคารชุมชน รวมถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาหาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการ ของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา

แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย

พัฒนาการของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย “องค์การการเงินชุมชน” หรือที่เรียกว่า “องค์การการเงินระดับจุลภาค” เป็นระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในชุมชน ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินที่จะนำมาใช้ในการดำรงชีวิต และเมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการของระบบการเงินผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย จากการศึกษาของไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2546) พบว่า สามารถจัดระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.1 **องค์การการเงินที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเอง** การดำเนินการขององค์การการเงินชุมชนในช่วงแรกนั้น ประชาชนจะเป็นผู้ดำเนินงานเอง โดยมีการจัดตั้งองค์การการเงินชุมชนขึ้นครั้งแรกในปี 2508 ในรูปของกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชนบท และกลุ่มเครดิตยูเนียนในเขตชุมชนเมือง ต่อมาในปี 2517 กรมการพัฒนาชุมชนจึงเริ่มมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งนี้ ในระยะแรกของการส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรโดยมีการกระจายตัวและเติบโตในระดับต่ำในช่วงใกล้เคียงกัน ได้มีองค์การการเงินในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้นำการจัดตั้ง และบางส่วนได้ปรับรูปแบบจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ต่อมาในปี 2532 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ดำเนินโครงการอีสานเขียว ได้ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การการเงินชุมชนในรูปแบบธนาคารหมู่บ้านขึ้น ขบวนการองค์การการเงินได้มีการขยายตัวและเติบโตค่อนข้างเร็ว ปัจจุบันมีองค์การ

การเงินรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น กลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีองค์กรการเงินที่เป็นนิติบุคคลในรูปสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์

1.2 สถาบันการเงินของรัฐ สถาบันการเงินของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อผู้มีรายได้น้อยมี 3 สถาบัน คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสินและธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธ.อ.ส.) ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อกระจายสินเชื่อแก่องค์กรหรือบุคคลที่มีรายได้น้อยเป็นหลัก โดยธนาคารออมสิน ดำเนินการภายใต้โครงการธนาคารประชาชน เป็นต้น ส่วน ธ.ก.ส. ดำเนินการสินเชื่อเพื่อการเกษตรและเกี่ยวเนื่องจากการเกษตร

1.3 หน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินเฉพาะหรือองค์กรมหาชน หน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินเฉพาะ ประกอบด้วย บริษัทอุตสาหกรรมขนาดย่อม บรรษัทค้ำประกันสินเชื่อขนาดย่อม (บสย.) มีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งไม่ใช่ผู้มีรายได้น้อย ส่วนหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งในลักษณะขององค์กรมหาชน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งมีภารกิจในด้านการพัฒนาองค์กรชุมชน ส่งเสริมการออมทรัพย์และสินเชื่อสำหรับองค์กร นอกจากนี้ยังมีกองทุนตามกฎหมายเฉพาะ เช่น กองทุนพัฒนาและฟื้นฟูเกษตรกร เป็นต้น

1.4 องค์กรพัฒนาเอกชน เมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียแล้ว ในประเทศไทยมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวกับการเงินผู้มีรายได้น้อย น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ โดยองค์กรพัฒนาเอกชนส่วนหนึ่งทำงานสนับสนุนการพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจรวมถึงการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ด้วย บางองค์กรทำงานสนับสนุนพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยมีทุนบางส่วน เช่น สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทในการสนับสนุนสินเชื่อควบคู่ไปกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน ได้แก่ บรรษัทพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม จำกัด (SED) บรรษัทร่วมทุนชนบท จำกัด

2. แบบระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย

จากการพัฒนาการของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่ามีทั้งองค์กรการเงินชุมชนที่เกิดจากการริเริ่มของประชาชน เกิดจากการสนับสนุนโดยหน่วยงานภาครัฐและเกิดจากการสนับสนุนโดยองค์กรพัฒนาเอกชน ปัจจุบัน องค์กรการเงินเหล่านี้ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นนวัตกรรมการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยได้มีเงินทุนที่จะใช้ในการพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและเกิดการออม ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ

การจำแนกรูปแบบระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย สามารถจำแนกตามเกณฑ์ต่าง ๆ ได้หลายลักษณะ เช่น จำแนกตามลักษณะองค์กรที่จัดตั้ง ลักษณะองค์กรที่ดำเนินการ ช่องทางการให้บริการ หรือลักษณะของการดำเนินการ ทั้งนี้ จากการศึกษาของไพบูลย์และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2546) พบว่าเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การจำแนกรูปแบบของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยจำแนกตามองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินการ องค์กรการเงิน ได้แก่ เจ้าของ ผู้ดำเนินการ วัตถุประสงค์หรือผู้ได้รับประโยชน์ สามารถจำแนกรูปแบบได้ 7 รูปแบบดังนี้

1. เป็นของรัฐ ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ เพื่อประชาชน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารออมสิน และธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)
2. เป็นของรัฐ ดำเนินการโดยมืออาชีพหรือหน่วยงานเฉพาะ เพื่อประชาชน ได้แก่ บริษัทอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทค้าประกันสินเชื่อขนาดย่อม (บสย.)
3. เป็นของรัฐ บริหารโดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้แก่ กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กรมการพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เป็นของสถาบันการเงินเฉพาะ บริหารโดยมืออาชีพ เพื่อประชาชน ได้แก่ สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) บริษัทพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม จำกัด (SED) บริษัทร่วมทุนชนบท จำกัด
5. เป็นของสถาบันเฉพาะ บริหารโดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้แก่ กองทุนนักการเมืองบางกรณี นายทุนเงินกู้นอกระบบ
6. เป็นของประชาชน บริหารโดยมืออาชีพ เพื่อประชาชน ได้แก่ Grameen Bank ประเทศบังกลาเทศ ชุมชุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย
7. เป็นของประชาชน บริหารโดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน สหกรณ์หรือกลุ่มเครดิตยูเนียน

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2547) ได้จำแนกประเภทขององค์กรการเงินระดับจุลภาคในประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การการเงินที่จัดตั้งขึ้นหรือมีกิจกรรมเพื่อให้บริการแก่ผู้มีรายได้น้อย หรือผู้ประกอบการรายย่อย ออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะการจัดตั้ง คือ องค์กรการเงินระดับจุลภาคที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนี้

1. **องค์กรการเงินระดับจุลภาคที่เป็นทางการ** หมายถึง องค์กรการเงินระดับจุลภาคที่มีลักษณะการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ โดยการริเริ่มจากภาครัฐหรือประชาชนในชุมชน และมีการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธ.พ.ว.) สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นต้น

2. องค์การการเงินระดับจุลภาคที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง องค์การการเงินระดับจุลภาคที่มีลักษณะการจัดตั้งโดยการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ลักษณะการดำเนินงานขึ้นอยู่กับข้อตกลงของแต่ละชุมชนที่จัดตั้งองค์การการเงินระดับจุลภาคนั้น ๆ และปัจจุบันยังไม่มีภาระจดทะเบียนตามกฎหมายที่มีอยู่หรือยังไม่มีกฎหมายรองรับ เช่น กลุ่มเครดิตยูเนียน กลุ่มสัจจะเงินออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวมทั้งองค์การการเงินที่เกิดขึ้นจากโครงการเฉพาะกิจของรัฐ คือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เป็นต้น

กิม ภาคเมธาวิ (2544) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชนไว้ในการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การการเงินชุมชนว่า องค์การการเงินชุมชนนั้นเป็นกลุ่มองค์กรชุมชน ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการเงินเป็นหลัก มีลักษณะสำคัญคือ มีการออมเงินร่วมกันอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เงินออมที่ได้จะถูกนำมาให้สมาชิกกู้หรือทำธุรกิจร่วมกัน เมื่อเกิดผลกำไรจะนำมาปันผลให้กับสมาชิก โดยอาจแบ่งส่วนเป็นสวัสดิการให้กับชุมชน และจากการศึกษาของหน่วยจัดการความรู้ขององค์การการเงินชุมชนในปี 2547 (อ้างอิงในกิม ภาคเมธาวิ, 2549) พบว่า รูปแบบหลักขององค์การการเงินชุมชนที่ดำเนินการสอดคล้องกับกรอบความนิยามดังกล่าวมี 6 รูปแบบ ประกอบด้วย (1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (3) กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (4) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พัฒนาคุณภาพชีวิตครบวงจร (5) กลุ่มหรือสหกรณ์เครดิตยูเนียน และ (6) ธนาคารหมู่บ้าน

การสรุปกรอบแนวคิดทางทฤษฎีเพื่อมุ่งสู่การศึกษา

จากรูปแบบการจัดตั้งสถาบันการเงินตามแนวคิดของ ไพบูลย์ (2546), TDRI (2547) และกิม (2544) สรุปได้ว่าสถาบันการเงินมี 3 ลักษณะ การจำแนกใหม่คือ การจำแนกตามลักษณะผู้ก่อตั้ง การจำแนกตามความเป็นสถาบันการเงินรูปแบบทางการโดยรัฐและรูปแบบการจำแนกตามกิจกรรมด้านการออมเงินของสมาชิก ในการศึกษาได้นำความคิดทั้ง 3 มาพัฒนาหาสถาบันการเงินของชุมชนให้เป็นธนาคารชุมชน จากการรวมกลุ่มของกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มออมทรัพย์ รวมกันตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป

3. กิจกรรมหลักของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย

สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (2545) ได้สรุปกิจกรรมหลักของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยไว้ว่า กิจกรรมหลักของระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย ประกอบด้วย (1) การออมเงิน (2) การให้สินเชื่อ (3) การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก แต่เงื่อนไข กฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ของกิจกรรมเหล่านี้ จะเหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับรูปแบบขององค์กรการเงินชุมชนนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ภิรม ภาคเมธาวิ และคณะ (2544) กล่าวว่า องค์กรการเงินชุมชน เป็นกลุ่มองค์กรชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมด้านการเงินเป็นหลัก มีลักษณะสำคัญคือ มีการออมเงินร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เงินออมเหล่านั้นจะถูกนำมาให้สมาชิกกู้หรือธุรกิจร่วมกัน เมื่อเกิดผลกำไรจะนำมาปันผลให้กับสมาชิกโดยอาจแบ่งส่วนหนึ่งเป็นสวัสดิการให้กับชุมชน

จากการศึกษาระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อย หรือที่เรียกว่า องค์กรการเงินชุมชน หรือระบบการเงินระดับจุลภาค ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์กรการเงินชุมชน เป็นองค์กรชุมชนที่มุ่งเน้นส่งเสริมเรื่องการออม การแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ซึ่งถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในระดับรากฐาน ดังนั้น “องค์กรการเงินชุมชน” ในการศึกษาครั้งนี้ จึงหมายถึง องค์กรชุมชนที่บริหารจัดการกิจกรรมการเงินโดยประชาชน เพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านการออม (2) ด้านสินเชื่อ (3) ด้านสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ทั้งนี้สามารถจำแนกองค์กรการเงินชุมชนตามขอบเขตที่กำหนดได้ 2 รูปแบบ คือ (1) เป็นของรัฐ บริหารโดยประชาชนเพื่อประชาชน เช่น กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ (2) เป็นของประชาชน บริหารโดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะ สหกรณ์หรือกลุ่มเครดิตยูเนียน รวมถึงสถาบันการเงินชุมชน

แนวคิดการจัดทำ Balanced Scorecard (BSC)

กฤษณี มหาวิรุฬห์ (2547) อธิบายถึงเทคนิค Balanced Scorecard (BSC) ไว้ว่าเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรอย่างหนึ่งที่มีความนิยมอย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการปรับปรุงสมรรถภาพการทำงานขององค์กรซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านการเงิน ระบบบริหารงานภายในองค์กร และการบริหารทรัพยากรบุคคล การที่องค์กรจะดำเนินการให้ได้ตามภารกิจหลักขององค์กรตามแนวทาง Balanced Score card นั้น มีดัชนีชี้วัดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. การจัดการด้านการเงิน เช่น การหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ จำเป็นดัชนีชี้วัดว่าธุรกิจจะดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ การวัดผลด้านการเงิน ควรพิจารณาตามต่อไปนี้

- 1.1 อัตราการเติบโตของรายได้ วัดจากการเติบโตของยอดขาย กำไรลูกค้า และผลิตภัณฑ์ สัดส่วนรายได้จากลูกค้าใหม่ เป็นต้น

1.2 ลดต้นทุน วัดจากรายได้/พนักงาน ต้นทุนเมื่อเทียบกับคู่แข่ง อัตราการลดต้นทุน เป็นต้น

1.3 การใช้สินทรัพย์ ต้องคำนึงถึงการลงทุน การทำวิจัยและการพัฒนาผลตอบแทนจากการลงทุน

2. การจัดการด้านลูกค้าหรือสมาชิก เป็นดัชนีบ่งชี้ ที่สำคัญสำหรับองค์กรที่ประกอบธุรกิจและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร การวัดผลด้านลูกค้า/สมาชิก ควรพิจารณาด้าน ต่อไปนี้

2.1 ความพอใจของลูกค้า เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุด เพราะหากลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการ ลูกค้าจะเกิดความจงรักภักดีและกลับมาใช้บริการใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้าเสมอ

2.2 การรักษาลูกค้าเก่า ต้องมีการติดตามความต้องการของลูกค้าและประเมินผลการสั่งซื้อตลอดเวลา

2.3 ลูกค้าใหม่ ต้องพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อดึงดูดให้มีลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้น และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2.4 ส่วนแบ่งการตลาด

3. กระบวนการทำงานในองค์กร เช่น การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ การจัดโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานภายในองค์กร เป็นระบบที่มีความสำคัญต่อด้านการเงินและลูกค้า นั่นคือ หากองค์กรพัฒนาและมีการบริหารการทำงานภายในที่ดีจะส่งผลให้ลูกค้า หรือสมาชิกเกิดความพึงพอใจส่งผลให้องค์กรมีการเติบโตทางรายได้สูงขึ้น

4. การเรียนรู้และการพัฒนาของพนักงานในองค์กร เช่น การพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงาน ความพึงพอใจของพนักงาน การพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นต้นที่ส่งผลต่อกระบวนการทำงานภายในองค์กร หากพนักงานเกิดการเรียนรู้มีการพัฒนาขีดความสามารถของการเรียนรู้ จะทำให้กระบวนการทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพสินค้าและบริการที่ดีต่อลูกค้าหรือสมาชิก

สาเหตุที่ต้องพิจารณาการดำเนินงานจากมุมมองหลายด้านและสนับสนุนแนวคิดของ BSC ที่วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานจาก 4 มุมมองนั้น เนื่องจากพบว่า ปัจจุบันองค์กรที่มีผลประกอบการยอดเยี่ยม มีลักษณะร่วมบางอย่าง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่เน้นให้ความสำคัญกับลูกค้า มีความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงความสำคัญและความต้องการของลูกค้าและวิธีที่มีประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ทั้งระดับกลยุทธ์และระดับปฏิบัติการ

2. เป็นองค์กรที่มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจและสามารถในการสื่อสารอย่างทั่วถึงภายในองค์กร
3. เป็นองค์กรที่ใช้ข้อมูลเพื่อการจัดการเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหลัก
4. เป็นองค์กรที่มุ่งมั่นพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มุ่งทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมองค์กรเท่าที่จะเป็นไปได้

จากการศึกษาเทคนิค Balanced Scorecard (BSC) ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งในการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรที่สถาบันการเงินต่าง ๆ นิยมนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงสมรรถภาพการทำงานขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านการเงิน ระบบบริหารภายในองค์กร และการบริหารทรัพยากรบุคคล เนื่องจากเป็นเทคนิคที่พิจารณาปัจจัยแวดล้อม 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านลูกค้าและด้านพนักงาน ที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ตามดัชนีชี้วัดที่กำหนด ดังนั้น ในการศึกษาและพัฒนาศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนในครั้งนี้ จึงสามารถประยุกต์ใช้ปัจจัยทั้ง 4 ด้านของเทคนิค BSC มาเป็นปัจจัยหลักเพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนร่วมกับหลักเกณฑ์ตามคู่มือปฏิบัติสินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดา เจริญพงศ์ไพบูลย์ และสาโรจน์ อังสุมาลิน (2537) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งมีตัวแปรที่ใช้วัด คือ อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับเงินฝาก และอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก (2) ปัจจัยด้านความพอเพียงของเงินทุนส่วนสหกรณ์ วิเคราะห์จากตัวแปรอัตราส่วนของหนี้สินทั้งหมดต่อทุนส่วนของสหกรณ์ อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก และ (3) ปัจจัยด้านความสามารถในการทำกำไร วัดจากอัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งหมด อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ และอัตราส่วนของผลต่างระหว่างสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้กับหนี้สินที่จัดหามาเพื่อก่อให้เกิดรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด แล้ววิเคราะห์ตัวแปรดังกล่าวโดยวิธีวิเคราะห์จำแนกประเภทเพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงิน จากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ทำให้ทราบถึงความพอเพียงทางการเงินทุนส่วนของสหกรณ์ คือ อัตราส่วนของหนี้สินทั้งหมดต่อทุนส่วนของสหกรณ์ อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนตัวแปรที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร คือ อัตราส่วนของผลต่างระหว่างสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้กับหนี้สินที่จัดหามาเพื่อก่อให้เกิด

รายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด สำหรับตัวแปรที่แสดงถึงสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ไม่ใช่ตัวแปรที่ดีสำหรับการวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงิน เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์มักมีอัตราส่วนทางการเงินถือสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือต่อเงินรับฝากใกล้เคียงกัน

อารีย์ เชื้อเมืองพาน (2540) ได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสะสมทุน และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาของกลุ่มสะสมทุนให้เกิดความยั่งยืนไว้ในบทความเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของธุรกิจชุมชนสะสมทุนในภาคเหนือว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสะสมทุน ประกอบด้วย (1) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและมีการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง (2) ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งของสมาชิก (3) การมีบุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม (4) คณะกรรมการบริหารงานเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ (5) การให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจในสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมขณะนั้น ๆ แก่สมาชิกอย่างตรงไปตรงมา (6) มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการให้บริการอย่างเหมาะสม (7) มีการขยายกิจกรรมกลุ่ม เช่น กิจกรรมด้านสวัสดิการ กิจกรรมด้านธุรกิจ และ (8) การมีหน่วยงานภายในท้องถิ่นให้การสนับสนุนกลุ่มอย่างต่อเนื่อง แต่การสนับสนุนดังกล่าว ควรเป็นการสนับสนุนเฉพาะสิ่งที่กลุ่มสะสมทุน ขาดแคลนหรือต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารงานหรือการจัดการแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

รังสรรค์ ปิติปัญญา และคณะ (2543) ได้ศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาองค์การการเงินชุมชนไว้ในบทความเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์การการเงินชุมชน และเครือข่ายการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นผลการศึกษาจากโครงการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์การการเงินชุมชน และเครือข่ายการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนว่าปัจจัยที่จะทำให้องค์การการเงินชุมชนเกิดการพัฒนาและประสบผลสำเร็จได้ คือ ความศรัทธาที่สมาชิกมีต่อผู้บริหารต่ออุดมการณ์ และต่อระบบการจัดการ โดยแต่ละปัจจัยต่างมีองค์ประกอบย่อยที่ต้องให้ความสำคัญ เช่น ด้านความศรัทธาที่สมาชิกมีต่อผู้บริหารนั้นผู้บริหารที่จะได้รับความศรัทธาจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความเสียสละ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาผู้บริหารรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการจัดการนั้นการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการและการมีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานแก่สมาชิกนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญยิ่ง เฉพาะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น และได้รับทราบผลการดำเนินงานโดยทั่วกัน

ชาติรี เจริญศิริ และคณะ (2544) ได้ศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จของกองทุนชุมชนในโครงการวิจัยเรื่องการจัดการกองทุนชุมชน ในตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ว่าการออมในระดับชุมชนนั้น เป็นการนำเงินของสมาชิกออกจากระบบเศรษฐกิจ และนำมารวมไว้เป็นกองทุนของสมาชิก และเมื่อมีจำนวนเงินมากเพียงพอ จะสามารถนำไปจัดสวัสดิการชุมชนแก่สมาชิกได้เมื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดตั้งกองทุน พบว่า เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชน คือสมาชิกมีความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันบริหารจัดการกองทุนด้วยความรู้สึกที่ตนเองเป็นเจ้าของกองทุน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อให้กองทุนสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน คือปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน และความเชื่อมั่นและไว้วางใจในผู้นำการมีช่องทางสื่อสารที่ดี และการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

กิม ภคเมธาวิ และคณะ (2549) ได้ศึกษาและเสนอรูปแบบ วิธีการจัดการองค์การการเงินชุมชนและปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จขององค์การการเงินชุมชนในโครงการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์การการเงินชุมชนไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมขององค์การการเงินชุมชนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างสวัสดิการที่เหมาะสมของชุมชน และกำหนดเงื่อนไขการจัดสรรเงินสวัสดิการออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ เช่น จัดสรรเป็น 3 ส่วน คือ (1) สำหรับช่วยเหลือกรณีเกิด ครอบครัวยุติ และเสียชีวิต คิดเป็นร้อยละ 50 ของเงินทั้งหมด (2) สำหรับการกู้ยืม คิดเป็นร้อยละ 30 ของเงินทั้งหมด และ (3) สำหรับเป็นเงินทุนสำรอง คิดเป็นร้อยละ 20 ของเงินทั้งหมด

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปกรอบแนวคิดการประเมินสถาบันการเงินชุมชนเพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน โดยพิจารณาปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านลูกค้าและด้านพนักงาน จากแนวคิด Balanced Score Card (BSC) แล้วจำแนกแต่ละปัจจัยโดยมีเกณฑ์ประเมินและระดับคะแนน เพื่อจัดระดับขั้นซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ระดับขั้น (ตามบันทึกที่ ผสพ/73065 ลว 22 กันยายน 2554) ทั้งนี้ การกำหนดเกณฑ์ชี้วัดการพิจารณาสถาบันการเงินชุมชนตามกรอบแนวคิดดังกล่าว จะผนวกข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จจากวิจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จาก สุดา เจริญพงศ์ไพบูลย์ และสาโรจน์ อังสุมาลิน (2537) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสะสมทุนจาก อารีย์ เชื้อเมืองพาน (2540) ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนชุมชนในโครงการวิจัยเรื่องการจัดการกองทุนชุมชนจาก รังสรรค์ ปิติปัญญา และคณะ (2543) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จขององค์การการเงินชุมชนในโครงการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์การการเงินชุมชนจาก กิม ภคเมธาวิ และคณะ (2549) มาเป็นกรอบเกณฑ์ชี้วัด ภายใต้เป้าหมาย

เพื่อค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาไปเป็นธนาคารชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

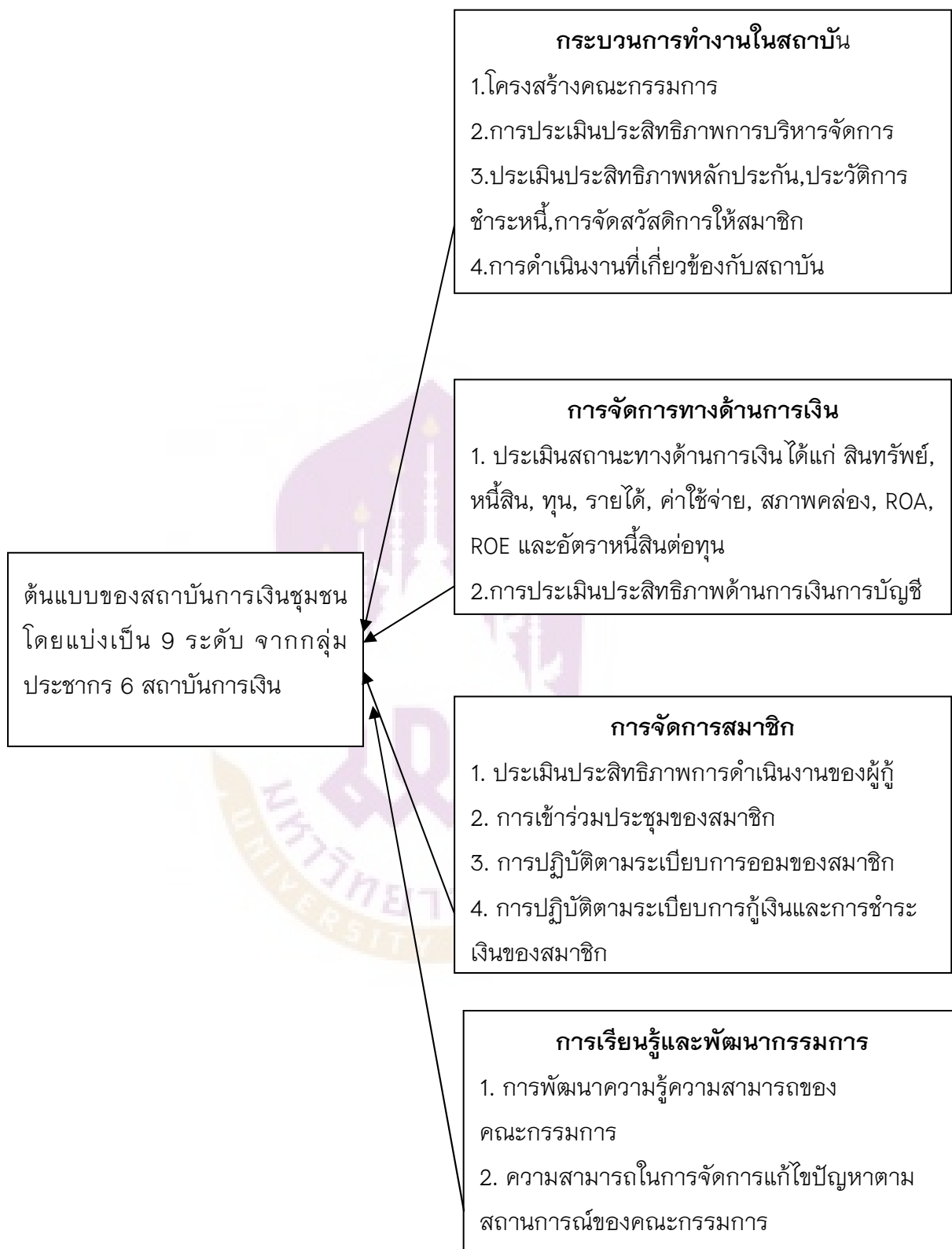
บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งประเด็นการศึกษาสถาบันการเงินในพื้นที่ จ.พะเยา เพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาไปเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา และเพื่อสามารถเป็นต้นแบบให้แก่สถาบันการเงินชุมชนอื่น ๆ ได้ ดังนั้นการค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชนจังหวัดพะเยา มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาซึ่งกรอบแนวคิดซึ่งสามารถอธิบายได้ดังภาพ 2 กล่าวคือจากการข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จจากงานวิจัยต่าง ๆ จึงได้นำมาประยุกต์เข้ากับปัจจัยในการประเมินผลการดำเนินงานซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการทำงานในสถาบัน ด้านการจัดการด้านการเงิน ด้านการจัดการสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการและมาเป็นกรอบเกณฑ์ชี้วัดเพื่อใช้วัดและค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษา

จากกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการที่จะค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนโดยแบ่งออกเป็น 9 ระดับนั้นโดยเรียงลำดับตั้งแต่ระดับที่ 1 ซึ่งมีคะแนนในการประเมินสูงที่สุด จนถึงระดับที่ 9 ซึ่งมีคะแนนประเมินน้อยที่สุด โดยใช้ปัจจัย 4 ด้านเป็นเกณฑ์การประเมิน ซึ่งก็คือ (1) ด้านกระบวนการทำงานในสถาบัน (2) ด้านการจัดการด้านการเงิน (3) ด้านการจัดการสมาชิกและ (4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งประเด็นการศึกษาสถาบันการเงินในความรับผิดชอบของคุณ์ภาคเหนือตอนบน (พะเยา) ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 จังหวัด คือ จ.พะเยา จ.เชียงราย จ.แพร่ และ จ.น่าน แต่จากการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาสถาบันการเงินที่อยู่ในพื้นที่ จ.พะเยา ใช้ประชากรในการวิจัยในนี้ จำนวน 6 สถาบันการเงิน ได้แก่

- 1.1 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิว ต.บ้านสา อ.เมือง จ.พะเยา
- 1.2 สถาบันการเงินชุมชน ต.เชียงม่วน อ.เมือง จ.พะเยา
- 1.3 สถาบันการเงินชุมชน ต.นาปรัง อ.เมือง จ.พะเยา
- 1.4 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- 1.5 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- 1.6 สถาบันการเงินชุมชน ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงิน ประกอบด้วย

1. ชื่อสถาบันการเงิน
2. ที่ตั้งของสถาบันการเงิน
3. สถานการณ์จดทะเบียนนิติบุคคล
4. จำนวนคณะกรรมการ แบ่งเป็นกี่ฝ่าย
5. จำนวนสมาชิก
6. ความเป็นมาในการจัดตั้งสถาบันการเงิน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกระบวนการภายในของสถาบันการเงินชุมชน ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารจัดการสถาบันการเงิน
 - 1.1 ประกอบด้วยโครงสร้างคณะกรรมการ
2. การประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 - 2.1 การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในคณะกรรมการ
 - 2.2 การประชุมคณะกรรมการบริหารและบันทึกรายงานการประชุม
 - 2.3 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี
 - 2.4 กองทุนสวัสดิการของสมาชิก
 - 2.5 มีแผนระดมทุนประจำปีที่ชัดเจน
 - 2.6 การตรวจสอบการใช้เงินกู้
 - 2.7 การเตือนชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดและการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ
3. การประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก
 - 3.1 สัดส่วนของเงินฝาก (หุ้น+เงินออม+สวัสดิการ) ต่อวงเงินกู้
 - 3.2 ประวัติการชำระหนี้ในรอบปีบัญชี
 - 3.3 ระยะเวลาชำระคืน(พิจารณาถึงการบริหารสภาพคล่องและความเสี่ยงจากระยะเวลาในการชำระหนี้)
4. การจัดทำบัญชี/จัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ
 - 4.1 สมุดรับ-จ่ายเงินสดและเงินฝากธนาคาร
 - 4.2 บัญชีแยกประเภท
 - 4.3 ทะเบียนลูกหนี้เงินกู้รายคน/รายกลุ่ม
 - 4.4 ทะเบียนค่าหุ้นรายคน/รายกลุ่ม
 - 4.5 ทะเบียนเงินออมสวัสดิการ
 - 4.6 ทะเบียนเงินรับฝากจากสมาชิก
 - 4.7 มีการเตือนชำระหนี้ก่อนกำหนด
 - 4.8 มีการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ
 - 4.9 อาคารสำนักงาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเงินของสถาบันการเงินชุมชน ประกอบด้วย

1. การประเมินในส่วนของสถานะทางการเงินของสถาบันการเงิน
 - 1.1 งบการเงิน ประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้และค่าใช้จ่าย

1.2 ผลการวิเคราะห์งบการเงิน ประกอบด้วย สภาพคล่อง PROA ROE และ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

2. ประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี

2.1 การจัดทำบัญชี

2.2 ปิดบัญชีและการจัดทำงบการเงิน

2.3 บัญชีย่อย ลูกหนี้รายคน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านสมาชิกของสถาบันการเงิน

1. การประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้

1.1 ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน

1.2 อัตราหนี้ค้างชำระของสมาชิก

1.3 อัตราดอกเบี้ยรับจริง ต่อ รายได้ดอกเบี้ย

2. การประชุมของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน

3. การปฏิบัติตามระเบียบการออมของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน

4. การปฏิบัติตามระเบียบการกู้และการชำระเงินกู้ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมของสถาบันการเงินชุมชน

1. การพัฒนาความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ

2. ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ของคณะกรรมการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์ สังเกต การสอบถาม คณะกรรมการสถาบันการเงินพร้อมด้วยการศึกษาเอกสารของสถาบันฯ จำนวนทั้ง 6 สถาบันฯ แล้วมาทำการเปรียบเทียบวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา

การประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

สถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา มีปัจจัยที่ใช้ในการประเมิน 4 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ด้านกระบวนการจัดการภายใน ประกอบด้วย

1. สถาบันการเงินชุมชนควรมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก คณะกรรมการ ฝ่ายสินเชื่อ คณะกรรมการ

ฝ่ายเร่งรัดติดตามหนี้สินและคณะกรรมการทั่วไป ทั้งนี้คณะกรรมการควรเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน

2. การประเมินเชิงคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.1 การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้คณะกรรมการบริหาร มีหลักการบริหารจัดการ ในลักษณะการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละด้าน เช่น ฝ่ายการเงินบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารที่กำหนดไว้ภายใต้ระเบียบ/ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ให้กรรมการแต่ละฝ่ายเกิดทักษะ ความชำนาญในการบริหารจัดการในแต่ละด้านมีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส สามารถติดตามตรวจสอบได้ตลอดเวลา

การประเมิน ให้ตรวจจากระเบียบ ข้อบังคับ หรือรายงานการประชุม ที่มีการระบุแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน

2.2 การประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อให้คณะกรรมการบริหาร ได้ติดต่อประสานงานในกระบวนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างน้อยต้องมีการร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นข้อเสนอแนะจากสมาชิกแต่ละชุมชนให้คณะกรรมการทุกคน ได้ร่วมกันพิจารณารวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานขององค์กร และการนำปัญหาอุปสรรคร่วมกันพิจารณา ตัดสินใจร่วมกันถึงแนวทางกระบวนการแก้ปัญหา โดยการประชุมทุกครั้งจะต้องมีการจดบันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐาน การกำหนดประชุม หมายถึง แผนการประชุม เช่นกรรมการ กำหนดแผนการประชุมไว้ในรายงานการประชุมหรือกำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ

การประเมิน ให้ตรวจสอบจากรายงานการประชุม ให้นำเริ่มเดือนแรกของต้นปีบัญชีถึงเดือนปลายงวดบัญชีเปรียบเทียบกับแผนการประชุมซึ่งได้กำหนดไว้ล่วงหน้า หากมีแผนประชุมทุกเดือน ประชุมจริงทุกเดือน และมีการบันทึกรายงานการประชุมไว้ทุกเดือนให้ได้คะแนนเต็ม 2 คะแนน เป็นต้น

2.3 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อให้คณะกรรมการบริหารซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิก พร้อมทั้งจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีได้มีการรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินในรอบระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ให้สมาชิกซึ่งมีฐานะผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการได้รับทราบถึงผลตอบแทนจากการร่วมลงทุนและรับรองรายงานผลการดำเนินงานของกิจการและร่วมกันพิจารณาถึงความรู้ความสามารถของคณะกรรมการที่จะเข้ามาบริหารงานภายในองค์กรจนสามารถดำเนินการปิดบัญชีและร่วมกันเสริมสร้างให้องค์กรมีความเข้มแข็งในรอบปีบัญชีต่อไป

การประเมิน ข้อกำหนดของค้ำประชุมดูได้จากระเบียบข้อบังคับ ตรวจสอบจากรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่ เพื่อนำมากำหนดคะแนน

2.4 กองทุนสวัสดิการ เพื่อส่งเสริมและการให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในฐานะเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น เมื่อองค์การการเงินฯ มีกำไรจึงจำเป็นต้องจัดสรรกำไรส่วนหนึ่งเข้ากองทุนสวัสดิการเป็นอันดับแรกตามอัตราส่วนที่เหมาะสม ในรูปของสวัสดิการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและครอบครัวสมาชิกเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการนอกเหนือจากผลตอบแทน จากการถือหุ้นของสมาชิก

การประเมิน จากการโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนสวัสดิการ ตามจำนวนเงินที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีอนุมัติและมีรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ประกอบการพิจารณา

2.5 แผนระดมหุ้นประจำปีที่ชัดเจนทุกปี แผนระดมหุ้นประจำปี หมายถึงกิจกรรมเร่งรัดระดมให้สมาชิกมาถือหุ้นเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการให้ถือหุ้นประจำปีประจำเดือน ที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับขององค์การการเงินชุมชน เพื่อให้องค์การการเงินชุมชน ดำเนินการให้สมาชิกแสดงความเป็นเจ้าขององค์การมากยิ่งขึ้นตามสัดส่วนของการถือหุ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อสมาชิกในระยะยาว เมื่อสมาชิกมีอายุถึงวัยเกษียณ จะมีเงินสะสมเป็นค่าหุ้นและมีรายได้จากปันผลค่าหุ้นเป็นประจำทุกปี องค์การการเงินชุมชนก็มีเงินกันสำรองหนี้คล้ายกับหลักประกันที่มีความมั่นคงระหว่างองค์การการเงินฯ กับสมาชิก และองค์การการเงินฯ กับเจ้าหนี้แหล่งเงินกู้หรือธนาคาร

การประเมิน การระดมหุ้นตามการผันแปรของเงินกู้ เช่น กรรมการกำหนดไว้ในที่ประชุม หรือกำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับว่า เมื่อสมาชิกมาถือหุ้นจำนวน 10,000 บาท ต้องถือหุ้นเพิ่มจำนวน 1,000 บาท ซึ่งเท่าร้อยละ 10 และมีการปฏิบัติจริง ดูจากเงินกู้ของสมาชิกและจำนวนหุ้นที่เพิ่มขึ้นของสมาชิกกับจำนวนเงินกู้คงเหลือให้ตรวจสอบไปพร้อมกันให้สุ่มสอบจากสมาชิกอย่างน้อย 20 ราย จึงจะได้คะแนนเต็ม หากไม่กำหนดการระดมหุ้นไว้หรือไม่ปฏิบัติจริงก็ไม่ให้คะแนน

2.6 การตรวจสอบการใช้เงินกู้ เพื่อให้คณะกรรมการบริหารมีระบบการติดตามควบคุมกำกับทำให้สินเชื่อแก่สมาชิกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้เพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ อีกทั้งคณะกรรมการจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหา/อุปสรรคในการประกอบอาชีพของสมาชิกซึ่งจะได้ร่วมกันให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกทันต่อสถานการณ์ที่เป็นจริง องค์การการเงินต้องกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับกรรมการฝ่ายสินเชื่อหรือผู้จัดการ หรือ

พนักงานสินเชื่อ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการทำหน้าที่ด้านสินเชื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้เงินกู้

การประเมิน ตรวจสอบจากเอกสารเป็นหลักฐาน เช่น แบบตรวจสอบการใช้เงินกู้ อาจจะเป็นรายคนหรือแบบพิมพ์ที่กำหนดเป็นรายกลุ่มก็ตาม ซึ่งสมาชิกผู้กู้ต้องลงลายมือเป็นหลักฐานหากไม่มีหลักฐานไม่ให้คะแนนเต็ม

2.7 การเตือนชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดและติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้ทราบถึงสถานะคงเป็นหนี้ต่อองค์การการเงินชุมชน รวมทั้งเป็นการสร้างความตระหนักถึงภาระความรับผิดชอบที่ลูกหนี้จะต้องมีการชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดเป็นการลดความเสี่ยงของระบบสินเชื่อการเตือนหนี้ก่อนกำหนดเวลาตามสมควร เช่น 3 เดือน แต่ไม่ควรต่ำกว่า 1 เดือน หากกรรมการไม่มีการแจ้งหนี้และไม่ติดตามหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของแหล่งทุนหรือธนาคาร ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ขององค์การการเงินได้

การประเมิน ให้ดูจากแผนงานและการปฏิบัติงานจริงในการติดตาม เตือนหนี้ และมีเอกสารประกอบ เช่น แบบพิมพ์หนังสือเตือนหนี้ แบบพิมพ์หนังสือเร่งรัดหนี้ ซึ่งเก็บไว้ที่สำนักงานของเจ้าหน้าที่

2.8 ประเมินประสิทธิภาพของหลักประกัน ประวัติชำระหนี้ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก

2.8.1 สัดส่วนของเงินฝาก ประเมินจากอัตราส่วนของประเภทหลักประกัน ที่เป็นเงินฝากชื่อบัญชีหุ้นกับบัญชีเงินฝากสวัสดิการรวมกันทั้งนี้ต้องนำเงินฝากทั้ง 2 ประเภทมาฝากไว้กับ ธ.ก.ส. เท่านั้น เป็นเสมือนหลักประกันเพิ่มเติมจากคณะกรรมการค้ำประกัน ทั้งคณะเงินออมสวัสดิการ หมายถึงจำนวนเงินที่สมาชิกออมไว้เพื่อการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกหรือบุคคลในครัวเรือนของสมาชิกตามระเบียบที่องค์การการเงินชุมชนได้กำหนดไว้เกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการ เพื่อเป็นการประเมินว่าองค์การการเงินชุมชนมีการให้ความสำคัญกับการออมของสมาชิกสม่ำเสมอหรือไม่และเป็นการกันสำรองประกันความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่องค์การการเงินให้กู้กับสมาชิกและธนาคารพิจารณาวางเงินกู้ให้กับองค์การการเงินชุมชน ยกตัวอย่างเช่น กำหนดวงเงินกู้ให้กับองค์การการเงินจำนวนเงิน 100 บาท องค์กรใช้มูลค่าหุ้นบวกกับจำนวนเงินออมสวัสดิการ รวมกันได้ 15 บาท เท่ากับกำหนดวงเงินให้สินเชื่อ 6.7 เท่า ของบัญชีเงินฝาก (หุ้น) บวกกับบัญชีเงินฝาก (ออมสวัสดิการ)

การประเมิน เก็บข้อมูลจากบัญชีเงินฝากเพื่อนำมาคำนวณร้อยละของยอดเงินคงเหลือจากบัญชีเงินฝาก (หุ้น) บวกกับบัญชีเงินฝาก (ออมสวัสดิการ) ต่อบัญชีเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ

$$\text{สูตรการคำนวณ} = \frac{\text{ยอดคงเหลือบัญชีเงินฝาก หุ้น + สวัสดิการ}}{\text{วงเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ}} \times 100$$

2.8.2 ประวัติการชำระหนี้ในรอบปีบัญชี เพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพด้านสินเชื่อ

การประเมิน ธนาคารจะตรวจสอบจากรายงานหนี้ค้างชำระ

2.9 ระยะเวลาชำระคืนเป็นรายเดือน ธนาคารกำหนดให้องค์กรการเงินชุมชนชำระคืนหนี้เงินกู้เป็นรายเดือนต่อธนาคาร เพื่อต้องการให้องค์กรการเงินฯ ปลูกฝังให้สมาชิกรู้จักการบริหารหนี้ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพที่ไม่เป็นภาระหนักเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยที่องค์กรการเงินชุมชนจัดสรรรายได้ส่วนที่สามารถชำระหนี้ได้เป็นรายเดือนทุกเดือนต่อธนาคาร และอีกทั้งให้องค์กรการเงินฯ มีรายได้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละเดือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมิน ธนาคารจะตรวจสอบและให้คะแนนจากเอกสารประกอบสัญญากู้และหรือรายงานเบิกเงินกู้จากแบบพิมพ์ตารางกำหนดชำระหนี้

2.10 การจัดทำเอกสาร ในส่วนของการจัดทำบัญชี/จัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ มีการจัดทำเอกสารเหล่านี้เป็นปัจจุบันหรือไม่ โดยจะทำการตรวจสอบในส่วนของ สมุดรับ-จ่ายเงินสดและเงินฝากธนาคารประจำวัน, บัญชีแยกประเภท, งบทดลอง, ทะเบียนลูกหนี้เงินกู้รายคน/กลุ่ม, ทะเบียนค่าหุ้นรายคน/กลุ่ม, ทะเบียนเงินออมสวัสดิการ, ทะเบียนรับฝากเงินจากสมาชิก โดยสถาบันการเงินชุมชนควรมีการจัดทำเอกสารเหล่านี้เป็นปัจจุบัน มีการเตือนชำระหนี้ก่อนกำหนด, มีการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระและมีอาคารสำนักงาน

ปัจจัยที่ 2 ด้านข้อมูลการเงินของสถาบันการเงินชุมชน ประกอบด้วย

1. การประเมินในส่วนของสถานะทางการเงินของสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลในส่วนของสินทรัพย์โดยแบ่งเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน, ข้อมูลหนี้สินแบ่งเป็นหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียน, ข้อมูลในส่วนของทุนแบ่งเป็นทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง, ในส่วนของกำไร/ขาดทุน (รายได้สุทธิ, ข้อมูลในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวม และนำข้อมูลทางการเงินจากงบการเงินนำมาวิเคราะห์ในส่วน of สภาพคล่องโดยทำการวัดในส่วน of สินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน, ROA

โดยวัดในส่วนของรายได้สุทธิต่อสินทรัพย์, ROE ทำการวัดในส่วนของ รายได้สุทธิต่อ (ทุนหุ้น+ ทุนสำรอง+ทุนสะสม) และวัดในส่วนของอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

2. ประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี

2.1 การจัดทำบัญชี

การจัดทำบัญชีเป็นหัวใจของการดำเนินธุรกิจ เพราะสามารถแสดงผล การดำเนินงานที่เป็นตัวเงินได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง หากมีการจดบันทึกหรือการจัดทำบัญชี อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จึงมุ่งเน้นที่จะให้องค์กรการเงินได้จัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และ แสดงผลการดำเนินงานแต่ละเดือนเป็นรายงานในรูปแบบของงบทดลอง งบดุล งบกำไร- ขาดทุน ที่ต้องจัดส่งให้ธนาคารทุกเดือน เพื่อการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง และ การคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นสำหรับการวางแผนการปฏิบัติการที่เหมาะสมต่อไป

การประเมิน ตรวจสอบความถูกต้องและทันเวลาของรายงานที่องค์กร การเงินชุมชน ส่งงบทดลอง งบดุล งบกำไร-ขาดทุน มายังสำนักโครงการธนาคารชุมชน ทุกเดือน ไม่เกินวันที่ 5 ของทุกเดือน นำมาคำนวณเพื่อให้คะแนน จุดตรวจที่สำคัญให้ ตรวจสอบบัญชีแยกประเภทเปรียบเทียบกับงบทดลองต้องมียอดคงเหลือตรงกัน

2.2 การปิดบัญชีและจัดทำงบการเงิน เพื่อให้องค์กรการเงินฯ ให้มีความสำคัญ กับการปิดบัญชีหรือการสรุปผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินสำหรับรอบระยะเวลาของ ปีบัญชี ที่กำหนดไว้เพื่อรายงานให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและธนาคารในฐานะเจ้าหนี้ได้ทราบผล การดำเนินงานและฐานะทางการเงินได้ตามระยะเวลาอย่างเหมาะสม

การประเมิน ตรวจสอบจากรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี งบทดลอง งบดุล งบกำไร-ขาดทุน นำมาคำนวณเพื่อให้คะแนน

2.3 บัญชีย่อย-ลูกหนี้รายคน บัญชีย่อย-ลูกหนี้รายคน เป็นบัญชีที่สำคัญ บัญชีหนึ่งที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบองค์กรการเงินต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งต้องตรวจ เอกสารบัญชีย่อยลูกหนี้และสุ่มสอบสมาชิกสอบทานหนี้ เพื่อให้ทราบว่าลูกหนี้มีตัวตนที่แท้จริง และมีหนี้เงินกู้กับองค์กรการเงินฯ อย่างถูกต้องตรงกัน ไม่มีปัญหาซ่อนเร้นในเรื่องการปฏิบัติงาน ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ

การประเมิน ตรวจสอบหนี้เงินกู้

2.3.1 จากบัญชีย่อย-ลูกหนี้รายคน เปรียบเทียบบัญชีแยกประเภทลูกหนี้เงินกู้ ต้องถูกต้องตรงกัน

2.3.2 สุ่มสอบจำนวนหนี้เงินจากลูกหนี้โดยตรงเปรียบเทียบกับบัญชีย่อย- ลูกหนี้รายคน ต้องตรงกัน

2.3.3 ยอดรวมลูกหนี้เงินกู้ ต้องไม่น้อยกว่า บัญชีเจ้าหนี้เงินกู้-เพื่อนำเงินมาเป็นทุนให้กับสมาชิกกู้เงิน ธนาคารจะนำองค์ประกอบตามข้อที่ 1-3 มาประมวลผลเพื่อคำนวณให้คะแนน

ปัจจัยที่ 3 ด้านสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน ประกอบด้วย

1. ประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้

1.1 ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน เป็นการประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานในเชิงปริมาณจากรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เป็นรายได้สุทธิ หรือผลกำไรขององค์การการเงินชุมชน โดยวิเคราะห์จากงบการเงินที่จัดทำเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานสิ้นปีบัญชี ตามที่องค์การการเงินได้กำหนดไว้

การประเมิน ร้อยละของกำไร-ขาดทุนต่อหุ้นทั้งหมด โดยนำข้อมูลยอดกำไร-ขาดทุน จากงบกำไรขาดทุนและบัญชีหุ้น จากงบดุล มาคิดคำนวณเพื่อกำหนดให้คะแนน

1.2 อัตราหนี้ค้างชำระของสมาชิก (%) อัตราส่วนหนี้ค้างชำระเป็นการวัดประสิทธิภาพในการบริหารคุณภาพหนี้จากจำนวนเงินที่ให้สินเชื่อแก่สมาชิกขององค์การการเงินชุมชน ภายในปีบัญชี เมื่อครบกำหนดองค์การการเงินสามารถติดตามการชำระหนี้ ได้ครบตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

การประเมิน ร้อยละของต้นเงินค้างชำระต่อต้นเงินคงเป็นหนี้ทั้งหมด (จำนวนเงินสินเชื่อที่จ่ายให้สมาชิกทั้งหมด) โดยนำยอดหนี้ค้างชำระยอดรวมลูกหนี้ทั้งหมดจากงบดุล มาคำนวณ

1.3 ร้อยละดอกเบี้ยรับจริงต่อรายได้ดอกเบี้ย เพื่อต้องการให้องค์การการเงินชุมชนทำสัญญากู้และมีการตกลงกับสมาชิกผู้กู้ให้ชำระดอกเบี้ยทุกเดือนให้กับองค์การการเงินชุมชน และคำนึงถึงการผลิตและรายได้ของสมาชิกเป็นหลักสำคัญนำมาประกอบการพิจารณาการให้สินเชื่อด้วย ซึ่งปัจจุบันสมาชิกขององค์การการเงินชุมชนส่วนใหญ่มีที่มาของรายได้จากหลายแหล่งด้วยกัน ธนาคารเองก็มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้สมาชิก มีนิสัยและพฤติกรรมส่งชำระหนี้และออมเงินทันทีเมื่อมีรายได้ ไม่ต้องการให้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายและเป็นการลดภาระหนี้เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ หากชำระหนี้ครบก่อนกำหนด สมาชิกก็สามารถเบิกเงินกู้ได้คืนได้

การประเมิน อัตราส่วนดอกเบี้ยรับจริงต่อรายได้ดอกเบี้ย เป็นการคำนวณจำนวนดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่คำนวณจากบัญชีลูกหนี้ที่จ่ายสินเชื่อและมียอดคงเหลือเมื่อสิ้นปีบัญชีและคำนวณรายได้ดอกเบี้ยที่ได้รับจริงจากจำนวนดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากจำนวนบัญชีลูกหนี้แต่ละรายที่ได้จ่ายไปและคงเหลือเมื่อสิ้นปีบัญชีที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจากรายงานทางบัญชีดังนี้

1.3.1 จำนวนดอกเบี๋ยฟิ่งได้รับทั้งหมดที่คำนวณจากยอดลูกหนี้แต่ละราย เป็นรายเดือนรวมกันจนถึงสิ้นปีบัญชี

1.3.2 จำนวนรายได้ดอกเบี๋ยที่ ได้รับจริงที่สมาชิกรนำมาชำระในแต่ละเดือน รวมกันจนถึงสิ้นปีบัญชี

$$\text{สูตรการคำนวณ} = \frac{\text{รายได้ดอกเบี๋ยรับจริง}}{\text{ดอกเบี๋ยฟิ่งได้รับ}} \times 100$$

1.3.3 สมาชิกควรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถาบันการเงินชุมชน โดยเข้าร่วม ประชุมสมาชิกเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถาบันรวมถึงมีสิทธิแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถาบัน

1.3.4 สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบการออมของสถาบันการเงินชุมชน อย่างเคร่งครัด สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ จากสถาบันการเงินชุมชน อย่างเหมาะสม

1.3.5 สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงินของสถาบันการเงินอย่างเคร่งครัด มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดจะทำให้ สมาชิก ๆ ได้รับความน่าเชื่อถือจากสถาบันการเงินชุมชน

1.4 การกำกับติดตามการรับชำระหนี้ของสมาชิก คณะกรรมการสถาบันการเงิน ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามการรับชำระหนี้ของสมาชิก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สูญ

ปัจจัยที่ 4 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสมาชิกสถาบันการเงิน ชุมชน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ โดยจัดอบรมให้ความรู้ในการ บริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน ระบบบัญชีสำหรับสถาบันการเงินชุมชนหลักสูตรเศรษฐกิจ พอเพียง หลักสูตรอาชีพ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ของ กรรมการแสดงให้เห็นถึงปฏิภาณ ไหวพริบของคณะกรรมการที่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที ทำให้สถาบันการเงินชุมชนมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับชั้นสถาบันการเงินชุมชน

จากการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา ผู้ศึกษาได้พิจารณาและกำหนดกรอบการประเมินตามคำนิยามของการศึกษาซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 จึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน โดยมี ปัจจัยที่ประเมินเกณฑ์ที่ชี้วัดและคะแนน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับชั้นสถาบันการเงินชุมชน

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
1. การประเมินเชิงคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (35 คะแนน)			
(1)	การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในคณะกรรมการบริหาร	☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการทุกคนรับผิดชอบ ☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการเฉพาะบางคน ☐ ไม่มีการแบ่งหน้าที่	2 1 0
(2)	การประชุมคณะกรรมการบริหารและบันทึกรายงานการประชุม	☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน และดำเนินการประชุมได้ทุกเดือนและมีบันทึกรายงานการประชุมครบทุกครั้ง ☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน แต่ประชุมได้ไม่ครบทุกเดือน ☐ ไม่กำหนดการประชุม หรือจัดประชุมตามความจำเป็น	2 1 0
(3)	การประชุมใหญ่สามัญประจำปี	☐ จัดประชุม และสมาชิกเข้าร่วมครบองค์ประชุม ☐ จัดประชุม แต่สมาชิกเข้าร่วมไม่ครบองค์ประชุม ☐ ไม่มีการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี	2 1 0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
(4)	กองทุนสวัสดิการ ของสมาชิก	☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	15
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 15	10
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการ ให้กับสมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10	5
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก <u>น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10	1
		☐ ไม่มีกองทุนสวัสดิการและ ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุน	0
(5)	มีแผนระดมทุน ประจำปีที่ ชัดเจน ทุกปี	☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของ จำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	10
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 5 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	7
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	5
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกน้อยกว่าร้อยละ 3 ของ จำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง หรือ มีแผนระดมทุน-หุ้น ตามความสมัครใจของสมาชิกไม่มีการกำหนดที่แน่นอน	2
		☐ ไม่มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกในการกู้แต่ละครั้ง	0
(6)	การตรวจสอบการ ใช้เงินกู้	☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ครบทุกราย	2
		☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้บางราย	1
		☐ ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้	0
(7)	การเตือนชำระหนี้ ก่อนถึงกำหนดและ การติดตามเร่งรัด หนี้ค้างชำระ	☐ ออกหนังสือเตือน และส่งให้สมาชิกครบทุกราย และมี การติดตามหนี้ค้างชำระ	2
		☐ เตือนด้วยวาจา หรือประชุมเตือนเป็นกลุ่มและมีการ ติดตามหนี้ค้างชำระ	1
		☐ ไม่มีการเตือนชำระหนี้และติดตามหนี้ค้างชำระ	0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
2. ประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้ (25 คะแนน)			
(1)	ผลตอบแทนจาก การดำเนินงาน	☐ มีผลกำไร ตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปของบัญชีหุ้น	10
		☐ มีผลกำไร ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของบัญชีหุ้น	8
		☐ มีผลขาดทุน	0
(2)	อัตราหนี้ค้างชำระ ของสมาชิก (%) 10 คะแนน หนี้ค้างชำระ (ไม่รวม ดำเนินคดี) $\frac{\text{หนี้ค้างชำระ}}{\text{ต้นเงินคงเป็นหนี้ทั้งหมด}} \times 100$	☐ 0 %	10
		☐ > 0 - 2 %	9
		☐ > 2 - 4 %	8
		☐ > 4 - 6 %	7
		☐ > 6 - 8 %	6
		☐ > 8 %	0
(3)	อัตราดอกเบี้ย รับจริงต่อรายได้ ดอกเบี้ย (%)	☐ > 98 - 100 %	5
		☐ > 96 - 98 %	4
		☐ > 94 - 96 %	3
		☐ > 92 - 94 %	2
		☐ > 90 - 92 %	1
		☐ > 90 - 90 %	0
		☐ < 90 - 90 %	0
3. ประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการ ให้แก่สมาชิก (30 คะแนน)			
(1)	สัดส่วนของเงินฝาก (หุ้น + เงินออม สวัสดิการ) ต่อ วงเงินกู้ $\frac{\text{เงินฝาก (หุ้น + เงินออม)}}{\text{วงเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ}}$	☐ 17 - 20 %	15
		☐ 13 - 16 %	12
		☐ 9 - 12 %	9
		☐ 5 - 8 %	6
		☐ < 4 %	3
		☐ < 4 %	3

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
(2)	ประวัติการชำระหนี้ ในรอบปีบัญชี	☐ ไม่เคยผิดนัด	10
		☐ ผิดนัด	0
		☐ กรณียังไม่เคยมีประวัติชำระหนี้กับธนาคาร (ให้คะแนน ครั้งหนึ่งของคะแนนเต็ม)	5
(3)	ระยะเวลาชำระคืน (พิจารณาถึงการ บริหารสภาพ คล่องและความ เสี่ยงจากระยะ เวลาในการชำระ หนี้)	☐ มีการกำหนดชำระคืนเป็นงวดรายเดือน	5
		☐ มีการกำหนดชำระคืนตามข้อตกลง หรือตามตาราง กำหนดชำระหนี้ ภายใน 1 ปี	4
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปีกำหนดชำระคืน เสร็จไม่เกิน 5 ปี	3
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปีกำหนดชำระคืน เสร็จไม่เกิน 10 ปี	2
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปีกำหนดชำระคืน เสร็จ > 10 ปี	1
4. ประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี (10 คะแนน)			
(1)	การจัดทำบัญชี	☐ 1.จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ ธนาคารได้ทุกเดือน โดยไม่เกินวันที่ 5 ของเดือน และ สามารถแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	4
		☐ 2.จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ ธนาคารได้ทุกเดือน เกินวันที่ 5 ของเดือนและสามารถแสดง ประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	3
		☐ 3.จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันแต่สามารถส่ง บททดลองให้ส่วนงานธนาคารได้ทุกเดือน เกินวันที่ 5 ของ เดือนและแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	2
		☐ 4. จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันแต่สามารถส่งบ ทดลองให้ส่วนงานธนาคารได้ แต่ไม่ครบทุกเดือน ส่วนใหญ่เกินวันที่ 5 ของเดือนและแสดงประกอบรายงาน เบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	1
		☐ 5. จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถส่งบทางการเงิน ได้	0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
(2)	ปิดบัญชีและจัดทำงบการเงิน	☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ภายใน 15 วัน	3
		☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ไม่เกิน 20 วัน	2
		☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ เกินกว่า 30 วัน	1
		☐ ไม่สามารถปิดบัญชีได้	0
(3)	บัญชีย่อย ลูกหนี้รายคน	☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและครบถ้วนทุกราย	3
		☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องครบถ้วนทุกรายแต่ตัดรายการไม่เป็นปัจจุบัน	2
		☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ครบถ้วนทุกรายแต่ยอดตัดรายการบัญชีไม่ถูกต้อง	1
		☐ ไม่ได้จัดทำและควบคุมบัญชี ลูกหนี้เงินกู้ให้ถูกต้องและไม่จัดทำให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน	0

โดยใช้เกณฑ์คะแนนรวมเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจัดอันดับชั้นของสถาบันการเงิน ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 อันดับชั้นดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงตารางระดับชั้นอัตราดอกเบี้ย

ระดับชั้น ดอกเบี้ย	คะแนนที่ได้ จากการประเมิน	โครงสร้าง อัตราดอกเบี้ย	อัตราดอกเบี้ย ร้อยละต่อปี
ระดับ 1	> 86	MLR + 0.00	5.00
ระดับ 2	83 – 85	MLR + 0.25	5.25
ระดับ 3	80 – 82	MLR + 0.50	5.50
ระดับ 4	77 – 79	MLR + 0.75	5.75
ระดับ 5	74 – 76	MLR + 1.00	6.00
ระดับ 6	71 – 73	MLR + 1.25	6.25
ระดับ 7	68 – 70	MLR + 1.50	6.50
ระดับ 8	65 – 67	MLR + 1.75	6.75
ระดับ 9	< 65 หรือมีปัญหา การดำเนินงาน	MLR + 2.00	7.00

ที่มา: บันทึก ที่ ผสบ/73065 ลว 22 กันยายน 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยชนิดนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลเปรียบเทียบ
และสังเคราะห์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้เป็นผลของการประเมินการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในพื้นที่ จ.พะเยา ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถจัดลำดับสถาบันการเงินชุมชนได้ 9 ระดับตามตาราง 2 ปรากฏในบทที่ 3 จากกรณีศึกษาสถาบันการเงินจำนวน 6 แห่งในจังหวัดพะเยา โดยทำการประเมินภายใต้ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ กระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิก และด้านการเรียนรู้และพัฒนากิจการของคณะกรรมการ เพื่อค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชนที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาด้านแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา จากสถาบันการเงิน 6 แห่ง โดยจัดลำดับสถาบันการเงินชุมชนเป็น 9 ระดับตามระดับชั้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารจากทำการประเมินภายใต้ปัจจัย 4 ด้าน ตามแนว Balance Score Card ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนากิจการของคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน

ผลการประเมินการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน 6 แห่ง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินชุมชนประเภทที่มาจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ กลุ่มอาชีพ จำนวน 6 แห่ง ในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยา ภายใต้โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ ภายใต้ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิก และด้านการเรียนรู้และพัฒนากิจการของคณะกรรมการ ได้ผลการประเมิน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินชุมชน

1.1 สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ หมู่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ก่อตั้งขึ้นโดยการเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่เข้มแข็งโดยผ่านรูปแบบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญขององค์การการเงินในชุมชน เพื่อให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนฐานรากในชนบท ตามที่ได้มีการสนับสนุนเงินทุนจากงบประมาณแผ่นดินหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นำโดย นายสนั่น บัวแดง ซึ่งเป็นประธานกองทุน

หมู่บ้าน พร้อมทั้ง ธ.ก.ส. สาขาเชียงคำ นำโดย นายสมศักดิ์ พรหมเสน ผู้จัดการสาขาและ นายสะอาด บัวหลวง ทีมพัฒนาสาขา เปิดโอกาสให้โครงการธนาคารชุมชนภายใต้การสนับสนุนของ ธ.ก.ส. เข้ามาร่วมการก่อตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 โดยผ่านการหารือปรึกษากับคณะกรรมการหมู่บ้านถึงความเป็นไปได้ ความพร้อมประโยชน์ที่ได้รับ หลังจากที่ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกับทางคณะกรรมการหมู่บ้านแล้วมีความเห็นที่ตรงกันว่าควรลงมติในที่ประชุมประชาคมในวันที่ 29 กันยายน 2553 เพื่อขอความคิดเห็นกับชาวบ้านถึงความพร้อมที่จะมีการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ขึ้น ทุกคนมีความเห็นชอบในการที่จะมีการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้นในตำบล เพื่อเป็นการฝึกการออมเงินและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน รูปแบบการจัดตั้งโดยการรวมตัวของกองทุนหมู่บ้าน ที่มีความพร้อมและสมัครใจร่วมกันจัดตั้งเริ่มต้นด้วย จำนวน 1 กองทุน จำนวนสมาชิก 119 คน จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งหมดในตำบลน้ำแวน จำนวน 13 หมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนในชุมชนและให้สมาชิกที่ไม่มีแหล่งเงินทุน สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา ที่ตั้งเลขที่ 10 หมู่ที่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา เปิดดำเนินการมาเมื่อ วันที่ 31 มกราคม 2554 โดยมีสมาชิกทั้งหมด 152 ราย แยกเป็นชาย 59 คน หญิง 93 คน โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพ ดังนี้ กลุ่มค้าขาย, กลุ่มถักผ้า, กลุ่มเลี้ยงปลา, กลุ่มเลี้ยงปลาดุก, กลุ่มเลี้ยงหมู, กลุ่มถักผ้า, กลุ่มผลิตไม้ตัดกขยะและกลุ่มถักตุ๊กตา

1.2 สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง หมู่ 8 ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน โดย นายศิริ เลิศฤทธิ์ปัญญากุล ซึ่งเป็นผู้นำในชุมชนโดยผ่าน รูปแบบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามนโยบายของรัฐบาล ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญขององค์กรการเงินในชุมชนเพื่อให้บริการทางการเงินแก่ประชาชน ตามที่ได้มีการสนับสนุนเงินทุนจากงบประมาณแผ่นดิน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท นำโดยนายนิคม แสงศิริเขต ประธานกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งผู้จัดการและพนักงานพัฒนาธุรกิจ ธ.ก.ส. สาขาปง ที่ได้เปิดโอกาสให้โครงการธนาคารชุมชนภายใต้การสนับสนุนของ ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่เข้ามาร่วมการก่อตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรังเพื่อจะได้เป็นการฝึกการออมเงินอีกทั้งเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวบ้านด้วย รูปแบบการจัดตั้งโดยการรวมตัวของกองทุนหมู่บ้าน ที่มีความพร้อมและสมัครใจร่วมกันจัดตั้งเริ่มต้นด้วย จำนวน 1 กองทุน จำนวน สมาชิก 148 คน จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งหมดใน ตำบลนาปรัง จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพตามความชำนาญของตนเองเพื่อเสริมสร้างรายได้ของครอบครัว และอาชีพที่ความสอดคล้องกับปัจจัยในชุมชน

เป็นสำคัญ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง หมู่ที่ 8 ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา ที่ตั้งศูนย์ฝึกอาชีพสตรีบ้านห้วยคอกหมู หมู่ 8 ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา 56140 เปิดดำเนินการมาเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2554 โดยมีสมาชิกเริ่มทั้งหมด 103 ราย ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 321 ราย สมาชิกที่กู้เงินกับสถาบัน 221 ราย กำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อโดยต้องมีการรวมกลุ่มดำเนินงานตามอาชีพ โดยกลุ่มอาชีพต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการกู้ยืม โดยมีผู้ควบคุม คือหัวหน้ากลุ่มคอกเบี้ยเงินกู้สำหรับสมาชิกที่ของกู้เงินกับสถาบัน คือ ร้อยละ 12 ต่อปี สำหรับคนที่กู้ยืมต้องมีการออมเงินไว้บางส่วน (ออมเงินไว้ 10% ของเงินกู้) เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมและเป็นการฝึกนิสัยในการออมเงินของสมาชิกและสำหรับสมาชิกที่กู้ยืมเงินของสถาบันต้องมีการทำประกันสินเชื่อไว้เพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ อีกส่วนหนึ่ง ในส่วนของการพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกที่จะสามารถกู้ได้นั้น ได้รับความอนุเคราะห์จาก ทีมพัฒนาลูกค้าของ ธ.ก.ส. สาขาปง คุณพิชิต พิเศษสุข ในการเป็นที่ปรึกษาการคัดกรองสมาชิก ก่อนจะมีการพิจารณาเงินกู้ และจ่ายเงินกู้ โดยคณะกรรมการสถาบัน การดำเนินงานของสถาบันในส่วนของการให้สินเชื่อทางสถาบันได้จัดให้มีการรวมกลุ่มในการให้สินเชื่อโดยจัดเป็นตามกลุ่มอาชีพ ซึ่งตั้งแต่จัดตั้งเป็นสถาบันจนถึงปัจจุบัน รวมทั้ง 19 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกยางพารา กลุ่มตีเหล็ก กลุ่มปลูกข้าวโพดหมู่ 8 กลุ่มปลูกข้าวโพด กลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มเกษตรยั่งยืน กลุ่มพัฒนาเกษตร กลุ่มทำไข่เค็ม กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีดหมู่ 3 กลุ่มขนมกะหรี่ปั๊บ กลุ่มเลี้ยงไก่หมู่ 6 กลุ่มปลูกพริกหมู่ 3 กลุ่มกล้วยสัททอง กลุ่มช่างซ่อม กลุ่มปลูกผักสวนครัว กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ กลุ่มเลี้ยงเป็ดและกลุ่มเลี้ยงหมู

1.3 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแสะตำบลแม่ลาว หมู่ 5 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ

จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนบ้านแสะตำบลแม่ลาว เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากการจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน โดย นายจำเริญ บำรุงชู ซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญและเป็นประธานกลุ่มเงินออม โดยทางสมาชิกของกลุ่มได้ออมเงิน โดยจัดตั้งในรูปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการออมเงินทุกเดือน มีการนำเงินฝาก และเงินออมมาบริหารงานโดยการให้สินเชื่อสำหรับสมาชิกในกลุ่ม และในขณะเดียวกัน ประปรกอบกับเป็นช่วงที่โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ ได้เข้ามาจัดตั้งในหลายอำเภอของ จ.พะเยา จากการเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตกลุ่มนี้ที่จะสามารถพัฒนาไปเป็นสถาบันการเงินที่เข้มแข็งได้ ทางผู้จัดการ ชันติ ทองสุก ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาบ้านทรายและ นายนาวัน ดอนลาว ตำแหน่ง พนักงานพัฒนาธุรกิจ 7 จึงได้ทำการแนะนำให้เข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแสะตำบลแม่ลาว เกิดจาก

การยกระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านแะะ ขึ้นเป็นสถาบันการเงิน ขึ้นในหมู่บ้านเพื่อจะได้เป็นการฝึกการออมเงินอีกทั้งเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวบ้านด้วย รูปแบบการจัดตั้งโดยการรวมตัวของกลุ่มออมทรัพย์ ที่มีความพร้อมและสมัครใจร่วมกันจัดตั้งขึ้นจำนวน 1 กลุ่ม จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งหมดในตำบลแม่ลาวจำนวน 14 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านมีการประกอบอาชีพตามความชำนาญของตนเองเพื่อเสริมสร้างรายได้ของครอบครัว และอาชีพที่ความสอดคล้องกับปัจจัยในชุมชนเป็นสำคัญสถาบันการเงินชุมชนบ้านแะะ ตำบลแม่ลาว ได้เปิดดำเนินงานเมื่อในวันที่ 18 มีนาคม 2554 ที่ตั้ง เลขที่ 12 ม.5 ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา การเปิดให้บริการของสถาบัน จะเปิดให้บริการทุกวันทำการในเวลา 09.00-16.00 น. ซึ่งจะเปิดให้บริการการฝากเงิน-ถอนเงินและให้สินเชื่อลักษณะการดำเนินงาน เพื่อรับฝาก และถอนเงิน ให้มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป อีกเพื่อช่วยเหลือกลุ่มสมาชิก และลดภาระหนี้สินให้หมดสิ้น ส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม การเสียสละและเอื้ออาทรต่อชุมชน บ้านเกิด เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิก พัฒนารายได้แก่สมาชิก บริการเงินกู้และเงินฝากแก่สมาชิก พัฒนาสมาชิกในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพพัฒนาจิตใจสมาชิกให้มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เงินทุนและทรัพย์สินของสถาบัน การเงินชุมชนบ้านแะะ ตำบลแม่ลาว ได้มาจากเงินค่าหุ้นของสมาชิกเงินค่าธรรมเนียมของสมาชิกดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสมาชิกเงินฝากของสมาชิกกำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อโดยต้องมีการรวมกลุ่มดำเนินงานตามอาชีพ โดยกลุ่มอาชีพต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการกู้ยืม โดยมีผู้ควบคุม คือหัวหน้ากลุ่ม อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับสมาชิก คืออัตราร้อยละ 12 ต่อปี สำหรับคนที่กู้ยืมต้องมีการออมเงินไว้บางส่วน (ออมเงินไว้ 10% ของเงินกู้) เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมและเป็นการฝึกวิสัยในการออมเงินของสมาชิก และสำหรับสมาชิกที่กู้ยืมเงินของสถาบันต้องมีการทำประกันสินเชื่อไว้เพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ อีกส่วนหนึ่ง (โดยสามารถทำได้ที่ ธ.ก.ส. สาขาเชียงคำ บริษัทประกัน คือบริษัทไทยประกันชีวิต)

1.4 สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน หมู่ 4 ต.เชียงม่วน อ.เชียงม่วน

จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากการจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน โดย นายคำรพ บุตรแก้ว ซึ่งเป็นผู้นำในชุมชน และ นายบุญมี โยธา ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาเชียงม่วน โดยทางสมาชิกของกลุ่มได้ออมเงินโดยจัดตั้งในรูปแบบของ **กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต** มีการออมเงินทุกเดือน มีการนำเงินฝากและเงินออม มาบริหารงานโดยการให้สินเชื่อสำหรับสมาชิกในกลุ่ม และในขณะเดียวกัน ประกอบกับเป็นช่วงที่โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ ได้เข้ามาจัดตั้ง

ในหลายอำเภอของ จ.พะเยา จากการเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มนี้ที่จะสามารถพัฒนาไปเป็นสถาบันการเงินที่เข้มแข็งได้ ทางผู้จัดการบุญมี โยธา ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาเชียงใหม่ จึงได้ทำการแนะนำให้เข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน ส่งผลให้เกิด การเปิดเวทีครั้งแรก โดย ว่าที่ ร.ต.เพชร ชัยศร ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ภาคเหนือตอนบน และ ทีมสำนักโครงการธนาคารชุมชน (สชช.) จังหวัดน่าน ตัวแทนจากสำนักโครงการธนาคารชุมชน (สชช.) จังหวัดเชียงราย และทีมสำนักโครงการธนาคารชุมชน (สชช.) จังหวัดพะเยา ซึ่งผลจาก การเปิดเวทีครั้งแรกมีผู้สนใจที่จะเข้าร่วม และเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการต่อตนเอง และสมาชิกในกลุ่ม

จากการลงประชามติของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านไชยสถานและสมาชิกของกลุ่ม ให้เกิดการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วนขึ้น โดยเกิดจากการยกระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านไชยสถานขึ้นเป็นสถาบันการเงินขึ้น ในหมู่บ้านเพื่อจะได้เป็นการฝึกการออมเงินอีกทั้งเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถ เข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวบ้านด้วย รูปแบบการจัดตั้งโดยการรวมตัวของกลุ่มออมทรัพย์ ที่มี ความพร้อมและสมัครใจร่วมกันจัดตั้งเริ่มต้นด้วย จำนวน 1 กลุ่ม จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ ทั้งหมดในตำบลเชียงม่วน จำนวน 10 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้านที่มีการประกอบอาชีพตาม ความชำนาญของตนเองเพื่อเสริมสร้างรายได้ของครอบครัว และอาชีพที่ความสอดคล้องกับ ปัจจัยในชุมชนเป็นสำคัญ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554 และได้เปิดดำเนินงานขึ้นต้นเดือนละ 1 วัน คือวันที่ 25 ของทุกเดือน ซึ่งมีข้อมูลต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน ดังนี้ ที่ตั้งเลขที่ 155 ม.4 บ้านไชยสถาน ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา จำนวนสมาชิกแรกเริ่มในการก่อตั้งสถาบันคือ 285 คน ปัจจุบัน มีจำนวน 446 คน ลักษณะการดำเนินงาน มีสมาชิกอยู่ 2 ประเภท แรกคือ สมาชิกสามัญ เป็นสมาชิกเงินออม และสมาชิกสวัสดิการได้ และประเภทสองเป็น สมาชิกวิสามัญ สามารถ ออมเงิน เข้าร่วมสวัสดิการแต่ไม่สามารถกู้ได้ (เด็กและคนชรา) แหล่งเงินทุนได้มาจากเงินออม ของสมาชิก (ขึ้นต่อวันละ 1 บาท) เงินสัจจะออมทรัพย์ (ค่าหุ้น) หุ้นละ 200 บาท เงินฝากของ สมาชิก เงินกู้ยืม (สำนักโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส.) เงินทุนที่จัดสรรหลังปีผลและ รายได้อื่น ๆ เช่น ค่าสมัคร ค่าปรับ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน มีคณะกรรมการที่มี ความรู้ในเรื่องการบัญชีและคอมพิวเตอร์มาร่วมทำงาน 2 คน ในขั้นตอนแรกเนื่องจากจำนวน สมาชิกของสถาบันและที่มาใช้บริการยังมีจำนวนน้อยทางสถาบันจึงเปิดทำการสถาบันเพียง 1 วัน ในรอบเดือน คือวันที่ 25 ของทุกเดือน โดยให้บริการแก่สมาชิกดังนี้ ฝาก/ถอน ระบบเงิน ฝาก/สำหรับการออมเงินที่มั่นคง แก่สมาชิก, รับชำระหนี้จากสมาชิกของสถาบันฯ, รับชำระ

ค่าหุ้น/ระดมทุนในชุมชน จากสมาชิกเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของ, รับสมัครสมาชิกเพิ่ม เนื่องจากเราต้องการขยายฐานจำนวนสมาชิก, การให้สินเชื่อ และให้คำปรึกษาทางการเงินให้แก่สมาชิก โดยทางสมาชิกแต่ละคนจะมีสมุดประจำตัวคนละหนึ่งเล่ม ในสมุดเล่มนี้จะมีข้อมูลของสมาชิกทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลเงินฝาก-ถอน ข้อมูลการกู้ยืม-การชำระคืน ข้อมูลเงินหุ้น ข้อมูลเงินออมสวัสดิการ

กำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อโดยต้องมีการรวมกลุ่มดำเนินงานตามอาชีพ โดยกลุ่มอาชีพต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการกู้ยืม โดยมีผู้ควบคุม คือหัวหน้ากลุ่ม อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับสมาชิก คืออัตรา ร้อยละ 15 ต่อปี สำหรับคนที่กู้ยืมต้องมีการออมเงินไว้บางส่วน เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมและเป็นการฝึกวินัยในการออมเงินของสมาชิก และสำหรับสมาชิกที่กู้ยืมเงินของสถาบันต้องมีการทำประกันสินเชื่อไว้เพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ยืมส่วนหนึ่ง (โดยสามารถทำได้ที่ ธ.ก.ส. สาขาเชียงใหม่)

1.5 สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วยเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่จัดตั้งขึ้นจากกลุ่มต้นกล้าอาชีพและกลุ่มการเงิน (กลุ่มออมทรัพย์) ในชุมชนตำบลทุ่งกล้วย ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นพัฒนาทักษะเพิ่มศักยภาพของแรงงานในท้องถิ่นและเน้นในเรื่องการหารายได้จากอาชีพเสริมและการออมเงินในกลุ่มซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ลักษณะกลุ่มต้นกล้าอาชีพเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันของผู้ว่างงานและผู้ที่ต้องการมีอาชีพเสริมซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วยเพราะสมาชิกในกลุ่มจะมาจากทุกหมู่บ้านในตำบลทุ่งกล้วยซึ่งจะมีทั้งหมด 12 หมู่บ้าน มีประชากร 7,718 คน จำนวนครัวเรือน 2,242 ครัวเรือน โดยแต่ละหมู่บ้านสมาชิกจะมีการประกอบอาชีพตามความชำนาญของตนเอง แล้วมารวมกลุ่มกันเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชนนั้น ๆ ให้เข้มแข็งต่อไป การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของคนในชุมชน โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตามแนวทางการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนโดยยึดหลักกระบวนการสหกรณ์เพราะปัญหาของคนในชุมชนผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดคือ “ตัวสมาชิก” ในแต่ละชุมชน การแก้ปัญหาของแต่ละคนก็ต้องให้เจ้าของปัญหาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไข หากบุคคลอื่นที่ต้องการทราบปัญหาในชุมชน ก็ต้องเข้าถึงปัญหาที่ตัวสมาชิกแต่ละชุมชน จึงจะได้ปัญหาสำหรับร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขได้ชัดเจนและตรงประเด็นที่มีความสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.

สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วยได้เปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2553 ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย 128/1 ม.9 ตำบลทุ่งกล้วย อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เริ่มก่อตั้งมาจากกลุ่มต้นกล้าอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน ในตำบลทุ่งกล้วย เปิดวงเงินให้กับสถาบัน 20,000,000 บาท (ยี่สิบล้านบาทถ้วน) ซึ่งมีการเปิดให้บริการกับสมาชิกทุกวันโดยจะมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันเริ่มก่อตั้งจากสมาชิก 131 ราย ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 605 ราย การเปิดให้บริการของสถาบันจะเปิดให้บริการทุกวันทำการ วันจันทร์-ศุกร์ในเวลา 08.00-16.00 น. ซึ่งจะเปิดให้บริการการฝากเงิน-ถอนเงินและให้สินเชื่อ ลักษณะการดำเนินงาน เพื่อรับฝากและถอนเงิน ให้มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป อีกเพื่อช่วยเหลือกลุ่มสมาชิก และลดภาระหนี้สินให้หมดสิ้น ส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม การเสียสละและเอื้ออาทรต่อชุมชนบ้านเกิด เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิก พัฒนารายได้แก่สมาชิกบริการเงินกู้และเงินฝากแก่สมาชิก พัฒนาสมาชิกในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพพัฒนาจิตใจสมาชิกให้มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เงินทุนและทรัพย์สินของสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วยได้เงินทุนมาจากเงินค่าหุ้นของสมาชิกเงินค่าธรรมเนียมของสมาชิก ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสมาชิก เงินฝากของสมาชิกและเงินกู้จากสำนักโครงการธนาคารชุมชน กำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อโดยต้องมีการรวมกลุ่มดำเนินงานตามอาชีพแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ 44 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการสร้างอาชีพเสริมหารายได้จากกลุ่มและกลุ่มอาชีพ ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการกู้ยืมโดยมีผู้ควบคุม คือหัวหน้ากลุ่ม อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับสมาชิก คืออัตราร้อยละ 12 ต่อปี สำหรับคนที่กู้ยืมต้องมีการออมเงินไว้บางส่วน (ออมเงินไว้ 10% ของเงินกู้) เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมและเป็นการฝึกวินัยในการออมเงินของสมาชิกและสำหรับสมาชิกที่กู้ยืมเงินของสถาบันต้องมีการทำประกันสินเชื่อไว้เพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ยืมอีกส่วนหนึ่ง

1.6 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา

สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน โดย นายประสงค์ เหล็กกล้า ซึ่งเป็นผู้นำในชุมชน โดยทางสมาชิกของกลุ่มได้ออมเงินโดยจัดตั้งในรูปแบบของ กลุ่มกองทุนพระเทพวิสุทธิญาณ มีการออมเงินทุกเดือน และในขณะเดียวกันประประคอบกับเป็นช่วงของการเริ่มประชาสัมพันธ์โครงการธนาคารชุมชน ทาง ธ.ก.ส. สาขาพะเยา โดยผู้จัดการศรีเดช สุริยะชัย ผู้จัดการ ธ.ก.ส. สาขาพะเยา และ นายอนุชา หงษ์ทอง พนักงานพัฒนาธุรกิจ จึงได้ให้คำแนะนำกับกลุ่มให้เข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน ส่งผลให้เกิดการเปิดเวทีครั้งแรกในวันที่ 1 ตุลาคม 2553 โดย ว่าที่ ร.ต.เพชร ชัยศร ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ภาคเหนือตอนบน ซึ่งผลจากการเปิดเวทีครั้งแรก

มีผู้สนใจที่จะเข้าร่วม และเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการต่อตนเองและสมาชิกในกลุ่ม เป็นผลให้เกิดการเปิดเวทีครั้งที่สองขึ้นจากทีม ของ ดร.กิตติชัย นวลทอง ผู้บริหารทีมโครงการ ธนาคารชุมชน เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับลักษณะของโครงการในเชิงลึก ตอบข้อซักถามและชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลจากการประชุมในครั้งนั้น ส่งผลให้ทางชาวบ้านทุกคนมีความเห็นชอบ ในการที่จะมีการจัดตั้ง สถาบันการเงินชุมชนขึ้นในหมู่บ้านเพื่อจะได้เป็นการฝึกการออมเงินอีก ทั้งเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวบ้านด้วย **รูปแบบการจัดตั้งโดยการรวมตัวของกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์** ที่มีความพร้อมและสมัครใจร่วมกันจัดตั้งเริ่มต้นด้วย จำนวน 1 กองทุน และกลุ่มออมทรัพย์กองทุนพระเทพวิสุทธิญาณ 1 กลุ่ม จากจำนวนหมู่บ้านที่มีอยู่ทั้งหมดในตำบลบ้านสาบ จำนวน 9 หมู่บ้าน โดยแต่ละหมู่บ้าน มีมีการประกอบอาชีพตามความชำนาญของตนเองเพื่อเสริมสร้างรายได้ของครอบครัวและอาชีพที่ความสอดคล้องกับปัจจัยในชุมชนเป็นสำคัญ สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ จึงได้เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2553 และได้เปิดดำเนินงานขึ้นต้นเดือนละ 1 วัน คือวันที่ 20 ของทุกเดือน ซึ่งมีข้อมูลต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ดังนี้ ที่ตั้งเลขที่ 73 หมู่ 6 ต.บ้านสาบ อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา 56000 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ได้เปิดดำเนินงาน เดือนละ 1 วัน คือวันที่ 20 ของทุกเดือน ในเวลาทำการจำนวนสมาชิกแรกเริ่มในการก่อตั้งถึง ปัจจุบันมีจำนวน 270 คน ประเภทของสมาชิกมี 3 ประเภทคือ เด็กแรกเกิด-ไม่เกินอายุ 18 ปี เป็นสมาชิกเงินออม และสมาชิกสวัสดิการได้ ประเภทที่ 2 สมาชิกที่มีอายุ ตั้ง18ปี-65 ปี สามารถออมเงิน เข้าร่วมสวัสดิการ และเป็นสมาชิกเงินกู้ได้ ประเภทสุดท้ายคือสมาชิกที่อายุ ตั้งแต่ 66 ปี ขึ้นไป เป็นสมาชิกเงินออมและสวัสดิการได้ แหล่งเงินทุนได้มาจากเงินออมของสมาชิก (ขั้นต่ำวันละ 1 บาท) เงินสัจจะออมทรัพย์ (ค่าหุ้น) หุ้นละ 100 บาท เงินฝากของสมาชิก เงินกู้ยืม (สำนักโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส.) เงินทุนที่จัดสรรหลังปีผลและรายได้อื่นๆ เช่น ค่าสมัคร ค่าปรับ กำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อโดยต้องมีการรวมกลุ่มดำเนินงานตามอาชีพ โดยกลุ่มอาชีพต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการกู้ยืม โดยมีผู้ควบคุม คือหัวหน้ากลุ่ม คิดอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมแก่สมาชิกไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี และสำหรับสมาชิกที่กู้ยืมเงินของสถาบันต้องมีการทำประกันสินเชื่อไว้เพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ก็อีกส่วนหนึ่ง (โดยสามารถทำได้ที่ ธ.ก.ส. สาขาพะเยา)

ด้านกระบวนการภายในของสถาบันการเงิน

1. โครงสร้างคณะกรรมการสถาบัน

1.1 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า หมู่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 15 ท่าน เป็นชาย 10 ท่าน เป็นหญิง 5 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัณญิก ผู้ช่วยเลขานุการ ผู้ช่วยเภรัณญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายตรวจสอบ และคณะกรรมการ (ภาพ 3) ทั้งนี้บุคลากรแต่ละตำแหน่งสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้เมื่อบุคคลใดติดภารกิจ

ภาพ 3 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า หมู่ 4 ต.น้ำแวน

1.2 สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง หมู่ 8 ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา

โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 15 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน ฝ่ายการตลาดและฝ่ายตรวจสอบประเมินผล (ภาพ 4)

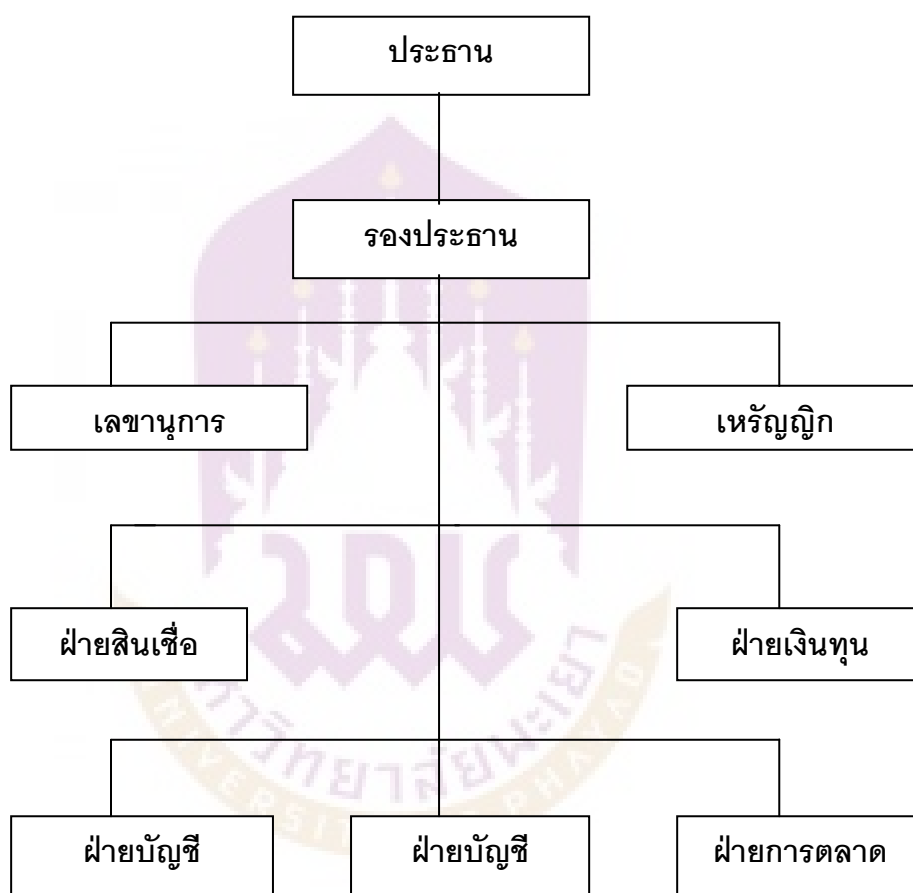

ภาพ 4 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง
ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา

1.3 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะตำบลแม่ลาว หมู่5 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ

จ.พะเยา

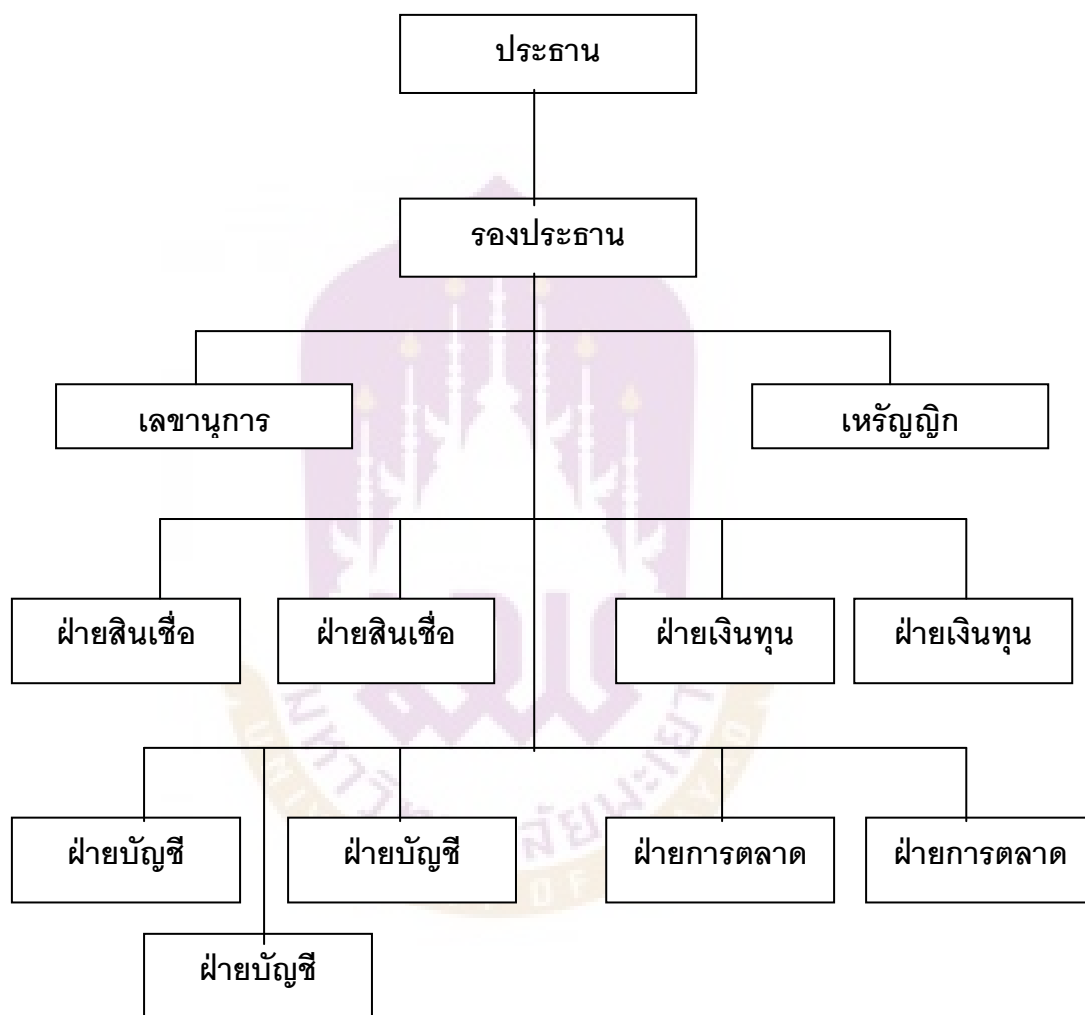
โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 9 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เกร์ญญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน และฝ่ายการตลาด (ภาพ 5)

ภาพ 5 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ
ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ. พะเยา

1.4 สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน หมู่4 ต.เชียงม่วน อ.เชียงม่วน

โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 13 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน และฝ่ายการตลาด (ภาพ 6)

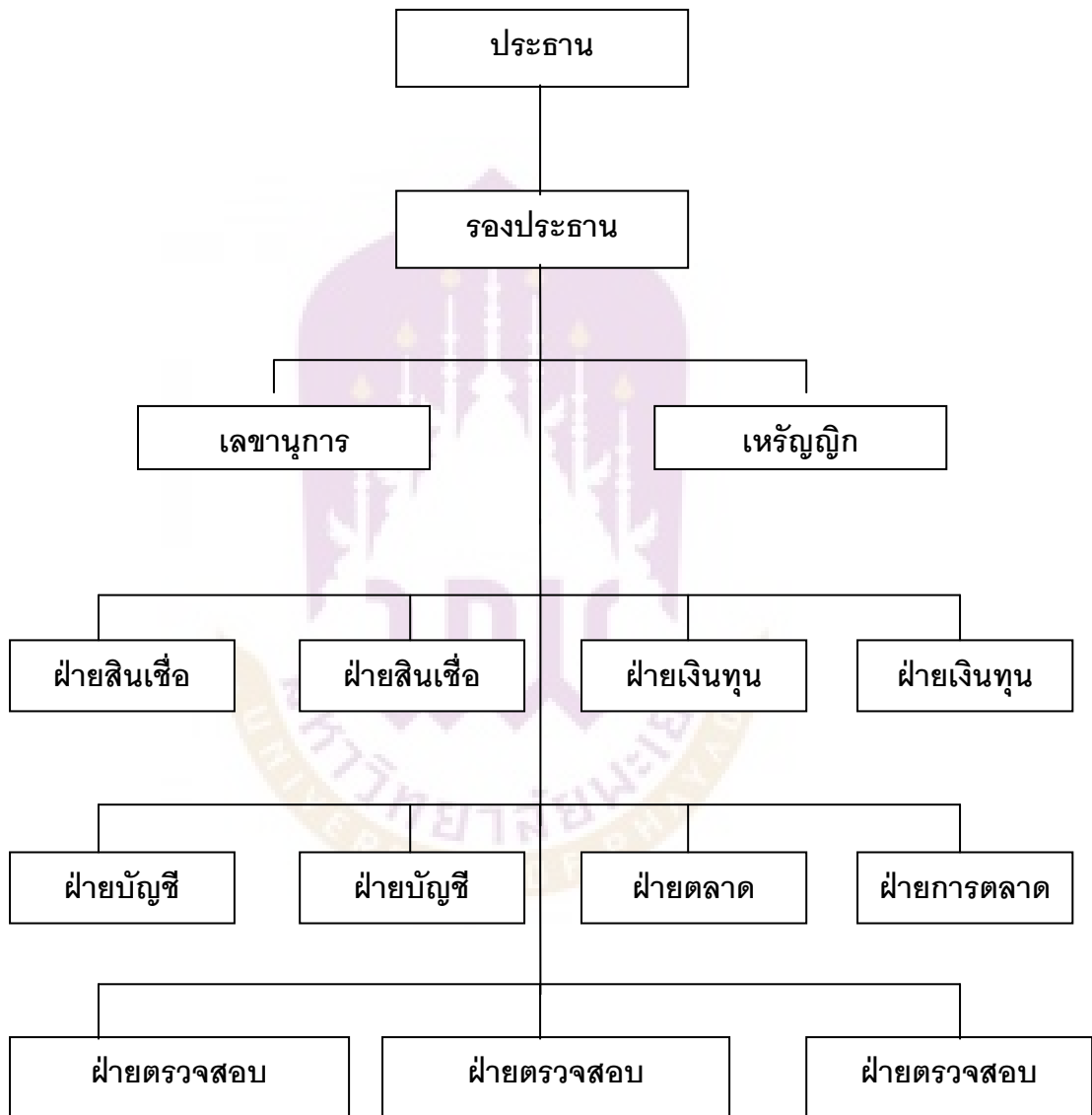

ภาพ 6 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน

อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

1.5 สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

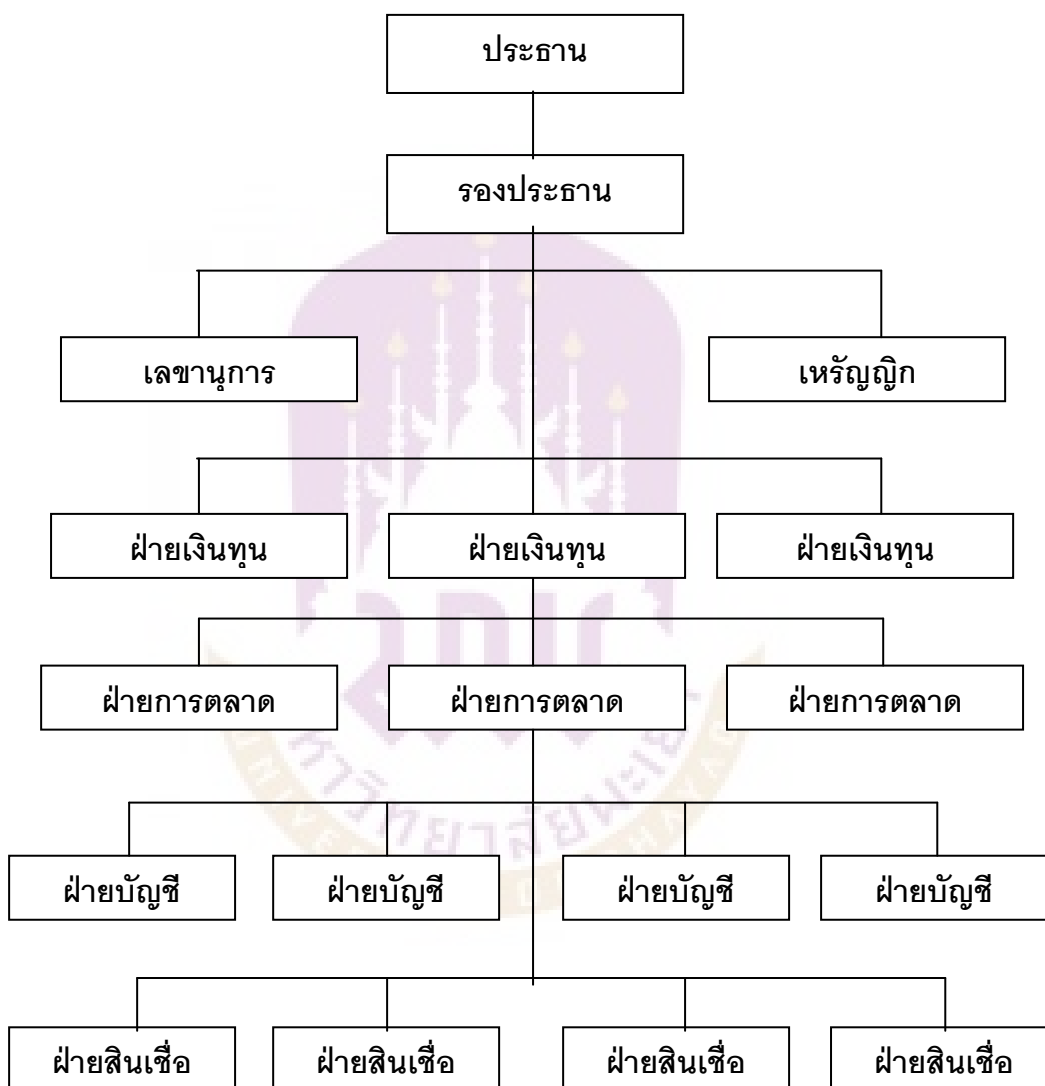
โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 15 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน ฝ่ายการตลาดและฝ่ายตรวจสอบ (ภาพ 7)

ภาพ 7 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย
ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

1.6 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา

โครงสร้างคณะกรรมการปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 18 ท่าน โดยดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเงินทุน และฝ่ายการตลาด (ภาพ 8)

ภาพ 8 แสดงโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้
ต.บ้านสา อ.เมือง พะเยา จ.พะเยา

การอธิบายผลการวิเคราะห์ตารางได้กำหนดให้

หมายเลข 1 แทนสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

หมายเลข 2 แทนสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา

หมายเลข 3 แทนสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

หมายเลข 4 แทนสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

หมายเลข 5 แทนสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา

หมายเลข 6 แทนสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง จ.พะเยา

ตาราง 3 แสดงการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (35 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
1	การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในคณะกรรมการ บริหาร	☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้ กรรมการทุกคนรับผิดชอบ	2		✓	✓	✓	✓	
		☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้ กรรมการเฉพาะบางคน	1	✓					✓
		☐ ไม่มีการแบ่งหน้าที่	0						
2	การประชุม คณะกรรมการ บริหารและ พื้นที่กรายงาน การประชุม	☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน และดำเนินการประชุมได้ ทุกเดือนและมีบันทึกรายงาน การประชุมครบทุกครั้ง	2			✓	✓	✓	
		☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน แต่ประชุมได้ไม่ครบทุกเดือน	1	✓	✓				✓
		☐ ไม่กำหนดการประชุม หรือ จัดประชุมตามความจำเป็น	0						
3	การประชุมใหญ่ สามัญประจำปี	☐ จัดประชุม และสมาชิก เข้าร่วมครบองค์ประชุม	2		✓	✓			
		☐ จัดประชุม แต่สมาชิก เข้าร่วมไม่ครบองค์ประชุม	1	✓			✓	✓	✓
		☐ ไม่มีการจัดประชุมใหญ่ สามัญประจำปี	0						

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
4	กองทุน สวัสดิการของ สมาชิก	☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมี ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	15	✓	✓				
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมี ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15	10						
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมี ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการ ให้กับ สมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10	5			✓	✓	✓	✓
		☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมี ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุนสวัสดิการ ให้กับสมาชิก <u>น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10	1						
		☐ ไม่มีกองทุนสวัสดิการและ ระเบียบการจัดสรรกำไรเข้า กองทุน	0						
5	มีแผนระดมทุน ประจำปี ชัดเจนทุกปี	☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจาก สมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของ จำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	10	✓	✓	✓			✓
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจาก สมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 5 ของ จำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	7						

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง	5						
		☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกน้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง หรือ มีแผนระดมทุน-หุ้นตามความสมัครใจของสมาชิก ไม่มีการกำหนดที่แน่นอน	2				✓		✓
		☐ ไม่มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกในการกู้แต่ละครั้ง	0						
6	การตรวจสอบ การใช้เงินกู้	☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ครบทุกราย	2	✓		✓		✓	
		☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้บางราย	1		✓		✓		✓
		☐ ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้	0						

จากข้อมูลการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน สามารถสรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา ได้คะแนนสูงที่สุดคือ 33 คะแนน อันดับที่ 2 คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้คะแนน 32 คะแนน อันดับที่ 3 คือสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้คะแนน 25 คะแนน อันดับที่ 4 คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา ได้คะแนน 24 คะแนน อันดับที่ 5 คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา ได้คะแนน 14 คะแนน และอันดับที่ 6 คือสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา ได้คะแนน 10 คะแนน ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงการประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัด
สวัสดิการให้แก่สมาชิก (30 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
1	สัดส่วนของเงินฝาก (หุ้น + เงินออม สวัสดิการ) ต่อ วงเงินกู้ เงินฝาก (หุ้น + เงินออม) $\frac{\text{วงเงินกู้ที่ได้รับ}}{\text{การอนุมัติ}} \times 100$	☐ 17 - 20 %	15						
		☐ 13 - 16 %	12						
		☐ 9 - 12 %	9						
		☐ 5 - 8 %	6					✓	
		☐ < 4 %	3	✓	✓	✓	✓		✓
2	ประวัติการชำระหนี้ ในรอบปีบัญชี	☐ ไม่เคยผิดนัด	10	✓	✓	✓	✓	✓	✓
		☐ ผิดนัด	0						
		☐ กรณียังไม่เคยมีประวัติ ชำระหนี้กับธนาคาร (ให้ คะแนนครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม)	5						
3	ระยะเวลาชำระคืน (พิจารณาถึงการ บริหารสภาพคล่อง และความเสี่ยงจาก ระยะเวลาในการชำระ หนี้)	☐ มีการกำหนดชำระคืนเป็น งวดรายเดือน	5	✓	✓	✓	✓	✓	✓
		☐ มีการกำหนดชำระคืน ตามข้อตกลง หรือตามตาราง กำหนดชำระหนี้ ภายใน 1 ปี	4						
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้ เป็นงวดรายปีกำหนดชำระคืน เสร็จไม่เกิน 5 ปี	3						
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็น งวดรายปีกำหนดชำระคืนเสร็จ ไม่เกิน 10 ปี	2						
		☐ มีการกำหนดชำระหนี้ เป็นงวดรายปีกำหนดชำระคืน เสร็จ > 10 ปี	1						
รวมคะแนน (คะแนน)			30	18	18	18	18	21	18

จากข้อมูลการประเมินด้านประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน สามารถสรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชน ตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา ได้คะแนนสูงที่สุดคือ 21 คะแนน ส่วนอีก 5 สถาบันการเงิน ได้คะแนนในการประเมินเท่ากันคือ 18 คะแนน

ตาราง 5 แสดงการจัดทำบัญชี/จัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ เป็นปัจจุบันหรือไม่

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	1	2	3	4	5	6
1	สมุดรับ-จ่ายเงินสด และเงินฝากธนาคาร ประจำวัน	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ		✓	✓	✓		✓
2	บัญชีแยกประเภท	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ		✓	✓		✓	✓
3	งบทดลอง	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ		✓	✓		✓	✓
4	ทะเบียนลูกหนี้เงินกู้รายคน/รายกลุ่ม	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชีวิต	1	2	3	4	5	6
5	ทะเบียนค่า หุ้นรายคน/ รายกลุ่ม	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	ทะเบียนเงิน ออม สวัสดิการ	☐ จัดทำ ☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำไม่เป็นปัจจุบัน ☐ ไม่จัดทำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	ทะเบียนเงิน รับฝากจาก สมาชิก	☐ จัดทำ ☐ จัดทำ มีการเตือน ☐ จัดทำ ไม่มีการเตือน ☐ ไม่จัดทำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	มีการ ติดตาม เร่งรัดหนี้ ค้างชำระ	☐ มีการติดตาม ☐ ไม่มีการติดตาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	อาคาร สำนักงาน	☐ มีอาคารสำนักงานที่มั่นคง ☐ มีอาคารสำนักงาน ไม่มั่นคง ☐ ไม่มีอาคารสำนักงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากข้อมูลการจัดทำบัญชีการจัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ ของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน ผลปรากฏว่า ในส่วนของสมุดรับ-จ่ายเงินสดและเงินฝากธนาคารประจำวัน มี 4 สถาบันการเงินที่จัดทำและเป็นปัจจุบันคือสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ สถาบันการเงินชุมชน, สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาวและสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ส่วนอีก 2 สถาบันฯ คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน และสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา ไม่มีการจัดทำ ในส่วนของการจัดทำบัญชีแยกประเภทและ

งบทดลอง มี 3 สถาบันที่จัดและเป็นปัจจุบัน คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาวและสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง มี 2 สถาบันที่มีการจัดทำบัญชีแยกประเภทและงบทดลองแต่จัดทำไม่เป็นปัจจุบันคือสถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ และสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน สุดท้ายสถาบันที่ไม่การจัดทำบัญชีแยกประเภทและงบทดลองเลยคือสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา ในส่วนของทะเบียนคน/รายกลุ่มและทะเบียนค่าหุ้นรายคน/รายกลุ่ม สถาบันฯ ทั้ง 6 แห่ง มีการจัดทำและเป็นปัจจุบัน ในส่วนของทะเบียนเงินออมสวัสดิการมีอยู่สถาบันฯ เดียวที่จัดทำ แต่ไม่เป็นปัจจุบัน คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ส่วนอีก 5 สถาบันฯ จัดทำและเป็นปัจจุบัน ในส่วนของทะเบียนเงินรับฝากจากสมาชิกมีเพียงสถาบันเดียวที่จัดทำทะเบียนเงินรับฝากจากสมาชิกแต่ไม่มีการเตือนเมื่อครบกำหนดคือสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ส่วนอีก 5 สถาบันฯ มีการจัดทำทะเบียนเงินรับฝากจากสมาชิกและมีการเตือนเมื่อครบกำหนด ในส่วนของการติดตามเร่งรัดหนี้ ค้างชำระ สถาบันการเงินฯ ทั้ง 6 แห่ง มีการติดตามเร่งรัดหนี้ ค้างชำระจากสมาชิกของสถาบัน และสถาบันการเงินฯ ทั้ง 6 แห่ง มีอาคารสำนักงานที่ใช้ในการดำเนินงานที่มั่นคงแข็งแรง

ด้านการเงินของสถาบันการเงินชุมชน

ตาราง 6 แสดงสถานะทางการเงิน และการวิเคราะห์งบการเงิน ณ ปีล่าสุด

ข้อ	ประเภท	1	2	3	4	5	6
1	สินทรัพย์ (บาท)	456,401	5,213,313.98	7,419,789.25	3,658,125	10,139,976.10	626,179
2	หนี้สิน (บาท)	404,578	4,721,658	6,999,786	3,000,000	9,467,704	413,908
3	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	35,607	60,600	336,900	52,500	212,631	27,000
4	ทุนสำรอง (บาท)	79,100	363,765	-	190,335	518,850	176,579
5	กำไร/ ขาดทุน (รายได้ สุทธิ) (บาท)	11,923.56	67,290.98	83,103.25	190,151	-59,208.90	32,324

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ประเภท	1	2	3	4	5	6
6	รายได้จากการดำเนินงานรวม (บาท)	79,117.56	311,236.98	388,115	453,485	810,929.29	103,500
7	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวม (บาท)	24,430	66,908	86,281	79,849	311,518.19	10,259
8	สภาพคล่อง (สินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน) (เท่า)	1.10	1.10	1.06	1.2	1.07	1.2
9	ROA (กำไร (รายได้สุทธิต่อสินทรัพย์) (%)	2.6	1.3	1.12	5.2	-	5.1
10	ROE (กำไร (รายได้สุทธิต่อทุน) (%)	29.88	16	24.67	78	-	15.88
11	อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า)	7.7	11.13	20.78	12	12	15

จากข้อมูลสถานะทางการเงินของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน ณ ปีล่าสุด สามารถสรุปได้ว่าสถาบันการเงินชุมชนที่มีสภาพคล่อง (สินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน) มากที่สุดมีอยู่ 2 สถาบันฯ คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน และสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา รongลงมาคือสถาบันฯที่มีสภาพคล่องเท่ากับ 1.10 มีอยู่ 2 สถาบันฯ คือสถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต้า ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำและสถาบันการเงิน

ชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง มีสภาพคล่องเท่ากับ 1.07 และสุดท้ายสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว มีสภาพคล่องเท่ากับ 1.06 ในส่วนของรายได้สุทธิต่อสินทรัพย์ (ROA) สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ได้มากที่สุดคือ 5.2 % อันดับที่ 2 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา ได้ 5.1 % อันดับที่ 3 คือสถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 2.6% อันดับที่ 4 สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 1.3% อันดับที่ 5 สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว ได้ 1.12 % ส่วนอันดับสุดท้ายคือสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ซึ่งประสบภาวะขาดทุนจากการดำเนินงาน ในส่วนของอัตราหนี้สินต่อทุน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมากที่สุดคือ 20.78 เท่า อันดับที่ 2 สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา 15 เท่า อันดับที่ 3 มีอยู่สองสถาบันฯ คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง เท่ากับ 12 เท่า อันดับที่ 4 สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 11.13 เท่า และอันดับสุดท้าย สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 7.7 เท่า

ตาราง 7 แสดงการประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี (10 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
1	การจัดทำบัญชี	☐ จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ธนาคารได้ทุกเดือน โดยไม่เกินวันที่ 5 ของเดือนและสามารถแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ธนาคารได้ทุกเดือนเกินวันที่ 5 ของเดือนและสามารถแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน แต่สามารถส่งบทดลอง ให้ส่วนงานธนาคารได้ทุกเดือน เกินวันที่ 5 ของเดือนและแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	4 3 2		✓	✓		✓	

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
		☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน แต่สามารถส่งบทดลอง ให้ส่วนงานธนาคารได้ แต่ไม่ครบทุกเดือน ส่วนใหญ่เกินวันที่ 5 ของเดือนและ แสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง	1						
		☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถส่งบททางการเงินได้	0						✓
2	ปิดบัญชีและจัดทำงบการเงิน	☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ภายใน 15 วัน	3	✓	✓	✓		✓	
		☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ไม่เกิน 20 วัน	2				✓		
		☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้เกินกว่า 30 วัน	1						✓
		☐ ไม่สามารถปิดบัญชีได้	0						
3	บัญชีย่อยลูกหนี้รายคน	☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และครบถ้วนทุกราย	3	✓	✓	✓		✓	
		☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องครบถ้วนทุกรายแต่ตัดรายการไม่เป็นปัจจุบัน	1				✓		
		☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ครบถ้วนทุกรายแต่ยอดตัดรายการบัญชีไม่ถูกต้อง	0						✓
		☐ ไม่ได้จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้ให้ถูกต้องและไม่จัดทำให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน							
รวมคะแนน (คะแนน)			10	9	10	10	6	10	3

จากข้อมูลการประเมินด้านประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชีของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน สามารถสรุปได้ว่า มีอยู่ 3 สถาบันการเงินชุมชน ที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ 10 คะแนนคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา อันดับที่ 2 คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้คะแนน 9 คะแนน อันดับที่ 3 คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา ได้คะแนน 6 คะแนน และอันดับที่ 6 คือสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา ได้คะแนน 3 คะแนนตามลำดับ

ด้านสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน

ตาราง 8 แสดงการประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้ (25 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
1	ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน	☐ มีผลกำไร ตั้งแต่ ร้อยละ 5 ขึ้นไปของบัญชีหุ้น	10	✓	✓	✓	✓		
		☐ มีผลกำไรต่ำกว่า ร้อยละ 5 ของบัญชีหุ้น	8						✓
		☐ มีผลขาดทุน	0						✓
2	อัตราหนี้ค้างชำระของสมาชิก (%) 10 คะแนน	☐ 0 %	10	✓	✓	✓		✓	✓
		☐ > 0 - 2 %	9						
		☐ > 2 - 4 %	8						
		☐ > 4 - 6 %	7						
		☐ > 6 - 8 %	6					✓	
	(ไม่รวมดำเนินคดี)	☐ > 8 %	0						
————— × 100									
ต้นเงินคงเป็นหนี้ทั้งหมด									

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน	1	2	3	4	5	6
3	อัตราดอกเบี้ย	☐ > 98 - 100 %	5		✓	✓		✓	✓
	รับจริง ต่อ รายได้	☐ > 96 - 98 %	4						
	ดอกเบี้ย (%)	☐ > 94 - 96 %	3				✓		
		☐ > 92 - 94 %	2						
		☐ > 90 - 92 %	1	✓					
		☐ < 90 - 90 %	0						
รวมคะแนน (คะแนน)			25	23	25	25	20	15	23

จากข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้ของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชน สามารถสรุปได้ว่า มีอยู่ 2 สถาบันการเงินชุมชน ที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ 25 คะแนนคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยาและสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา อันดับที่ 2 มีอยู่ 2 สถาบันการเงินชุมชนคือสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา และสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา ได้คะแนน 23 คะแนน อันดับที่ 3 คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา ได้คะแนน 20 คะแนน และอันดับที่ 4 คือสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกัลย อ.ภูซาง จ.พะเยา ได้คะแนน 15 คะแนน ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสมาชิก

ข้อ	ประเภท	1	2	3	4	5	6
1	การเข้าร่วมประชุมของสมาชิก						
	-จำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมร้อยละเท่าไรของสมาชิกทั้งหมด	50	60	70	70	60	60
	-มีการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมหรือไม่	มี	มี	มี	มี	มี	มี
2	การส่งเงินออมของสมาชิก						
	-ปฏิบัติตามระเบียบเงินออมหรือไม่	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
	-ส่งครบไม่ล่าช้า			ส่ง	ส่ง	ส่ง	ส่ง
	-ส่งชำระร้อยละเท่าไรของสมาชิกทั้งหมด	5	5	ครบ	ครบ	ครบ	ครบ
3	การส่งชำระหนี้ของสมาชิก						
	-ปฏิบัติตามระเบียบเงินกู้หรือไม่	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
	-ส่งครบไม่ล่าช้า						
	-ส่งชำระร้อยละเท่าไรของสมาชิกทั้งหมด	5	5	2	5	3	2

จากผลการประเมินการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน ทั้ง 6 แห่ง ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่มาเข้าร่วมประชุมประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด การเข้าร่วมประชุมของสมาชิกจะมีการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการจัดประชุม, มีการปฏิบัติตามระเบียบเงินออมและปฏิบัติตามระเบียบเงินกู้ ในส่วนของการส่งเงินออมของสมาชิก มี 2 สถาบันการเงินชุมชนที่สมาชิกส่งเงินออมล่าช้าคิดเป็นร้อยละ 5 ของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งก็คือสถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ และสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ส่วนอีก 4 สถาบันฯ สมาชิกสามารถส่งเงินออมได้ครบตามกำหนดไม่ล่าช้า ในส่วนของการส่งชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก มีอยู่ 3 สถาบันฯ ที่สมาชิกส่งชำระหนี้ล่าช้าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ, สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง และสถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ส่วนสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกั้วย อ.ภูซาง สมาชิกส่งชำระหนี้ล่าช้าร้อยละ 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดและสถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ และ

สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสาบ อ.เมือง สมาชิกส่งชำระหนี้ล่าช้าร้อยละ 2 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน

คณะกรรมการของทั้ง 6 สถาบันการเงินชุมชนได้ผ่านการอบรมหลักสูตรอบรมบริหารจัดการสถาบันและเสริมสร้างอาชีพ, อบรมหลักสูตร เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กร การเงินชุมชน และสมาชิกกลุ่ม อบรมหลักสูตร ฝึกอบรมต่อยอดอาชีพเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สมาชิกและหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงและการอบรมด้านบัญชีและการบริหาร สถาบันฯ มีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงานในด้านเอกสารของสถาบันฯและในด้านการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชน ในส่วนของการดำเนินด้านต่าง ๆ ของสถาบันฯ มีอยู่ 3 สถาบันฯ ที่มีการจัดจ้างพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบัญชีบริหารมาปฏิบัติงานประจำสถาบันฯคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ส่วนอีก 3 สถาบันฯจะเป็นการแบ่งหน้าที่ให้กับคณะกรรมการสถาบันฯร่วมกันรับผิดชอบซึ่งส่งผลให้ความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารมีน้อยกว่าสถาบันฯที่มีการจ้างพนักงานเข้ามารับผิดชอบ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ตามแนวคิดการประเมินประสิทธิภาพตามแบบ Balance score card ได้แก่ 1. ด้านกระบวนการภายใน 2. ด้านการเงิน 3. ด้านสมาชิกของสถาบัน 4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน ผลดังผลตารางสรุปคะแนนรวมดังนี้

ตาราง 10 แสดงการสรุปคะแนนรวม ทั้ง 4 ด้าน

ชื่อสถาบันการเงินชุมชน	คะแนน
ด้านกระบวนการภายใน	
1. สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา	51
2. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต้า หมู่ที่4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา	50
3. สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา	45
4. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา	43
5. สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา	32
6. สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสาบ อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา	28

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อสถาบันการเงินชุมชน	คะแนน
ด้านการเงิน	
1. สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา	21
2. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ตำหมูที่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา	18
3. สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา	18
4. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา	18
5. สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา	18
6. สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา	18
ด้านสมาชิก	
1. สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา	10
2. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา	10
3. สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา	10
4. สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ตำ หมูที่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา	9
5. สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา	6
6. สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา	3
ด้านการพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน.	
<p>ทุกสถาบันการเงินชุมชนมีการฝึกอบรมหลักสูตรอบรมบริหาร จัดการสถาบันและ เสริมสร้างอาชีพ, อบรมหลักสูตร เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กร การเงินชุมชนและ สมาชิกกลุ่ม อบรมหลักสูตร ฝึกอบรมต่อยอดอาชีพเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สมาชิก และหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงและการอบรมด้านบัญชีและการบริหาร สถาบันฯ มีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงานในด้านเอกสารของสถาบัน</p>	

จากตาราง 10 สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยามีคะแนนประเมิน รวมสูงสุด 86 คะแนน จาก 100 คะแนน สรุปได้ว่าเป็นสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบที่สามารถ พัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

การประเมินสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดพะเยาที่เข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ จำนวน 6 สถาบันการเงิน ได้แก่(1) สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ต้า หมู่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา (2) สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา (3) สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา (4) สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา (5) สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา และ (6) สถาบันการเงินบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา จากจำนวนประชากรที่เลือกแบบเจาะจงรายชื่อ การประเมินภายใต้ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิก และด้านการเรียนรู้และพัฒนาของ คณะกรรมการ เพื่อค้นหาต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 9 ระดับ จากกลุ่มประชากร 6 สถาบันฯ ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านมีการประเมิน และคะแนน ดังนี้

1. ด้านกระบวนการภายใน มีการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 35 คะแนน และการประเมินประสิทธิภาพหลักประกันประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการ ให้แก่สมาชิก 30 คะแนน
2. ด้านการเงิน มีการประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี 10 คะแนน
3. ด้านสมาชิก มีการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้กู้ 25 คะแนน
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาของคณะกรรมการ

ผู้ศึกษาได้ให้คะแนนในแต่ละปัจจัยและเกณฑ์การจัดชั้นโดยเกณฑ์คะแนนที่ใช้วัดจะอิงเกณฑ์การจัดอันดับชั้นของสถาบันการเงินเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ย (ตามบันทึก ที่ ฝสบ/ 73065 ลว 22 กันยายน 2554) โดยคะแนนเต็มคือ 100 คะแนน ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงระดับชั้นอัตราดอกเบี้ย

ระดับชั้น ดอกเบี้ย	คะแนนที่ได้ จากการประเมิน	โครงสร้าง อัตราดอกเบี้ย	อัตราดอกเบี้ย ร้อยละต่อปี
ระดับ 1	> 86	MLR + 0.00	5.00
ระดับ 2	83 – 85	MLR + 0.25	5.25
ระดับ 3	80 – 82	MLR + 0.50	5.50
ระดับ 4	77 – 79	MLR + 0.75	5.75
ระดับ 5	74 – 76	MLR + 1.00	6.00
ระดับ 6	71 – 73	MLR + 1.25	6.25
ระดับ 7	68 – 70	MLR + 1.50	6.50
ระดับ 8	65 – 67	MLR + 1.75	6.75
ระดับ 9	< 65 หรือมีปัญหา การดำเนินงาน	MLR + 2.00	7.00

ที่มา: บันทึก ที่ ฝสบ/73065 ลว 22 กันยายน 2554

1. สรุปผลการประเมินสถาบันการเงินชุมชนเพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา ภายใต้ปัจจัย 4 ปัจจัย

1.1 ด้านกระบวนการการทำงานของ

จากการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินทั้ง 6 สถาบัน ในส่วนของโครงสร้างคณะกรรมการสถาบันมีโครงสร้างในส่วนของคณะกรรมการที่ชัดเจน มีการแบ่งการทำงานที่ของคณะกรรมการทุกคนตามหน้าที่ระบุในโครงสร้างคณะกรรมการ

ส่วนการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 35 คะแนน สถาบันแต่ละสถาบันมีคะแนนการประเมินโดยเรียงจากคะแนนประเมินมากไปหาคะแนนประเมินน้อย ดังนี้ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 33 คะแนน สถาบันการเงินชุมชน บ้านแม่ตำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 32 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ ได้ 25 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ได้ 24 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ได้ 14 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง ได้ 10 คะแนน

ส่วนการประเมินด้านประสิทธิภาพหลักประกันประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก 30 คะแนน สถาบันแต่ละสถาบันมีคะแนนการประเมินโดยเรียงจากคะแนนประเมินมากไปหาคะแนนประเมินน้อย ดังนี้ สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ได้ 21

คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 18 คะแนน สถาบันการเงินชุมชน ตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 18 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ ได้ 18 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ได้ 18 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านจี้วใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง ได้ 18 คะแนน

ในส่วนของการจัดทำบัญชี ทะเบียนและการดำเนินงานในด้านเอกสารต่าง ๆ ของสถาบัน ปรากฏว่าสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย มีการจัดทำเอกสารด้านการดำเนินงานของสถาบันได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเนื่องจากมีการจ้างพนักงานที่มีความรู้เข้ามารับผิดชอบจัดทำ ในส่วนการติดตามเร่งรัดหนี้จากลูกหนี้ที่ค้างชำระและในส่วนของการมีที่ตั้งอาคารสำนักงานที่มั่นคง ทุกสถาบันมีการติดตามหนี้ที่ค้างชำระและมีที่ตั้งอาคารสำนักงานทุกสถาบันฯ

สรุปจากการประเมินในส่วนของการประเมินการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน สามารถจัดอันดับสถาบันการเงินได้จากผลการประเมินจากมากไปหาน้อย คือ สถาบันการเงินชุมชน ตำบลนาปรัง 51 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน 50 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย 45 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว 43 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน 32 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านจี้วใต้ ต.บ้านสา 28 คะแนน

1.2 ด้านการเงินของสถาบันการเงินชุมชน

ในส่วนของการวิเคราะห์ห้วงการเงินในปีล่าสุดของสถาบันการเงินทั้ง 6 แห่ง ปรากฏว่า ในส่วนของสภาพคล่องของสถาบันทั้ง 6 แห่ง มีสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียน ต่อหนี้สินหมุนเวียน ตั้งแต่ 1 เท่าขึ้นไป ในส่วนของสัดส่วนของกำไร (รายได้สุทธิ) ต่อสินทรัพย์และสัดส่วนของกำไร (รายได้สุทธิ) ทุน ปรากฏว่าสถาบันทั้ง 6 สถาบันมีสัดส่วนที่ต่ำเนื่องจากว่าเพิ่งเริ่มดำเนินงานมาได้ 1 ปี กำไรที่ได้จึงน้อยและกำไรที่ได้ส่วนมากก็นำไปใช้ในการลงทุนเพื่อตั้งสถาบันฯ และสัดส่วนหนี้สินต่อทุนของสถาบันทั้ง 6 แห่ง มีค่ามากเนื่องจากว่าแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ในการดำเนินงานของสถาบันมาจากการกู้ยืม มากกว่าการลงทุนของสมาชิก

ส่วนของการประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี 10 คะแนน โดยเรียงจากคะแนนการประเมินมากไปหาคะแนนการประเมินน้อย ดังนี้ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 10 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ ได้ 10 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ได้ 10 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 9 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน 6 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านจี้วใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง ได้ 3 คะแนน

โดยสถาบันที่ได้คะแนนเต็มในส่วนนี้มีอยู่ 3 สถาบันคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย

1.3 ด้านการสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน

ส่วนของประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้กู้ 25 คะแนน โดยเรียงจากคะแนนการประเมินมากไปหาคะแนนการประเมินน้อย ดังนี้ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง ได้ 25 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ ได้ 25 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง ได้ 25 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ ได้ 23 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านงิ้วใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง ได้ 23 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน ได้ 20 คะแนน

โดยสถาบันที่ได้คะแนนเต็มในส่วนนี้มีอยู่ 3 สถาบันคือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง, สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว และสถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย

ส่วนของการเข้าร่วมประชุมของสมาชิก สถาบันการเงินทั้ง 6 แห่งมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมน้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของสมาชิกทั้งหมดในการจัดการประชุมและการประชุมแต่ละครั้ง มีการลงทะเบียนร่วมการประชุมทุกครั้ง สาเหตุที่สมาชิกของสถาบันเข้าร่วมการประชุมน้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของสมาชิกทั้งหมดเนื่องมาจากเวลาในการจัดประชุมส่วนใหญ่เป็นเวลาที่สมาชิกไม่สะดวกในการมาเข้าร่วมประชุม เพราะต้องออกไปทำงาน จึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ในส่วนของการปฏิบัติตามระเบียบเงินออมและเงินกู้ของสมาชิกของสถาบันทั้ง 6 แห่ง นั้น สมาชิกส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบเงินออมและเงินกู้อย่างเคร่งครัดจะมีบ้างที่ส่งล่าช้าและขาดส่งแต่มีจำนวนน้อยราย เมื่อเทียบกับสมาชิกทั้งหมดของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง

1.4 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน

คณะกรรมการของสถาบันทั้ง 6 แห่งผ่านการอบรมหลักสูตรอบรมบริหารจัดการสถาบันและเสริมสร้างอาชีพ, หลักสูตรเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สมาชิกกลุ่ม, หลักสูตรฝึกอบรมต่อยอดอาชีพเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สมาชิก, หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงและหลักสูตรอบรมด้านบัญชีและการบริหารสถาบันฯ ซึ่งหลักสูตรการอบรมทั้งหมดทุกสถาบันภายใต้โครงการธนาคารชุมชนสังกัด ธ.ก.ส. ต้องผ่านการฝึกอบรมเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพด้านความรู้ให้กับบุคคลากรของสถาบันเพื่อให้สามารถเข้าใจและดำเนินงานบริหารจัดการสถาบันฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการประเมินเพื่อจัดอันดับสถาบันการเงินชุมชนทั้งหมด 6 แห่ง

จากการประเมินสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 6 แห่งในจังหวัดพะเยาภายใต้โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. เพื่อค้นหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนที่จะสามารถพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา สามารถจัดอันดับสถาบันการเงินชุมชนภายใต้คะแนนที่ใช้ประเมินในส่วนของการประเมิน

ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ, การประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก, การประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชีและการประเมิน ประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้กู้ โดยเกณฑ์คะแนนที่ใช้วัดจะอิงเกณฑ์การจัดอันดับชั้นของสถาบัน การเงินเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยดังตาราง 11 ได้ผลการจัดอันดับสถาบันการเงินชุมชนโดยเรียงลำดับ สถาบันการเงินชุมชนที่คะแนนประเมินมากไปหาน้อย ดังนี้ สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง ต.นาปรัง อ.ปง จ.พะเยา 86 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ ม.4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา 82 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา 80 คะแนน สถาบันการเงินชุมชน บ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา 78 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา 58 คะแนน สถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง จ.พะเยา 54 คะแนน

จากผลการประเมินสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 6 แห่งในจังหวัดพะเยา สามารถสรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา เป็นต้นแบบของสถาบันการเงินชุมชนที่จะสามารถ พัฒนาไปเป็น ธนาคารชุมชน จ.พะเยา ได้ เนื่องจากมีผลคะแนนการประเมินมากที่สุด ส่วนสถาบัน การเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน และสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมือง และ เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่ได้คะแนนประเมินน้อยกว่าเกณฑ์ ซึ่งต้องเข้าไปตรวจสอบถึงปัญหาและ หาแนวทางแก้ไข

อภิปรายผล

จากการประเมินสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 6 แห่งในจังหวัดพะเยาภายใต้โครงการ ธนาคารชุม สังกัด ธ.ก.ส. สถาบันการเงินที่ผ่านเกณฑ์ 65 คะแนน 4 แห่งคือ สถาบันการเงิน ชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชนบ้านแม่ต๋ำ หมู่ 4 ต.น้ำแวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชนบ้านแฮะ ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา สถาบันการเงินชุมชน ตำบลทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธาและสาโรจน์ (2537) ปัจจัยที่ส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรัง อ.ปง จ.พะเยา เป็นต้นแบบของสถาบัน การเงินชุมชนที่จะสามารถพัฒนาไปเป็น ธนาคารชุมชน จ.พะเยา ในด้านกระบวนการภายใน สถาบันมีการวางแผนในส่วนของภาระค้ำที่ชัดเจนและระบุไว้ในระเบียบของสถาบัน มีการ จัดสรรกำไรเพื่อสมทบเงินสวัสดิการของสมาชิกในจำนวนมากเมื่อเทียบกับอีก 5 สถาบัน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งของคณะกรรมการของสถาบัน ด้านการเงิน มีแผนการระดมทุนที่ชัดเจนและถือเป็นระเบียบทำให้ปริมาณเงินทุนของสถาบันมีมาก สามารถ จัดทำบการเงินและปิดงบการเงินได้เนื่องจากได้พนักงานที่มีความรู้ด้านบัญชีการเงินมาประจำ

ที่สถาบัน ด้านสมาชิก สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบของสถาบันอย่างเคร่งครัดเพราะมีผลต่อการพิจารณาเงินกู้ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการสถาบัน คณะกรรมการของสถาบันมีการพัฒนาความรู้และอาชีพอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดการจัดทำ Balanced Scorecard (BSC) และสถาบันการเงินชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชนตำบลเชียงม่วน อ.เชียงม่วน จ.พะเยา และสถาบันการเงินชุมชนบ้านจิวใต้ ต.บ้านสา อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา ดังปัจจัยต่อไปนี้

ด้านความมั่นคงทางการเงิน

การดำเนินงานของสถาบันการเงินในส่วนของเงินออมมีปริมาณการออมเงินที่น้อย เนื่องจากไม่มีการออมเงินค่าหุ้นตามสัดส่วนเงินกู้ 10 เปอร์เซ็นต์และไม่มีนโยบายการออมเงินค่าหุ้นตามสัดส่วนเงินกู้ที่ชัดเจนและไม่ถือเป็นระเบียบของสถาบันการเงินเงินทุนส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินมาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินของรัฐ (สำนักโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส.) แทนเงินออมของสมาชิกในชุมชนและสมาชิกส่วนมากของสถาบันการเงินไม่เห็นความสำคัญของการออมเงินโดยพิจารณาการมาใช้บริการเงินกู้มากกว่าการออมเงินของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดาและสาโรจน์ (2537) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ด้านความสำเร็จของการสะสมทุน

การดำเนินของสถาบันการเงินในส่วนของกำไรมีลักษณะปล่อยเป็นรายปีเพียงครั้งเดียว ทำให้อัตราการเจริญเติบโตของสถาบันการเงินมีอัตราที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินที่มีการปล่อยสินเชื่อตลอดทั้งปี ทำให้ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานมีตัวคณะกรรมการมีการแต่งตั้งตามตำแหน่งเพียงเท่านั้น แต่ลักษณะการทำงานจริงทำงานเพียงบางคน อีกทั้งไม่มีการจ้างพนักงานมาประจำสถาบันเนื่องจากผลกำไรที่ต่ำส่งผลให้การจัดทำเอกสารของสถาบันการเงินไม่สมบูรณ์และถูกต้องไม่สามารถจัดทำงบการเงินและปิดงบการเงินภายในสิ้นเดือนเพื่อนำส่งสำนักโครงการธนาคารชุมชนได้ส่งผลให้สถาบันการเงินมีผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์สมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อารีย์ (2540) ได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสะสมทุน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เสนอสถาบันการเงินชุมชนตำบลนาปรังเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน จ.พะเยา โดยการสนับสนุนในส่วนของเงินทุนที่เพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ย

เงินกู้ที่ถูกลงกว่าสถาบันการเงินอื่นและเพิ่มหลักสูตรพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้สถาบันการเงินอื่น ๆ เล็งเห็นถึงความสำคัญและปฏิบัติตามเป็นแบบอย่าง

2. สถาบันการเงินที่คะแนนไม่ถึงเกณฑ์เสนอให้ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับสถาบันในอัตราที่สูงขึ้น เพิ่มเงินค่าหุ้นตามสัดส่วนเงินกู้ 10 เปอร์เซ็นต์เป็นหลักเกณฑ์และระเบียบในการปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิกสถาบัน เพิ่มดอกเบี้ยเงินฝากให้กับสมาชิกเพื่อจูงใจให้สมาชิกมาออมเงินกับสถาบันและให้มีการจัดจ้างพนักงานมาประจำสถาบันเพื่อคอยจัดทำเอกสารต่าง ๆ ของสถาบันให้ถูกต้อง

3. ด้านกระบวนการทำงานในสถาบันการเงิน กรณีกองทุนสวัสดิการของสมาชิก ควรมีการปรับระเบียบการจัดสรรกำไรจากการดำเนินงานเข้ากองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิกขั้นต่ำร้อยละ 25 ของกำไรสถาบัน ในส่วนของการจัดทำแผนระดมทุนประจำปีควรมีการปรับแผนการระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้งเพื่อเป็นการเพิ่มทุนในการดำเนินงานให้กับสถาบันฯ และเป็นการปรับแนวคิดการใช้เงินของสมาชิกคือเมื่อสร้างหนี้ก็ควรจะมีการออมร่วมไปด้วยและในส่วนของเงินฝากของสมาชิกของสถาบันมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับวงเงินกู้ที่ขอเปิดกับโครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. สถาบันควรมีแนวทางในการเพิ่มเงินออมและการเพิ่มหุ้นกับสมาชิก อาจจะเป็นการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้มากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารทั่วไปในปัจจุบัน เพื่อจะได้ดึงดูดให้สมาชิกริ้นำเงินมาฝากกับสถาบันฯ เป็นต้น

4. ด้านการจัดการด้านการเงิน สร้างความร่วมมือในเชิงพื้นที่ในด้านวิชาการ และงบประมาณ จากภาครัฐ สถานศึกษา ภาคธุรกิจและสถาบันการเงินชุมชนเอง เพื่อผลักดันให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยสถาบันการเงินชุมชนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านการเงินและการลงทุนของท้องถิ่น จัดสรรเงินออมไปลงทุนในทรัพย์สินหรือธุรกิจ เช่น ซื้อสินค้าในราคาถูก และมีคุณภาพมาจำหน่ายแก่สมาชิกในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ซึ่งนอกจากเป็นกิจกรรมช่วยเหลือสังคม ยังเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำกำไรอีกช่องทางหนึ่ง

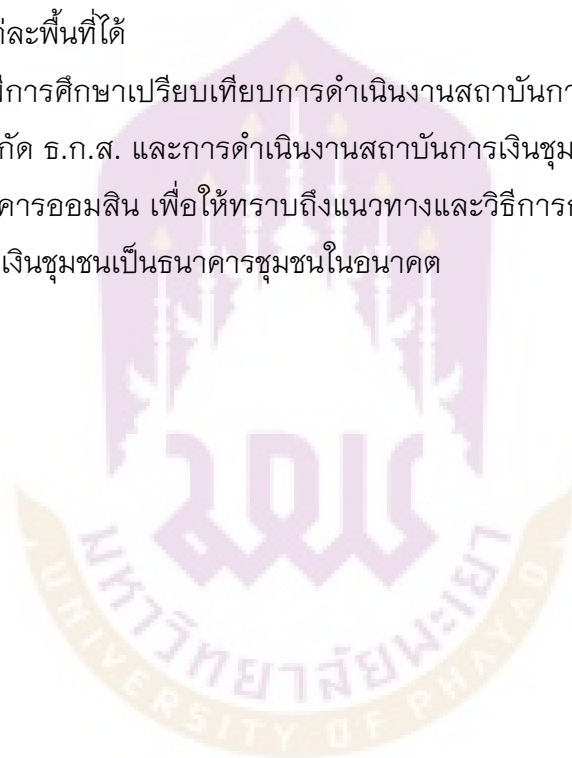
5. ด้านการจัดการสมาชิก กำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันกำหนดและปรับปรุงระเบียบปฏิบัติในการเป็นคณะกรรมการและสมาชิกและเมื่อมีสมาชิกใหม่เข้ามาต้องแจ้งระเบียบต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ และเนื่องจากการเข้ามาเป็นสมาชิกกับสถาบันการเงินชุมชนโดยส่วนใหญ่สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ทั้งในด้านสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพและด้านการเงิน ดังนั้นควรมีข้อกำหนดสำหรับเป็นเกณฑ์พิจารณาจัดสรรเรื่องดังกล่าว เช่น หากสมาชิกไม่เข้าร่วมประชุมเกินจำนวนครั้งที่กำหนดจะได้รับสวัสดิการเพียงบางส่วน เป็นต้น

6. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงานให้กับคณะกรรมการสถาบันเพื่อจะได้้นำการดำเนินงานของสถาบันที่ประสบความสำเร็จมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานของสถาบันฯและควรมีการจัดหาการพนักงานที่มีความรู้ในส่วนของการจัดทำบัญชีหรือเป็นลูกจ้างประจำสถาบันฯเพื่อจัดทำในส่วนของงานเอกสารการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถาบันฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทยและมีจำนวนกลุ่มประชากรที่มากขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนภายใต้โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธ.ก.ส. และการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนภายใต้โครงการธนาคารชุมชน สังกัด ธนาคารออมสิน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและวิธีการการดำเนินงานที่จะสามารถพัฒนาสถาบันการเงินชุมชนเป็นธนาคารชุมชนในอนาคต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณี มหาวิรุฬห์. (2547). แนวคิดการบริหารแบบ Balanced Score Card. **วารสารจดหมายข่าว สป.** 16(155), 28-33.
- ชาติรี เจริญศิริ.(2544).**การจัดการกองทุนชุมชนในตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน.รายงานการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2553). **แผนการขับเคลื่อนโครงการธนาคารชุมชน.** ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ไพบูรณ์ วัฒนศิริธรรมและพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2546). **ระบบการเงินผู้มีรายได้น้อย.** กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- กิม ภาคเมธาวิ และคณะ. (2544). **การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงินชุมชน.** รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กิม ภาคเมธาวิ และคณะ. (2549). **การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน.** รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รังสรรค์ ปิติปัญญา และคณะ. (2543). **แนวทางการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,** 7(2).148-160.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2551). **องค์กรทางการเงินระดับจุลภาคในต่างประเทศและการเปรียบเทียบกับองค์กรการเงินระดับจุลภาคของไทย.** รายงานที่ดีอาร์ไอ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สรรเสริญ วงศ์ช่อม. (2544). **เศรษฐกิจพอเพียง: พื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.** กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักกองทุนเพื่อสังคม. (2545). **การพัฒนาองค์กรการเงิน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.
- สำนักโครงการธนาคารชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2553). **คู่มือปฏิบัติงานสินเชื่อบุคคล.** ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สุดา เจริญพงศ์ไพบูรณ์และสาโรจน์ อังสุมาลิน. (2537). **ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,** 1(2). 54-76.

อารีย์ เชื้อเมืองพาน. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของธุรกิจชุมชนสะสมทุน
ในภาคเหนือ. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(2).133-143.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก คู่มือปฏิบัติสินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน

ตามที่กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ซึ่งถือใช้ในปี 2553-2557 โดยมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการและมีต้นทุนที่เหมาะสมมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยหรือผู้รับจ้างทั่วไป ผู้มีรายได้น้อย/ด้อยโอกาส เพื่อลดการพึ่งพาบริการทางการเงินเชิงพาณิชย์ หรือนายทุนเงินกู้นอกระบบ

จากสถานการณ์ดังกล่าว คณะกรรมการ ธ.ก.ส. ในการประชุมครั้งที่ 1/2553 วันที่ 22 มกราคม 2553 จึงมีมติเห็นชอบให้ ธ.ก.ส. ดำเนินโครงการธนาคารชุมชนโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่ยังขาดโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบ โดยกำหนดหลักการเป็นลูกค้าย่อยเป้าหมายไว้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มผู้ผ่านการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐมาแล้ว และกลุ่มผู้จบการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ปวช. ขึ้นไป ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นบริการทางการเงินฐานราก (Microfinance) ได้อย่างทั่วถึงตรงตามความต้องการ และสามารถลดภาระการกู้ยืมเงินนอกระบบได้ โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนส่งเสริมองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างงานเสริมรายได้ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และเสริมบทบาทของ ธ.ก.ส. ในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐสามารถปิดช่องทางการให้บริการด้านการเงินเชิงพาณิชย์ของนายทุนซึ่งเป็นปัจจัยในการก่อหนี้นอกระบบแก่บุคคลผู้มีรายได้น้อยในชุมชน โดยการให้บริการทางการเงินในรูปแบบ “สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน”

“สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน” เป็นรูปแบบการให้บริการสินเชื่อแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย/ด้อยโอกาสและบุคคลทั่วไปที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ เป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มจากการรวมตัวของผู้มีรายได้น้อย/ด้อยโอกาสและบุคคลทั่วไปที่ วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ เพื่อขอสินเชื่อผ่านองค์กรการเงินชุมชนที่ตนสังกัดเป็นสมาชิก หรือขอเข้าสังกัดเป็นสมาชิกใหม่ในองค์กรการเงินชุมชนที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือเป็นแหล่งที่ตนประกอบอาชีพหลักเป็นสำคัญ “สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน” จึงถือเป็นสินเชื่อที่ปิดช่องว่างและสานรอยต่อจากสินเชื่ออื่น ทุกประเภทที่ ธ.ก.ส. มีอยู่เพื่อเชื่อมโยงไปยังผู้ที่มีรายได้น้อย และด้อยโอกาส หรือบุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะประกอบอาชีพที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบได้อย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์

“เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน ที่ให้โอกาสทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม”

พันธกิจ

พันธกิจต่อสมาชิก

- 1) ให้ความรู้ ให้เงินทุน และโอกาสสำหรับการประกอบอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากกว่าเดิม
- 2) ให้การพัฒนาอาชีพเดิมและเสริมสร้างอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัว
- 3) จัดหาเงินทุนที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน โดยให้สมาชิกทุกคนร่วมเป็นเจ้าของธนาคารชุมชนด้วยการถือหุ้นตามความสมัครใจ
- 4) พัฒนารูปแบบบริการที่ง่าย รวดเร็ว เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวก

พันธกิจต่อสังคมและชุมชน

- 1) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนจากสมาชิกรายคนสู่รายกลุ่ม
- 2) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่ม ชุมชน และ เครือข่ายระดับส่วนภูมิภาค
- 3) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนแนวคิด ในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงภายในครอบครัวและสมาชิกด้วยกันในชุมชนด้วยความมีน้ำใจและรู้จักสามัคคีใน ชุมชน
- 4) ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแสดงถึงความเป็นเจ้าของชุมชน เพื่อสังคมที่น่าอยู่สืบสานต่อความรู้สึกที่ดีถึงบุตรหลานในอนาคต

หลักการสินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน

การให้สินเชื่อด้านรายบุคคลเป็นหน้าที่ของพนักงานธุรกิจธนาคารชุมชนทุกคนที่ต้องปฏิบัติทุกขั้นตอนของการให้สินเชื่อในการรับลูกค้าที่สมควรเน้นไปที่ **ระบบกลุ่ม** คือให้ผู้ขอกู้รวมตัวกันอย่างน้อย 3-5 คน เพื่อให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านการประกอบอาชีพการดำเนินกิจกรรมกลุ่มหรือเพื่อสังคม กรณีสมาชิกในกลุ่มมีปัญหาด้านต่าง ๆ สมาชิกในกลุ่มจะได้เข้าไปช่วยเหลือกันเองก่อน และพัฒนาให้กลุ่มต่าง ๆ รวมตัวกันตั้งกองทุนสวัสดิการระดมเงินออมในระบบกลุ่มเพื่อรองรับเงินจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และเป็นการขยายการรับลูกค้าที่มีคุณภาพเพราะถูกกลั่นกรองจากกลุ่มสังคมในระดับเบื้องต้นแล้ว ระบบกลุ่มใช้ใน ธ.ก.ส. มาตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเรื่องสินเชื่อให้การยอมรับเป็นระบบที่ดี (แม้แต่

“กรามีน แบงก์” ในประเทศบังคลาเทศ มีหนี้ NPL ต่ำกว่า 2% ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพก็ใช้ **ระบบกลุ่ม** เช่นเดียวกับ ธ.ก.ส.) แต่อย่างไรก็ตามถ้าผู้แสดงความประสงค์ขอกู้เงิน ไม่มีกลุ่มก็ให้ดำเนินการรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ายรายคนได้ตามขั้นตอนวิธีปฏิบัติ

1. หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อรายบุคคล

1.1 หลักการและเหตุผล

หลักเกณฑ์นี้ได้ผ่านให้ความเห็นชอบจากธนาคารและคณะกรรมการบริหารโครงการธนาคารชุมชน เป็นเกณฑ์ลดหย่อน ใช้ควบคู่กับคู่มือวิธีปฏิบัติข้อบังคับฉบับที่ 44 และข้อบังคับฉบับที่ 45 โดยอนุโลม

1.2 วัตถุประสงค์โครงการธนาคารชุมชน

(ก) เพื่อเพิ่มโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่ยังขาดโอกาสการเข้าถึงทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินฐานราก (Microfinance) ได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการ

(ข) เพื่อลดภาระการกู้ยืมเงินนอกระบบ

(ค) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างงาน เพิ่มรายได้ ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

(ง) เพื่อเสริมบทบาทของ ธ.ก.ส. ในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐในการเปิดช่องทางของการให้บริการทางการเงินเชิงพาณิชย์ให้แก่คนที่มีรายได้น้อย

2. ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

บุคคล ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(ก) มีสัญชาติไทย

(ข) บรรลุนิติภาวะหรือ อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ต้องมีผู้แทนโดยชอบธรรมให้คำยินยอมในการจัดทำนิติกรรม

(ค) ประกอบอาชีพสุจริต

3. ประเภทลูกค้ำผู้กู้

บุคคล ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพการเกษตร อาชีพเกี่ยวเนื่องการเกษตร อาชีพด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการรวมทั้งผู้มีอาชีพรับจ้างหรือมีรายได้ประจำ เช่น ลูกจ้าง พ่อค้าหาบเร่ แผงลอย ฯลฯ เป็นต้น

ประเภทเงินกู้ มี 5 ประเภท

(ก) **สินเชื่อเติมฝันตามอาชีพ** วัตถุประสงค์ให้เงินกู้เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพทุกประเภท

(ข) **สินเชื่อทอผ้าบ้านอาศัย** วัตถุประสงค์ให้เงินกู้ เพื่อซื้อสร้างหรือ ปรับปรุงที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ประกอบอาชีพ

(ค) **สินเชื่อสานฝันเพื่อการศึกษา** วัตถุประสงค์ให้เงินกู้ เพื่อการศึกษาทุกระดับ การศึกษาสำหรับตนเองและครอบครัว

(ง) **สินเชื่อเพื่อชีวิตที่ดีกว่า** วัตถุประสงค์ให้เงินกู้ เพื่อการดำรงชีวิต หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

(จ) **สินเชื่อสานเยื่อตัดใย** เพื่อชำระหนี้นอกระบบ

4. การวิเคราะห์และพิจารณาให้เงินกู้

(ก) ตัวผู้กู้ พิจารณาพฤติกรรมตัวผู้กู้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ชื่อเสียง ประวัติการใช้เงินกู้ ประวัติชำระหนี้ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การเลิกอบายมุข การจัดทำบัญชีครัวเรือน การออมเงิน เป็นต้น

(ข) แผนงาน หรือโครงการ พิจารณาจากทรัพย์สินหนี้สิน แผนการตลาด การผลิต ด้านการเงิน ด้านการจัดการที่มาแห่งรายได้รายจ่าย รายได้สุทธิ กระแสเงินสด และความสามารถในการชำระหนี้

(ค) **ความจำเป็นที่ต้องใช้เงินกู้** พิจารณาจากจำนวนเงินที่ ต้องการกู้ วัตถุประสงค์ของการใช้เงิน

5. หลักประกันที่เสนอ

6. **จำนวนวงเงินกู้** ขั้นสูง ได้ไม่เกิน 50,000 บาท ต่อ ราย

7. หลักประกัน

การให้กู้เงินให้มีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก) มีบุคคลที่น่าเชื่อถืออย่างน้อย 1 คน เป็นผู้ค้ำประกัน

(ข) มีเงินฝากเป็นประกัน โดยจำนวนเงินกู้ต้องไม่เกินร้อยละ 90 ของเงินฝากที่ใช้เป็นประกัน

(ค) มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่นจำนองเป็นประกันหนี้ อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนเงินกู้ใช้เป็นประกันการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหลายของผู้กู้ ซึ่งมีอยู่ หรือจะพึงมีขึ้น

8. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้

8.1 เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 1 ปี 6 เดือน กรณีพิเศษมีเหตุจำเป็น ให้ผู้อำนวยการโครงการพิจารณากำหนดวงวดชำระตามความ เหมาะสม

8.2 เงินกู้เพื่อการลงทุน ให้ชำระคืนไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษมีเหตุจำเป็น ให้ผู้อำนวยการโครงการพิจารณากำหนดวงวดชำระตามความ เหมาะสม

9. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

คิดดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของ ต้นเงินคงเป็นหนี้ โดยเริ่มคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ถัดจากวันรับเงินกู้ กรณี ชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนด ไม่คิดเบี้ยปรับ

การดำเนินการก่อนรับลูกค้า

การเผยแพร่การดำเนินงานสินเชื่อของโครงการธนาคารชุมชน

1. ส่วนกลาง สำนักโครงการธนาคารชุมชน ประชาสัมพันธ์โครงการไปยังส่วนงานต่าง ๆ ของ ธ.ก.ส. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. ส่วนภูมิภาค ให้หัวหน้าศูนย์โครงการธนาคารชุมชน ประชาสัมพันธ์งานโครงการธนาคารชุมชน ให้กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายในชุมชนชนบท และ ชุมชนเมืองขอร่วมประชุมกับ ส่วนงานฝ่ายกิจการสาขา สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบขอเข้าร่วมประชุมและประสานงานกับส่วนราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเทศบาล อ.บ.ต.,อ.บ.จ. และจัดทำฐานข้อมูลประชากรกลุ่มเป้าหมายวางแผนการจ่ายเงินกู้และประสานการงานเตรียมการจัดอบรมลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

การรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

1. เงื่อนไขรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

ผู้ขอกู้ ต้องมีหนังสือรับรองพฤติกรรมการค้าจริงชีวิตจากผู้นำองค์กรชุมชน หัวหน้าส่วนงานหรือ ผู้ที่พนักงานพิจารณาแล้วมีความน่าเชื่อถือ ในแบบรายการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ฉบับปรับปรุง (สชช.11-003)

2. หลักเกณฑ์การรับบุคคลขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

3. เมื่อประชาชนมาติดต่อขอกู้เงินจากโครงการธนาคารชุมชนให้พนักงานธุรกิจโครงการธนาคารชุมชนต้อนรับผู้มาขอใช้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี ประจักษ์จรรยาบรรณ สอดถามความประสงค์ผู้ที่มาติดต่อขอใช้บริการให้อธิบายหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อรายบุคคลให้ทราบถึงขั้นตอนต่าง ๆ จนเป็นที่เข้าใจโดยแนะนำให้ผู้ที่มาติดต่อ รวมตัวกันอย่างน้อย 3-5 คน มาขึ้นทะเบียนพร้อมกันแต่ถ้ามีเพียงคนเดียวให้สมัครเป็นรายคนได้ ซึ่งพนักงานธุรกิจธนาคารชุมชน ต้องทำความรู้จัก บ้านที่อยู่ สถานที่ประกอบกิจการของผู้สมัคร และบุคคลในครัวเรือน สอบข้อมูลและหลักฐานแสดง เช่น หลักฐาน การออมเงิน มีสมุดบัญชีเงินฝากมาแสดง การทำบัญชีครัวเรือน

4. พนักงานยื่นแบบรายชื่อผู้แสดงความประสงค์เป็นลูกค้า (11-001) รายงานการประชุมกลุ่ม (ถ้ามีรวมตัวกันได้ตั้งแต่ 3-5 คน) ให้กับผู้มาติดต่อหรือ ในที่ประชุมกลุ่มเป้าหมายที่พนักงานได้นัดไว้

5. พนักงานธุรกิจธนาคารชุมชน ลงบันทึกรับแจ้งและนัดหมายงาน (10-001) เพื่อนัดวัน เวลาสถานที่ ที่ติดต่อเพื่อดำเนินการสอบข้อมูลเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าเป็นรายบุคคล โดยไม่ต้อง สังกัดกลุ่ม และไม่ต้องขึ้นทะเบียนกลุ่มในระบบธนาคาร กลุ่มที่รวมตัวกันนั้นตามโครงการ ธนาคารชุมชน เป็นกลุ่มนอกระบบของ ธ.ก.ส. เช่นเดียวกับกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน

6. ให้ผู้ช่วยพนักงานหรือพนักงานธุรกิจโครงการธนาคารชุมชนไปสอบและบันทึกข้อมูล ลูกค้าถึงบ้านหรือสถานที่ประกอบการของผู้แสดงความประสงค์เป็นลูกค้าโครงการธนาคาร ชุมชน ตามแบบรายการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า (สธช.11-003) โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็น จริงให้มากที่สุดตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเช่นบัตรประชาชน ทะเบียนบ้าน ทะเบียน สมรส ใบอนุญาตประกอบการ สัญญาเช่าบ้าน หรือสถานที่ประกอบการ สัญญากู้การเป็นหนี้ นอกระบบ บัญชีเงินฝาก เป็นต้น พร้อมจัดทำข้อมูลลูกค้ารายคน (12-001-2-3) เสนอหัวหน้า ศูนย์ฯ เพื่อพิจารณากลับกรองให้ความเห็นประกอบการพิจารณาเพื่อเสนอผู้อนุมัติต่อไป

7. เมื่อผู้รับมอบอำนาจ อนุมัติรับขึ้นทะเบียนให้หัวหน้าศูนย์ประสานงานกับผู้จัดการ สาขาของ ธ.ก.ส.สาขา ที่ติดต่อสะดวกดำเนินการบันทึกรับขึ้นทะเบียนลูกค้าในระบบ คอมพิวเตอร์ และบันทึกรหัสลูกค้าดังนี้

(ก) เกษตรกรทั่วไปที่ธนาคารอนุมัติรับขึ้นทะเบียน ตามข้อบังคับฉบับที่ 44 ให้ใช้รหัส ลูกค้าเป็น “2” (ศูนย์)

(ข) ด้านบุคคลทั่วไป ตามข้อบังคับที่ 45 ให้บันทึกรหัสลูกค้า “3”

(ค) บันทึกการบันทึกรหัสลูกค้าและรหัสโครงการสินเชื่อ “ธนาคารชุมชน” ตาม ตารางที่ 1

(ง) บันทึกรหัสสาขา และเขต ตามแบบตารางที่ 12

ตาราง 12 การบันทึกรหัสลูกค้าและรหัสโครงการสินเชื่อ “ธนาคารชุมชน” (Community Banks) รับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า

สดมภ์	ความหมาย	สิ่งที่ต้องบันทึก
อำเภอ	อำเภอที่ตั้งองค์กรการเงินชุมชน	รหัสอำเภอเป็นตัวเลข 4 หลัก(รหัสศูนย์โครงการ)
เลขทะเบียน	เลขทะเบียน..... เป็นทะเบียนลูกค้า	เลขทะเบียนลูกค้าตัวเลข 5 หลัก (ระบบ จะกำหนดให้เรียงตามการขึ้นทะเบียน)
กลุ่ม	ไม่สังกัดกลุ่ม / หรือ - /เลข ทะเบียน	ลูกค้ารายบุคคลไม่ต้องสังกัดกลุ่มให้ บันทึก “000” (ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์)

ตาราง 12 (ต่อ)

สดมภ์	ความหมาย	สิ่งที่ต้องบันทึก
รหัสลูกค้า	- ผู้ที่เป็นเกษตรกรขอสมัครเป็นลูกค้า	- ใช้รหัสลูกค้า 2
	- ผู้ที่ไม่เป็นเกษตรกรหรือบุคคลทั่วไปขอสมัครเป็นลูกค้า	- ใช้รหัสลูกค้า 3
ว.ต.ป.ขึ้นทะเบียน		บันทึกวันที่ได้รับการอนุมัติรับขึ้นทะเบียน
ข้อบังคับ (โครงการ)	ระบุรหัสโครงการเฉพาะ	ให้บันทึกรหัส CB
ชั้นลูกค้า	ตามที่เครื่องระบุ	
เขตสินค้า	ให้ระบุ เขต การดำเนินงาน ตามที่ระบุ	บันทึกเป็นตัวเลขได้ไม่เกิน 2 ตัว ตามเขตที่บันทึก
ตำแหน่งในกลุ่ม	เป็นลูกค้าไม่สังกัดกลุ่ม	ระบุรหัส 3
ช่วยงาน		ระบุรหัส 2
ธนาคาร		
ระดับรายได้	ผู้มีรายได้น้อยกว่า 23,000 บ	ระบุรหัส 7
เขต สปก.	โครงการไม่ได้เน้นพื้นที่ทำกินเป็นหลัก	ระบุรหัส 0 ไม่อยู่พื้นที่ สปก.
		ระบุรหัส 1 อยู่พื้นที่ สปก.
เลขที่บัญชีเงินฝาก	บัญชีเงินฝากที่เปิดไว้กับ ธ.ก.ส.	
ชื่อลูกค้า	นาย/นาง./ ยศ	บันทึก. โดยนาย/นาง/ยศ..... เช่น พ.จ.อ.สุเมธ ปราณบุรีศรี
เลขที่บัตรประชาชน	ให้ใช้เลขที่บัตรประชาชนของลูกค้า	ให้บันทึกเลขที่บัตรประชาชน 13 หลักของลูกค้า
ชื่อคู่สมรส	ระบุชื่อคู่สมรส	บันทึก. โดยนาย/นาง/ยศ..... เช่น นางสมศรี ปราณบุรีศรี
ที่อยู่	บันทึกตามที่ระบุในทะเบียนบ้าน	บันทึก

8. พนักงานการเงินสำนักโครงการธนาคารชุมชนออกรายงานลูกค้ารับขึ้นทะเบียนกลาง (60-052) แล้วส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้ หัวหน้าศูนย์โครงการธนาคารชุมชน หัวหน้าศูนย์จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องจัดเก็บไว้ที่สำนักงานศูนย์พร้อมแจ้งการรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ให้ลูกค้าทราบและมาติดต่อศูนย์โครงการธนาคารชุมชน เพื่อเปิดบัญชีเงินฝาก จัดทำสัญญาต่อไป

การให้กู้เงิน

1. บทนำ

การให้สินเชื่อในโครงการธนาคารชุมชนเป็นการให้สินเชื่อแบบสินเชื่อควบคู่กับการพัฒนา หมายความว่า บทบาทหน้าที่ของพนักงานธุรกิจโครงการธนาคารชุมชนต้องเข้าไปให้สินเชื่อและ พัฒนาลูกค้า ไม่ว่าด้านการฟื้นฟู พัฒนาชีพเดิม ส่งเสริมอาชีพใหม่ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำรงชีวิตแบบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมด้านการผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่าย โดยความประสงค์ของลูกค้า โดยการประสานงานกับหน่วยงานด้านการพัฒนา ในงานส่วนราชการ ส่วนงานภายใน ธ.ก.ส. ส่วนงานภาคเอกชน เชื่อมโยงเครือข่ายระดับบุคคล ไปสู่ระบบกลุ่ม องค์กร ชุมชน องค์กรภายนอกชุมชน เพื่อประโยชน์ของลูกค้าเป็นหลักติดตามแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ กับองค์กรชุมชน

2. นโยบายการให้สินเชื่อ

“มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ สร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

- (ก) ให้บริการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและประชาชนรายย่อย
- (ข) พัฒนาความรู้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับลูกค้า
- (ค) ส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนด้านการผลิตการตลาด
- (ง) ส่งเสริมการออมและสวัสดิการชุมชน
- (จ) ให้สินเชื่ออย่างมีคุณภาพ

3. หลักวิเคราะห์เงินกู้ การประเมินสินเชื่อ

การวิเคราะห์ตัวผู้กู้ เพื่อพิจารณาว่าเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือและมีศักยภาพในการประกอบอาชีพที่ขอกู้หรือไม่ ซึ่งจะมีรายละเอียดการวิเคราะห์เกี่ยวกับ **ฐานะทางการเงิน** ชื่อเสียง ความซื่อสัตย์สุจริต ประวัติการใช้เงินกู้ ประวัติการชำระหนี้เงินกู้และหรือ**มีความรู้** หรือ**ประสบการณ์**ที่ผ่านมาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ขอกู้ ทั้งนี้ เพื่อการตัดสินใจว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมจะให้กู้หรือไม่

4. การวิเคราะห์วงเงินกู้

(ก) ความต้องการเงินกู้ตามแผนการผลิต หรือความต้องการเงินกู้ตามแผนงาน หรือโครงการความต้องการเงินกู้มิใช่พิจารณาความต้องการเงินกู้ของตัวผู้กู้แต่เพียงประการเดียว แต่จะต้องพิจารณาให้ลึกถึงไปถึงรายละเอียดของความต้องการเงินกู้แท้จริงของผู้กู้ด้วย ซึ่งการให้กู้จะต้องอาศัยข้อมูลมาตรฐานเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่ขอู้ที่มีความน่าเชื่อถืออย่างแท้จริง ซึ่งจำเป็นต้องทำการสำรวจข้อมูลดังกล่าวสำหรับการประกอบอาชีพ ของลูกค้าที่ให้เงินกู้ในทุก ๆ อาชีพ โดยพยายามใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและตัดสินใจใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เงินกู้

(ข) รายได้สุทธิ การพิจารณารายได้ของผู้กู้ให้พิจารณารายได้ภายหลังหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานแล้ว เพื่อนำมากำหนดวงชำระ

(ค) ความสามารถชำระหนี้ ความสามารถชำระหนี้ ให้พิจารณาถึงความสามารถของลูกค้าในการชำระหนี้ธนาคารได้ตามกำหนด โดยพิจารณาจากรายได้สุทธิ ร่วมกับวงชำระตามหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อโครงการธนาคารชุมชน ซึ่งเป็นเกณฑ์ลดหย่อน แม้ว่าจะเงินกู้เป็นค่าใช้จ่ายก็สามารถกำหนดวงชำระได้เกิน 18 เดือน ซึ่งขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิ

(ง) หลักประกันเงินกู้ การใช้หลักประกันเงินกู้นั้น ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ (หน้าที่ 6) และตามข้อบังคับฉบับที่ 44 และฉบับที่ 45

หลักสำคัญของการวิเคราะห์หลักประกันก็คือ ต้องการให้ผู้กู้ใช้หลักประกันที่เหมาะสมเพียงพอ และคุ้มกับวงเงินที่ขอู้เพื่อเป็นการประกันความเสี่ยงในการให้เงินกู้ของธนาคาร

กรณีลูกค้าใช้หลักทรัพย์จำนองเป็นประกันต้องมีการทบทวนราคาประเมินที่ดินครั้งล่าสุด ไม่เกิน 3 ปี กรณีเกิน 3 ปี พนักงานธุรกิจธนาคารชุมชน ต้องทบทวนราคาประเมินที่ดินใหม่ตามวิธีปฏิบัติคู่มือปฏิบัติงานสินเชื่อด้านเกษตรกร เล่ม 4

5. เงื่อนไขการให้เงินกู้

(ก) การออมเงิน ผู้ขอู้ต้องออมเงินอย่างต่ำเดือนละ 30 บาท มาฝากไว้กับ ธ.ก.ส. หรือองค์กรทางการเงินชุมชนที่อยู่ใกล้บ้าน

(ข) เมื่อมาชำระหนี้ ต้องนำเงินมาฝากกับ ธ.ก.ส. ทุกครั้ง ตามที่ได้ตกลงกันไว้กับธนาคาร อย่างต่ำฝากเงินไว้ จำนวน 100 บาท ต่อครั้ง

(ค) ก่อนรับเงินกู้ สำนักโครงการธนาคารชุมชน จะจัดทำประกันชีวิตแบบประกันหนึ่งให้กับลูกค้าทุกราย

6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกำหนดวงเงินกู้ และกำหนดชำระคืนเงินกู้สอบทาน การผลิตข้อมูลลูกค้ารายคน (12-001-2 -3)

(ก) ข้อมูลต้องตรงกับความเป็นจริง ให้ดำเนินการทบทวน ข้อมูล ด้านทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รายจ่าย ทุกครั้งที่ จัดทำสัญญา กู้ หรือ รายงานเบิกเงินกู้

(ข) มาตรฐานการผลิต ทางการเกษตร ให้ใช้แบบของ ธ.ก.ส.เทียบเคียง กับการเป็นจริงปัจจุบัน พนักงานปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

7. จัดทำประมาณการกระแสเงินสด เพื่อนำไปกำหนดวงเงินกู้ในการให้สินเชื่อตามผลิตภัณฑ์สินเชื่อของโครงการธนาคารชุมชน

การกำหนดวงเงินกู้

1. เงินกู้เป็น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพการเกษตร “สินเชื่อเต็มผันตามอาชีพ” การกำหนดวงเงินกู้ ต้องไม่เกินกว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตผลส่วนเหลือเพื่อขาย และจะต้องไม่เกินกว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตการเกษตร รวมกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายในการผลิตการเกษตรสุดท้ายแล้วไม่เกินร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตผลส่วนเหลือเพื่อขาย

2. เงินกู้เป็น ค่าใช้จ่าย ค่าลงทุนนอกภาคเกษตร และ เงินลงทุนภาคเกษตร

การกำหนดวงเงินกู้

(ก) ให้คำนวณจาก กระแสเงินสดคงเหลือสุทธิ ของรอบการผลิต หรือ บริการ

(ข) ความต้องการเงินกู้

(ค) มูลค่าการลงทุน ค่าใช้จ่าย

(ง) วัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้

กรณีตัวอย่างที่ 1

ลูกค้าประกอบอาชีพรับจ้างเย็บผ้าโรงงานผ้าไหมไทย มีรายได้เดือนละ 10,000 บาท สามีขับรถจักรยานยนต์รับจ้างมีรายได้สุทธิวันละ 300 บาท หรือเดือนละ 9,000 บาท มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเดือนละ 10,000 บาท ภาระหนี้สิน เดือนละ 5,000 บาท คงเหลือสุทธิ เดือนละ 4,000 บาท

มีความประสงค์ขอใช้สินเชื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ ชำระหนี้ภายนอก ต้นเงิน 20,000 บาท ดอกเบี้ยจำนวน 4,000 บาท รวมวงเงินที่ขอกู้ 24,000 บาท

ประมาณการกระแสเงินสดสุทธิเพื่อกำหนดวงเงินกู้และการชำระหนี้

วิธีคำนวณวงเงินกู้ และบันทึกใน งบประมาณการกระแสเงินสดต่อเดือน

เงินสดคงเหลือสุทธิ

จำนวน 4,000 บาท

ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ 24,000บาท (12 %) ต่อเดือน	จำนวน - 240 บาท
สำรองค่าใช้จ่ายและเงินออมกับธนาคารต่อเดือน	จำนวน - <u>760</u> บาท
เงินคง เหลือสุทธิเพื่อชำระต้นเงินกู้	จำนวน 3,000 บาท
<u>เงินคงเหลือเพื่อชำระต้นเงินกู้</u>	จำนวน 3,000 บาท

คำนวณงวดชำระ ดังนี้ ขวงเงินกู้ 24,000 บาท หารด้วย 3,000 บาท ได้ 8 งวด
ลูกค้ามีรายได้เป็น รายเดือน ให้ชำระคืนต้นเงินกู้ + ดอกเบี้ย เป็นรายเดือน
(ตัวอย่าง การบันทึกงวดชำระในสัญญา)

งวด	กำหนดชำระ ภายในวันที่	ชำระต้นเงิน (บาท)	ชำระดอกเบี้ย ถึงวันที่
1	31 พ.ค. 2553	3,000	31 พ.ค. 2553
2	30 มิ.ย. 2553	3,000	30 มิ.ย. 2553
3	31 ก.ค. 2553	3,000	31 ก.ค. 2553
4	31 ส.ค. 2553	3,000	31 ส.ค. 2553
5	30 ก.ย. 2553	3,000	30 ก.ย. 2553
6	31 ต.ค. 2553	3,000	31 ต.ค. 2553
7	30 พ.ย. 2553	3,000	30 พ.ย. 2553
8	31 ธ.ค. 2553	3,000	31 ธ.ค. 2553

หมายเหตุ ยอดเงิน สำรองค่าใช้จ่ายและเงินออม พิจารณาจากความสามารถและ
ความจำเป็นของลูกค้าเป็นสำคัญ

กรณีตัวอย่างที่ 2 จากกรณีตัวอย่างที่ 1 แต่ลูกค้ามีความต้องการสินเชื่อ
หลายประเภท ขวงเงินสินเชื่อดังนี้

วัตถุประสงค์	จำนวนเงิน	สัดส่วน(%)
2.1 ซื้อจักรเย็บผ้า	10,000	20
2.2 ซ่อมแซมบ้าน	6,000	12
2.3 เพื่อการศึกษาบุตร	10,000	20
2.4 เพื่อชำระหนี้บัตรเครดิต	24,000	48
รวมวงเงินกู้ที่ต้องการ	50,000	100

วิธีคำนวณจำนวนเงินที่จะชำระต้นเงินกู้และจำนวนงวดชำระคืน

ในกระดาษทำการ ก่อนนำไปบันทึกในงบประมาณการกระแสเงินสด

เงินสดคงเหลือสุทธิ ต่อเดือน	จำนวน	4,000	บาท
ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ 50,000 บาท (12 %) ต่อเดือน	จำนวน	- 500	บาท
* สรรองค่าใช้จ่ายและเงินออมต่อเดือน	จำนวน	- 500	บาท
ต้นเงินคงเหลือเพื่อชำระหนี้	จำนวน	3,000	บาท
<u>ต้นเงินคงเหลือเพื่อชำระหนี้</u>	จำนวน	3,000	บาท

คำนวณงวดชำระ ดังนี้ ขวงเงินกู้ 50,000 บาท หารด้วย 3,000 บาท ได้ 16.6 งวด ปัดเศษเพิ่ม เป็น 17 งวด 16 งวดแรกให้ ชำระคืน งวดละ 3,000 บาท รวมเป็นเงิน 48,000 บาท งวดที่ 17 ให้ชำระต้นเงินกู้ส่วนที่เหลือ จำนวน 2,000 บาท

ลูกคามีรายได้เป็น รายเดือน ให้ชำระคืนต้นเงินกู้ + ดอกเบี้ย เป็นรายเดือน การทำสัญญาแยกเป็น 4 สัญญา เนื่องจากสำนักโครงการธนาคารชุมชนต้องการแยกเงินกู้แต่ละผลิตภัณฑ์เพื่อการวัดผลและรายงาน การกำหนดชำระคืนต้นเงินกู้ ให้กำหนดชำระคืนจำนวนเงินตามสัดส่วนตามวัตถุประสงค์ของเงินกู้ กรณีมีเศษก็ปรับการชำระต้นเงินได้ตามสมควร แต่เมื่อรวมต้นเงินที่จะชำระทุกสัญญาแล้ว ต้องไม่เกินต้นเงินคงเหลือเพื่อชำระหนี้ จำนวน 3,000 บาทต่องวด รวมทุกสัญญา

การบันทึก * สรรองค่าใช้จ่ายและเงินออมต่อเดือน

ให้รวมยอดเงินสำรองค่าใช้จ่ายกับเงินออมต่อเดือน บันทึก สดมภ์ เงินสดสุทธิคงเหลือ ยกไป เพื่อสำรองค่าใช้จ่ายและการออมในแบบงบประมาณการกระแสเงินสด

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการจัดทำสัญญา

ให้ผู้ช่วยพนักงานหรือ พนักงานธุรกิจโครงการธนาคารชุมชน **จัดทำสัญญา กู้และหลักประกันเสนอหัวหน้าศูนย์ให้ความเห็นแล้วส่ง ผู้อนุมัติ**

1. เอกสาร จัดทำสัญญา

(ก) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย กำหนดสัญญาไม่เกิน 5 ปี วงเงินกู้ กู้สูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท เบิกเงินกู้เป็นงวด ๆ ตามความจำเป็น ด้วยการจัดทำรายงานเบิก เงินกู้

- **รับรองรับผิดชอบอย่างสุกหนึ่ร่วม**

- เงินกู้เพื่อการเกษตรใช้แบบพิมพ์ 12-004

- เงินกู้นอกภาคการเกษตร ใช้แบบพิมพ์ 12-004

- งบประมาณการกระแสเงินสดใช้โปรแกรมประมาณการกระแสเงินสด

- ข้อมูลลูกค้ารายคน ใช้แบบพิมพ์ 12-001-3
- สัญญาผู้รายคน (ทุกผลิตภัณฑ์)
- สัญญาผู้เงิน ใช้แบบพิมพ์ 12-007
- งบประมาณการกระแสเงินสด ใช้โปรแกรมประมาณการกระแสเงินสด
- หนังสือค้ำประกัน ใช้แบบพิมพ์ 13-001
- ข้อมูลลูกค้าราย ใช้แบบพิมพ์ 12-001-3

(ข) เงินกู้เพื่อการลงทุน

- สัญญาผู้รายคน(ทุกผลิตภัณฑ์)ใช้แบบพิมพ์ 12-007
- หนังสือค้ำประกัน ใช้แบบพิมพ์ 13-001

(ค) หลักประกันอื่น

- เงินฝากค้ำ เป็นประกันใช้แบบพิมพ์ หนังสือให้ความยินยอมหัก เงินฝากชำระหนี้ บทที่ สช. 302.02.44
- จำนวนอสังหาริมทรัพย์ ใช้แบบพิมพ์คู่มือ สช. เล่ม 4

การอนุมัติเงินกู้

เมื่อผู้อนุมัติเงินกู้ได้รับเอกสารการกู้เงินและเอกสารประกอบ ให้พิจารณาการอนุมัติเงินกู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและตามนโยบายคำสั่งธนาคาร แล้วส่งให้พนักงานธุรกิจธนาคารชุมชนที่ทำหน้าที่พนักงานการเงิน เตรียมจ่ายเงินกู้ ที่สำนักโครงการธนาคารชุมชน

การเตรียมจ่ายเงินกู้ การให้ลูกค้ารับเงินกู้ วิธีการให้ลูกค้าชำระหนี้

พนักงานการเงิน เตรียมจ่ายเงินกู้ที่สำนักโครงการธนาคารชุมชน สำนักงานใหญ่ (นางเล็ง) บันทึกรับเตรียมจ่าย ตามตารางที่ 2 การเตรียมจ่ายเงินกู้และการบันทึกข้อมูลรหัสโครงการธนาคารชุมชน

หัวหน้าศูนย์โครงการธนาคารชุมชน ประสานงานกับผู้จัดการสาขาที่ลูกค้าขอขึ้นทะเบียนขอทราบ บัญชีพักสาขา ชื่อบัญชี เลขที่บัญชี แจ้งทางสำนักโครงการธนาคารชุมชน เพื่อให้พนักงานที่ทำหน้าที่พนักงานการเงิน เตรียมเงินกู้ให้ลูกค้าแล้ว โอนเงินกู้เข้าบัญชีพักสาขาทางระบบ Inter office พร้อมกับโทรสาร รายชื่อลูกค้า ชื่อบัญชีเงินฝากเลขที่บัญชีแจ้งให้กับสาขาทราบ พนักงานการเงินสาขารับ Inter office โอนเงินฝากจากบัญชีพักของสาขาที่เกี่ยวข้องไปยัง บัญชีเงินฝากของลูกค้าเป็นรายคน พนักงานการเงินสาขาโอนค่าใช้จ่ายทาง Inter office

ซึ่งเป็นรายได้ค่าธรรมเนียมของสาขา ไปยังบัญชีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดของสำนักโครงการธนาคารชุมชน สำนักงานใหญ่ (นางเล็ง)

วิธีการรับเงินกู้ ให้พนักงานธุรกิจธนาคารชุมชน แจ้ง วันที่ธนาคารโอนเงินกู้เข้าบัญชีเงินฝากให้ลูกค้าทราบ เพื่อให้ลูกค้าถอนเงินฝากไปใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

วิธีการให้ลูกค้าชำระหนี้

1. ให้หัวหน้าศูนย์ทำข้อตกลงการชำระหนี้กับกลุ่มลูกค้า พร้อมแจ้งยอดเงินชำระและเลขที่บัญชีรายงานเบิกเงินกู้ให้ลูกค้าถือสำเนาไว้เป็นหลักฐานอีก 1 ฉบับ เพื่อใช้ในการชำระหนี้ในแต่ละคราว

2. หัวหน้ากลุ่ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเป็นผู้รวบรวมเงินจากสมาชิกในกลุ่ม นำเงินที่รวบรวมได้จากสมาชิกในกลุ่ม พร้อมเอกสาร **ตามตัวอย่าง A** นำไปชำระหนี้ที่สาขา เพื่อขอชำระหนี้ต่างสาขา

3. พนักงานการเงินสาขาได้รับเงินสด ให้บันทึกส่งรายการ Tnter Office ทันที่เนื่องจาก สชช. ต้องนำรายการมาตัดชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าในวันทำการเดียวกัน พร้อมกับส่งเอกสารชำระหนี้ต่างสำนักงานให้สำนักโครงการธนาคารชุมชน สำนักงานใหญ่ (นางเล็ง) ทางโทรสาร (FAX) หมายเลขโทรสาร 02 – 2805321 โดยปฏิบัติเกี่ยวกับการรับชำระหนี้เงินกู้ของสำนักโครงการธนาคารชุมชน ตามนัยบันทึก ที่สชช/81359 ลงวันที่ 23 กันยายน 2553 เรื่องการจ่ายเงินกู้และรับชำระหนี้ของสำนักโครงการธนาคารชุมชน (สชช.) ผ่านสาขาให้ลูกค้าถือเอกสารสำเนาชำระหนี้ต่างสาขา 1 ฉบับ ไว้เป็นหลักฐาน สำนักโครงการธนาคารชุมชนจะออกใบเสร็จและส่งให้กับหัวหน้าศูนย์เพื่อส่งมอบให้กับลูกค้าต่อไป

ภาคผนวก ข แบบรายงานการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

สถาบันการเงินชุมชน

แบบรายงานการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพะเยา เรื่อง ต้นแบบของสถาบันการเงินที่พัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านผ่านการบริหารจัดการของ ธ.ก.ส. เพื่อพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน จังหวัดพะเยา เนื่องจากสถาบันการเงินชุมชนของท่านเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่ได้เข้าร่วมในโครงการธนาคารชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่

แบบรายงานการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชน ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคัดเกลาภาพ การดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหาต้นแบบสถาบันการเงินชุมชนที่สามารถพัฒนาไปเป็นธนาคารชุมชน จ.พะเยา และสถาบันการเงินอื่นจะได้รับทราบข้อมูลและสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถาบันการเงินได้ ในโอกาสต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาของความกรุณาจากท่านโปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องจากท่านผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อมูล ณ โอกาสนี้

คำอธิบาย กรุณาเติมข้อมูลลงในช่องว่าง (.....) หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินชุมชน

1. ชื่อสถาบันการเงินชุมชนเลขทะเบียน.....
2. ที่ตั้งเลขที่ หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอจังหวัด.....
3. สถานการณ์จดทะเบียนนิติบุคคล () 1. ไม่จดทะเบียน () 2. จดทะเบียน
4. จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด.....คน ผู้หญิง คน ผู้ชาย คน
แบ่งออกเป็นฝ่าย คือ
- 4.1) ฝ่าย..... จำนวน..... คน

ส่วนที่ 2 การประเมินด้านกระบวนการภายในขององค์กรการเงินชุมชน

7. ด้านการบริหารจัดการองค์กร

- 7.1 โครงสร้างคณะกรรมการ () 1. มีโครงสร้างชัดเจน
(กรรณาวาตแผนผังโครงสร้างด้านล่าง)
- () 2. ไม่มีโครงสร้างคณะกรรมการ

7.2 การประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (35 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
7.2.1	การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในคณะกรรมการ บริหาร	☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการทุกคนรับผิดชอบ ☐ มีการแบ่งหน้าที่ให้กรรมการเฉพาะบางคน ☐ ไม่มีการแบ่งหน้าที่	2 1 0
7.2.2	การประชุม คณะกรรมการ บริหาร และบันทึกรายงาน การประชุม	☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน และดำเนินการ ประชุมได้ทุกเดือนและมีบันทึกรายงานการประชุมครบ ทุกครั้ง ☐ กำหนดการประชุมทุกเดือน แต่ประชุมได้ไม่ครบ ทุกเดือน ☐ ไม่กำหนดการประชุม หรือจัดประชุมตามความ จำเป็น	2 1 0
7.2.3	การประชุมใหญ่ สามัญประจำปี	☐ จัดประชุมและสมาชิกเข้าร่วมครบองค์ประชุม ☐ จัดประชุม แต่สมาชิกเข้าร่วมไม่ครบองค์ประชุม ☐ ไม่มีการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี	2 1 0
7.2.4	กองทุนสวัสดิการ ของสมาชิก	☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรร กำไร เข้ากองทุนสวัสดิการ ให้กับสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไร เข้ากองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไร เข้ากองทุนสวัสดิการ ให้กับสมาชิก <u>ไม่น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10 ☐ มีกองทุนสวัสดิการ และมีระเบียบการจัดสรรกำไร เข้ากองทุนสวัสดิการ ให้กับสมาชิก <u>น้อยกว่า</u> ร้อยละ 10 ☐ ไม่มีกองทุนสวัสดิการและ ระเบียบการจัดสรร กำไรเข้ากองทุน	15 10 5 1 0

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
7.2.5	มีแผนระดมทุนประจำปีที่ชัดเจนทุกปี	☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง ☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง ☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้แต่ละครั้ง ☐ มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกน้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่สมาชิกกู้ แต่ละครั้ง หรือ มีแผนระดมทุน-หุ้นตามความสมัครใจของสมาชิกไม่มีการกำหนดที่แน่นอน ☐ ไม่มีแผนระดมทุน-หุ้นจากสมาชิกในการกู้แต่ละครั้ง	10 7 5 2 0
7.2.6	การตรวจสอบการใช้เงินกู้	☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ครบทุกราย ☐ มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้บางราย ☐ ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้	2 1 0
7.2.7	การเตือนชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดและการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ	☐ ออกหนังสือเตือน และส่งให้สมาชิกครบทุกราย และมีการติดตามหนี้ค้างชำระ ☐ เตือนด้วยวาจา หรือประชุมเตือนเป็นกลุ่มและมีการติดตามหนี้ค้างชำระ ☐ ไม่มีการเตือนชำระหนี้และติดตามหนี้ค้างชำระ	2 1 0

7.3 ประเมินประสิทธิภาพหลักประกัน ประวัติการชำระหนี้และการจัดสวัสดิการ
ให้แก่สมาชิก (30 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
7.3.1	สัดส่วน ของเงินฝาก (หุ้น + เงินออมสวัสดิการ) ต่อวงเงิน กู้ เงินฝาก (หุ้น + เงินออม) $\frac{\quad}{\quad} \times 100$ วงเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ	☐ 17 - 20 % ☐ 13 - 16 % ☐ 9 - 12 % ☐ 5 - 8 % ☐ < 4 %	15 12 9 6 3
7.3.2	ประวัติการชำระหนี้ ในรอบปีบัญชี	☐ ไม่เคยผิดนัด ☐ ผิดนัด ☐ กรณียังไม่เคยมีประวัติชำระหนี้กับ ธนาคาร (ให้คะแนน ครั้งหนึ่งของคะแนนเต็ม)	10 0 5
7.3.3	ระยะเวลาชำระคืน (พิจารณาถึงการบริหาร สภาพคล่องและความเสี่ยง จากระยะเวลาในการชำระ หนี้)	☐ มีการกำหนดชำระคืนเป็นงวดรายเดือน ☐ การกำหนดชำระคืนตามข้อตกลง หรือ ตามตารางกำหนดชำระหนี้ ภายใน 1 ปี ☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปี กำหนดชำระคืนเสร็จไม่เกิน 5 ปี ☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปี กำหนดชำระคืนเสร็จไม่เกิน 10 ปี ☐ มีการกำหนดชำระหนี้เป็นงวดรายปี กำหนดชำระคืนเสร็จ > 10 ปี	5 4 3 2 1

7.3.4 มีการจัดทำบัญชี/จัดทำทะเบียนและการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ
เป็นปัจจุบันหรือไม่ ระบุ ✓

7.3.4.1 สมุดรับ-จ่ายเงินสด และเงินฝากธนาคารประจำวัน

☐ จัดทำ	☐ ไม่จัดทำ
☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน	☐ ไม่เป็นปัจจุบัน

7.3.4.2 บัญชีแยกประเภท

☐ จัดทำครบถ้วน	☐ ไม่จัดทำ/ไม่ถูกต้อง
☐ จัดทำไม่ครบถ้วน	☐ ไม่จัดทำ
☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน	☐ ไม่เป็นปัจจุบัน

7.3.4.4 ทะเบียนลูกหนี้เงินกู้รายคน/รายกลุ่ม

☐ จัดทำ	☐ ไม่จัดทำ
☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน	☐ ไม่เป็นปัจจุบัน

7.3.4.5 ทะเบียนค่าหุ้นรายคน/รายกลุ่ม

☐ จัดทำ	☐ ไม่จัดทำ
☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน	☐ ไม่เป็นปัจจุบัน

7.3.4.6 ทะเบียนเงินออมสวัสดิการ

☐ จัดทำ	☐ ไม่จัดทำ
☐ จัดทำเป็นปัจจุบัน	☐ ไม่เป็นปัจจุบัน

7.3.4.7 ทะเบียนเงินรับฝากจากสมาชิก

☐ จัดทำ	☐ ไม่จัดทำ
☐ มีการเตือน	☐ ไม่มีการเตือน
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

7.3.4.8 มีการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระ

☐ มีการติดตาม	☐ ไม่มีการติดตาม
☐ อื่น ๆ (ระบุ)	

7.3.4.9 อาคารสำนักงาน

☐ มีอาคารสำนักงานที่มั่นคง	☐ ไม่มีความมั่นคง
☐ มี	☐ ไม่มี
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....	

ส่วนที่ 3 การประเมินด้านการเงินขององค์กรการเงินชุมชน
8. สถานะทางการเงิน ณ ปัจจุบัน

8.1 สถาบันฯมีผลการดำเนินงานปรากฏตาม**งบการเงินปีล่าสุด** แนบมาพร้อมด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.1.1	สินทรัพย์ รวม	บาท
	- หมุนเวียน	บาท
	- ไม่หมุนเวียน	บาท
8.1.2	หนี้สิน รวม	บาท
	- หมุนเวียน	บาท
	- ไม่หมุนเวียน	บาท
8.1.3	ทุนเรือนหุ้น	บาท
8.1.4	ทุนสำรอง	บาท
8.1.5	กำไร/ขาดทุน (รายได้สุทธิ)	บาท
8.1.6	รายได้จากการดำเนินงาน รวม	บาท
8.1.7	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รวม	บาท

8.2 ผลการวิเคราะห์งบการเงินปีล่าสุด

8.2.1	สภาพคล่อง	=	: 1	(สินทรัพย์หมุนเวียน / หนี้สินหมุนเวียน)
8.2.2	ROA	=	%	(กำไร (รายได้สุทธิ) / สินทรัพย์)
8.2.3	ROE	=	%	(กำไร (รายได้สุทธิ) / (ทุนหุ้น + ทุนสำรอง + ทุนสะสม))
8.2.4	อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	=	%	

สรุป ผลการดำเนินงานปรากฏตามงบทดลองและทะเบียนต่าง ๆ ณ วันที่.....

8.3	สินทรัพย์ รวมทั้งสิ้น	บาท
8.4	หนี้สิน รวมทั้งสิ้น	บาท
	- หนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. (สชช).....	บาท
	- หนี้เงินกู้แหล่งอื่นรวม.....	บาท
	- เงินรับฝากจากสมาชิก.....	บาท (ออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ)
	- เงินรับฝากจากสถาบันฯ อื่น.....	บาท
8.5	ทุนรวมทั้งสิ้น	บาท
8.6	ทุน - หุ้น.....	บาท
	- ทุน - ศึกษา/อบรม.....	บาท
8.7	ทุน - สำรอง	บาท
	- ทุน - สะสม.	บาท

8.8 ประเมินประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชี (10 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
8.8.1	การจัดทำบัญชี	☐ จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ธนาคารได้ทุกเดือน โดยไม่เกินวันที่ 5 ของเดือนและสามารถแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันและส่งบทางการเงินให้ธนาคารได้ทุกเดือน เกินวันที่ 5 ของเดือนและสามารถแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันแต่สามารถส่งบทดลองให้ส่วนงานธนาคารได้ทุกเดือน เกินวันที่ 5 ของเดือนและแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบันแต่สามารถส่งบทดลองให้ส่วนงานธนาคารได้ แต่ไม่ครบทุกเดือน ส่วนใหญ่เกินวันที่ 5 ของเดือนและแสดงประกอบรายงานเบิกเงินกู้ได้ทุกครั้ง ☐ จัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถส่งบทางการเงินได้	<p>4</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
8.8.2	ปิดบัญชีและจัดทางการเงิน	☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทางการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ภายใน 15 วัน ☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทางการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้ไม่เกิน 20 วัน ☐ สามารถปิดบัญชีและจัดทางการเงินให้แล้วเสร็จจัดส่งให้ส่วนงานธนาคารได้เกิน 3 วัน ☐ ไม่สามารถปิดบัญชีได้	3 2 1 0
8.8.3	บัญชีย่อย ลูกหนี้รายคน	☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและครบถ้วนทุกราย ☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ถูกต้องครบถ้วนทุกราย แต่ตัดรายการไม่เป็นปัจจุบัน ☐ จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้สมาชิกรายคนได้ครบถ้วนทุกราย แต่ยอดตัดรายการบัญชีไม่ถูกต้อง ☐ ไม่ได้จัดทำและควบคุมบัญชีลูกหนี้เงินกู้ให้ถูกต้องและไม่จัดทำให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน	3 2 1 0

ส่วนที่ 4 การประเมินด้านสมาชิกขององค์กรการเงินชุมชน

9. ประเมินประสิทธิภาพดำเนินงานของผู้กู้ (25 คะแนน)

ข้อ	ปัจจัยที่ประเมิน	เกณฑ์ชี้วัด	คะแนน
9.1	ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน	☐ มีผลกำไร ตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไปของบัญชีหุ้น ☐ มีผลกำไรต่ำกว่าร้อยละ 5 ของบัญชีหุ้น ☐ มีผลขาดทุน	10 8 0
9.2	อัตราหนี้ค้างชำระของสมาชิก (%) 10 คะแนน หนี้ค้างชำระ (ไม่รวมดำเนินคดี) <hr style="width: 50%; margin-left: 0;"/> × 100 ต้นเงินคงเป็นหนี้ทั้งหมด	☐ 0 % ☐ > 0 - 2 % ☐ > 2 - 4 % ☐ > 4 - 6 % ☐ > 6 - 8 % ☐ > 8 %	10 9 8 7 6 0
9.3	อัตราดอกเบี้ยรับจริง ต่อรายได้ดอกเบี้ย (%)	☐ > 98 - 100 % ☐ > 96 - 98 % ☐ > 94 - 96 % ☐ > 92 - 94 % ☐ > 90 - 92 % ☐ < 90 - 90 %	5 4 3 2 1 0

10. ในการประชุมสมาชิกแต่ละครั้ง มีการลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมหรือไม่ และมีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมร้อยละเท่าไรของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปฏิบัติตามระเบียบการออมหรือไม่ มีการขาดส่งเงินออม หรือส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนดหรือไม่ มีจำนวนสมาชิกที่มีปัญหาส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนดประมาณร้อยละเท่าไรของสมาชิกทั้งหมด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. สมาชิกที่กู้เงินกับสถาบันการเงินชุมชน มีการปฏิบัติตามระเบียบการชำระเงินกู้เป็นไปตามกำหนดหรือไม่ มีการผิดนัดชำระล่าช้ากว่ากำหนดหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 การประเมินด้านการเรียนรู้และพัฒนาคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน

13. คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร อะไรบ้าง จากหน่วยงานไหน และนำทักษะที่ได้มาใช้ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินอย่างไร

.....

.....

.....

.....

14. สถาบันการเงินของท่านเคยประสบปัญหาในการดำเนินงาน หรือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่อสถาบันหรือไม่ อย่างไร และถ้ามี ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. แผนการดำเนินงานในอนาคต

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณสำหรับการอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล มา ณ โอกาสนี้
 นางสาวรุ่งนภา กัลยา นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยพะเยา

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	รุ่งนภา กัลยา
วัน เดือน ปี เกิด	28 มิถุนายน 2525
ที่อยู่ปัจจุบัน	217 หมู่ 10 ต.ดอนศรีชุม อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้ช่วยพนักงานพัฒนาธุรกิจ 4
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2555	ผู้ช่วยพนักงานพัฒนาธุรกิจ 4 ฅ.ก.ส. สาขาเชียงใหม่
พ.ศ. 2553	ผู้ช่วยพนักงานธุรกิจธนาคารชุมชน ฅ.ก.ส. สำนักงานใหญ่
พ.ศ. 2549	ผู้ช่วยพนักงาน FBI ฅ.ก.ส. สาขาดอกคำใต้
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	บธ.บ. มหาวิทยาลัยพายัพ

